

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 38

Mūsų raitininkai

J. Aleknavičiaus piešinys

Politikos apžvalga

PASIEŅIO DEMONSTRACIJA PRIEŠ LIETUVĄ

Šiomis dienomis Rytų Prūsijoje buvo surengta pasienio demonstracija, kurioj kalbėjo prūsų ministeris pirmininkas ir aviacijos ministeris gen. Goeringas. Įdomu, kad jo kalba buvo rinkiminė, skirta Klaipėdos seimelio rinkimams.

Užsienių spauda praneša, kad šioji demonstracija buvo daugiausia inscenuota, nes šiaip visuomenės nedaug tebuvo. Buvo atgabenti specialūs „demonstrantai“ darbo tarnybos dalys, kurie tam tikru įsakymu dalyvavo „demonstracijoje“, gaudami nemokamą kelionę į Rytų Prūsus. Taigi, čia buvo aiški valdančiųjų sluoksnių tendencija surengti priešlietuvišką demonstraciją prieš Klaipėdos rinkimus.

KLAIPĖDOS VOKIETININKŲ VEIKIMAS KENKSMINGAS LIETUVAI

Spauda praneša, kad jau visiškai paaikėjo, jog Klaipėdos vokiečių jaunimo organizacijos, kurios sakosi esančios tikiškos, iš tikrųjų yra kariškos organizacijos, kurios net užsiima kariškais pratimais, manevruoja ir t.t. Žinoma, kad toks veikimas yra kenksmingas kraštui ir jo ramumui. Tuo tarpu vokiečių spauda rašo, kad klaipėdiečiai vokiečiai spaudžiami ir jų tikiškos organizacijos likviduojamos.

PRANCŪZŲ POLITIKAS APIE RYTŲ EUROPAI GRESIANTĮ PAVOJŲ

Prancūzų parlamento narys Archimbaudo šiomis dienomis pasakė kalbą Rytų Europos reikalais, kuria susidomėjo visa Europa. Jis nurodo, kad Europai gresia didelis pavojus iš vokiečių pusės. Dabartiniai vokiečiai, anot šio parlamento nario, nori sunaikinti tai, kas dar liko iš Versalės sutarties. Ypač jie veržiasi į rytus ir pirmiausia nori pagrobti Klaipėdą. Todėl jis reikalauja, kad dabar Tautų Sąjunga parodytų tvirtą ranką ir sulaukytų Italiją, kad ji nepultų Abisinijos. Tada ir vokiečiai susilaikys. Tačiau, jeigu Tautų Sąjunga pasirodys silpna, tai tada ir vokiečiai pasidarys dar aktyvesni ir pradės operacijas rytuose. Jis nurodo, kad vokiečių kariuomenė per paskutinius dvejus metus dešimt kartų padidėjo ir ji puikiausiai apginkluota. Toliau prancūzų politikas nurodo, kad vokiečių sutartis su anglais dėl jūrų apsiginklavimo sudaryta, kad vokiečiai galėtų įsigalėti Baltijos jūroje. Šiems reikalams ji statydinasi didelius laivus. Jis nurodo daug ryškių pavyzdžių, kurie patvirtina jo nuomonę dėl vokiečių užsimojimų. Išvadose pabrėžia, kad visa Europa turi būti sargyboje ir visomis išgalėmis stengtis naujos katastrofos išvengti.

VOKIEČIAI IR LATVIAIS NEPATENKINTI

Vokiečių spauda šiomis dienomis pradėjo užpildinėti ir latvius. Jų laikraščiai latviams prikiša, kad vokiečių mažuma Latvijoje spaudžiama ir todėl Vokietijos pareiškia juos ginti. Iš tiesų, vokiečių mažuma turi tas pačias teises, kaip ir kitos tautinės mažumos. Pagal įstatymą buvo sukonfiskuoti vienos bažnyčios istoriški dokumentai ir vokiečiai tai išnaudojo latviams šmeižti, kaip jie paprastai daro.

BALTIJOS SANTARVĖS METINĖS SUKAKTUVĖS

Rugsejo 12 d. sukako metai, kai Ženevoje pasirašyta Baltijos santarvės sutartis. Tiek Lietuvos, tiek Latvijos ir Estijos spauda reiškia didžiausią pasitenkinimą nuveiktais darbais. Politikos srityje dabar Baltijos valstybės, kartu veikdamos, sudaro jėgą, su kuria pasauliui tenka skaitytis. Taip pat visos trys valstybės suartėjo kultūriškai. Tenka dabar pašalinti sunkumus ekonominėje srityje ir tada eiti prie sąjungos Mažosios Santarvės pavyzdžiu. Ypatingai dabar jaučiamas reikalas veikti iš vien, nes Tautų Sąjungos pamatai svyruoja ir kiekvienai valstybei tenka remtis savo ir savo sąjungininkų jėgomis. Kai kurie laikraščiai siūlo dar glaudžiau bendradarbiauti kariškoj ir muitų unijos srityje.

HITLERININKŲ VEIKIMAS UŽSIENYJE PLEČIAMAS

Šiomis dienomis buvo nacionalsocialistų partijos užsienių organizacijos politinių vadų suvažiavimas. Iš šio suvažiavimo paaikėjo, kad hitlerininkai turi beveik visam pasaulyje savo skyrius, kurie stengiasi skleisti nacionalsocializmą. Pasirodo, kad užsienių vokiečių hitleriškos organizacijos turi daug lėšų ir varo smarkią agitaciją, naudodamiesi net papirktais agentais. Užsienių spauda rašo, kad visų kraštų vyriausybės turi žinoti, kaip užsienių vokiečiai veikia ir jos turi imtis priemonių prieš tą veikimą, nes šis veikimas daugiausia kenkia pačiam kraštui. Pasirodo, kad sąjungos įkvėpėjas yra Hitlerio pavaduotojas Rudolfas Hessas.

Tenka pažymėti, kad vokiečių veikimas jaučiamas ir Did. Lietuvoj, ne tik Klaipėdos krašte. O Klaipėdos krašte tai ir dabar, po didžiulės hitlerininkų bylos, veikimas eina ir nuolat tenka su juo susidurti.

VOKIEČIAI RAMINA PASAULĮ DĖL KLAIPĖDOS

Paskiausiai viso pasaulio spauda rašė, kad vokiečiai stengiasi pagrobti Klaipėdos kraštą, ypač tą pavojų nurodė anglų ir prancūzų rimti laikraščiai. Jie paaikino, kad vokiečiai dabar labai drąsūs, nes jie padrasinti italų žygių Afrikoj. Dabar vokiečiai nori atitaisyti blogą įspūdį, kuris susidarė dėl tų straipsnių. „Berliner Boersenzeitung“ rašo, kad vokiečiai visiškai negalvoja apie Klaipėdos pagrobimą ir kad jie patenkinti dabartine būseną, kai Klaipėda yra autonominė sritis. Laikraštis dar priduria, kad iš vokiečių pusės niekuomet nebuvo ginčijamos Lietuvos ir Vokietijos lygios teisės šiame krašte. Dėl šių vokiečių samprotavimų tenka pažymėti, kad pirmiausia negalima kalbėti apie lygias teises, nes kraštas paliktas valdyti Lietuvai — tai ne laisvas miestas, kaip Dancigas. Be to, apamai, pas dabartinius vokiečius praktika labai toli nuo teorijos.

SVARBUS AMERIKOS PASIŪLYMAS TAIKAI PALAIKYTI

Jungtinių Amerikos Valstybių senatorius Pope šiomis dienomis kreipėsi į užsienių reikalų ministerį Hulį pasiūlydamas susaukti Kellogo paktą pasirašiusias valstybes, kurios padėtų Tautų Sąjungai išspręsti italų-abisiniečių ginčą. Hulis pritaria šiam sumanymui ir reikiant mano tokią konferenciją susaukti. Kol kas jis kreipėsi į Italiją ir Abisiniją prašydamas, kad juos stengtųsi išvengti kraujo praliejimo.

BALTIJOS VALSTYBIŲ POLITINIS BENDRAVIMAS

Ženevoje pas mūsų užsienių reikalų ministerį Lozoraitį, kuris dabar yra Baltijos Santarvės pirmininkas, buvo pasitarimas, kuriame dalyvavo, be Lozoraicio, latvių ir estų užsienių reikalų ministrai. Buvo apsvaistytas daug aktualių politinių reikalų, tarp jų ir Rytų Europos saugumo paktas. Konstatuotas (nustatytas) vienodas visų trijų Baltijos Santarvės valstybių nusistatymas iškeltais reikalais.

Estų užs. reikalų ministeris Seljama ir latvių užsienių reikalų viceministeris Munters pritarė mūsų ministerio nuomonei. Be to, ministrai pasikeitė informacija ir nuomone dėl susidariusios sunkios tarptautinės būsenos. Šia proga spauda nurodo, kad Baltijos Santarvę įkūrus, visos trys Baltijos valstybės žymiai suartėjo.

**Geras ginklas ir išmokslintas karys
Lietuvą laisvą amžiams išlaikys!**

M. Grinius

Leidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius mjr. Balčiūnas

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Jei vadas drąsus, tai ir jo kareiviai nebailūs

Rugsėjo 15 d. Valstybės Prezidentas per išleistuves karo mokykloje kalbėjo dviem atvejais: I. kalba, pasakyta pakeliant kariūnus į karininko laipsnį, II. — per iškilmingus pietus:

I.

Pirmasis karininko laipsnis, jaunieji leitenantai, yra pirmas pastolis į viršų jūsų pasirinktuju keliu. Nekantriai, spėju, laukėte tos dienos, kurią susilaukute pakeliami karininkais. Šioji diena yra didi iškilimė jūsų jauname gyvenime. Dėl jos džiaugiatės ne tik jūs, bet džiaugiasi ir kariuomenės vadovybė, gavusi jus savo eilėsin, džiaugiasi mūsų tėvynė, kad jai tarnausite savo mokslu ir savo ginklu. Nuoširdžiai sveikinu jus, jaunieji karininkai, ir geriausiai linkėjimais palydžiu jus vykstant laimingu keliu mūsų tėvynės Lietuvos garbei.

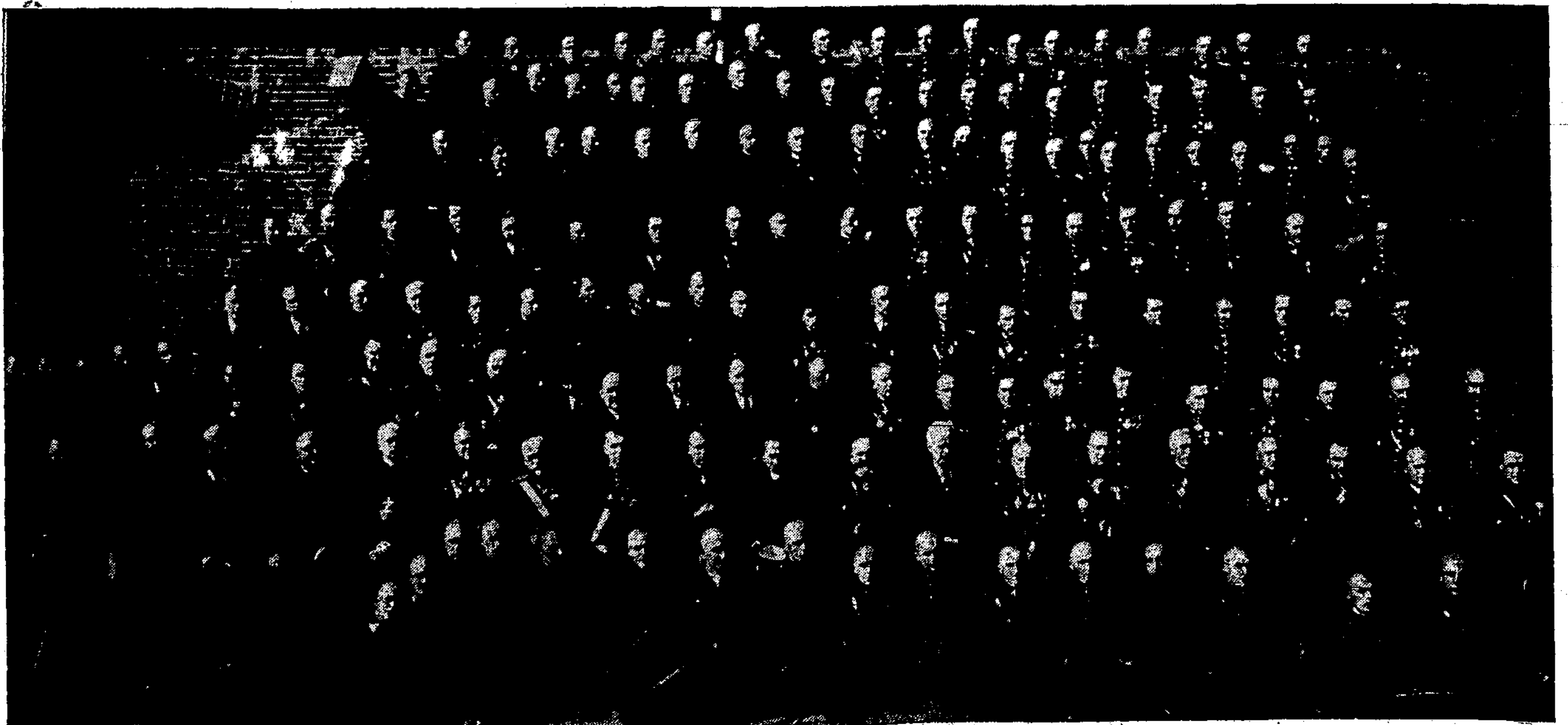
II.

Jaunieji leitenantai ir atsargos leitenantai! Jau esu turėjęs malonumo šiandien jus pasveikinti pirmuoju karininko laipsniu ir palinkėti geriausios kloties jūsų pašaukime. O dabar, jūsų mokytojų ir auklėtojų akivaizdoje, kariuomenės vadovybės akivaizdoje, prie visų iškilimės dalyvių, noriu dar kelis žodžius pasakyti.

Kas žmogui svarbiau? Protas, valia ar žinios?.. Taip kartais klausama. Aš sakyčiau, kad visos trys tos sielos savybės yra lygiai svarbu, nes jos sudaro

žmogaus asmenybę. Protas, valia ir žinojimas nėra skirtingi dalykai, jie yra vienuma, jie sudaro žmogaus būdą, jie todėl turi būti lygiai lavinami. Tik šių savybių armonija, arba santarvė, duoda stiprią asmenybę. O santarvė yra galima tik per drausmę ir susiklausymą. Be jų nėra pasiekiamas geras žmogaus būdas. Karo mokykla — drausmės mokykla. Didelio nerimo metu, kokį dabar gyvename, drausmės dėsnis įgija dar didesnės reikšmės. Jis pravartu auklėjantis ne tik karinėms įstaigoms, bet ir visam tautos gyvenimui, visoms jos organizacijoms. Juk tik per drausmę tėra įmanoma tautos vienybė.

Auklėti vienos mokyklos ir vienodais dėsniais, šiandien jūs, jaunieji ir atsargos leitenantai, skiriatės ir nueinate dviem keliais: vieni liekate kariuomenėje, antri, atlikę karinę prievolę, grįžtate platujin gyveniman. Ar tai reiškia, kad jau nebesusitiksime? Tai nereiškia... Atsargos leitenantai nepasimesite nei su tuo mokslu, kurio trumpu laiku esate įgiję šioje mokykloje, nei su joje įprasta drausme. Savo pavyzdžiu jūs rodysite visuomenei drausmės svorį, skelbsite jai, kad tik drausmingos tautos tėra nepalenkiamos nei audrų nei vėtrų, kurias šiandien jūsų dvasios vadas yra minėjęs savo gražiame žodyje, jums šiandien pasakytame. Jums teks visuomenėje susitikti su neribota laisve, griaunančia tautos drausmę, bet jūs mokėsite atsispirti palaidam gyvenimui, rikiuodami drausmingą laisvę. Esate jauni, daug turite pajėgos,

Išleidžiamieji jaun. leitenantai su savo mokyklos šefu Valstybės Prezidentu, mokyklos karininkais ir svečiais
A. Šulco foto

taigi įstengsite žygiuoti prieš vėtras ir audras, nešini švyturiais uždegtais čia mokykloje ir šviesite sau ir kitiems kelią. Nuo jūsų irgi pareina mūsų krašto saugumas. Patys toliau auklėsitės ir kitus auklėsite, patys toliau mokysitės ir kitus mokysite. Mokslas platus ir nepabaigiamas. Ko esate čia išmokę, tai toliau plėsite. Drąsiai savo švyturiais žygiuokite.

Jaunieji leitenantai, turį laimės didžiutis Lietuvos karininko vardu, iš pareigos esate tėvynės sargai. Taip vadina senovės mokslininkas Platonas karius. Jiems nebaisu nei audros, nei vėtros, jiems uždavinys saugoti tą namą, kurio sargybai pastatyti. Karys vadas, žemesnio ar augštesnio laipsnio, yra auklėtojas ir mokytojas jam pavestų kareivių. Jis budi, kad neįsibrautų kariuomenės srovių, priešingų drausmei ir paklusnumui. To jis pasiekia ne vien grasmės priemonėmis, bet ir savo doringa įtaka. Jei vadas drąsus, tai ir jo kareiviai nebailūs. Ko pats išmokęs, tai įkvėpia ir kitiems, jo žinioje esantiems.

Drąsus ir milžino slėbino nenusigąsta ir jokiam vėjo pūstelėjimui nepasiduoda. Mūsų tauta dažnai esti baidoma milžiniais. O kai vadas jų nebijo, tai ir jo kareiviai nepasiduos baimei.

Jūs, jaunieji karininkai, kurie paliekate kariuomenėje ir kurie atsargon išeinatė, vieno tikslo siekiate, nors ir dviem keliais vyksite, — sieksitė, kad Lietuva būtų stipri. Ji bus stipri, nes jūs ją stiprinsite. Palikdami savo motiną mokyklą, jūs skiriatės su ja, jausdami daug padėkos savo auklėtojams. Be to, jus žinote, kad tas mokslas, kurio čia esate gavę, yra duotas mūsų tautos. Taigi jai su meile tarnaukite. Jūs tik pradėdate gyventi, ir ilgas gyvenimo kelias laukia jūsų. Kurdami savo buitį, kursite ir savo tautos gyventę. Savo laimėje nepamiršite ir Lietuvos laimės.

Lietuviško alaus stiklą, jaunieji ir atsargos leitenantai, geriu jūsų sveikatai ir jūsų pasisekimui.

Jūsų pavyzdžiu ir jūsų pėdomis eis šimtai kitų

Rugsėjo 15 d. kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis kalbėjo į naujai pakeltuosius karininkus šiais žodžiais:

Malonu yra matyti gražų naujų darbininkų būrį, šiandien apleidžiančių karo mokyklos sienas ir einančių į karišką darbą kariuomenėje arba kariuomenės atsargoje. Malonu todėl, kad tokių darbininkų, kupinų energijos ir noro dirbti ir pasirengusių prie tokio darbo, mums kariuomenėje ir jos atsargoje šiandien dar ypatingai reikia. Vieni iš Tamstų einate į kariuomenę kadro karininkais, kiti paliekate tikrosios kariuomenės eiles ir einat į kariuomenės atsargą. Bet esminio skirtumo tarp vieno ir kito aš nedarau. Nedarau todėl, kad tokio skirtumo iš esmės nėra ir būti negali. Juk pagalvokite tikrai, kolegos karininkai, kad vieni ir kiti, jei tėvynė atsidurs pavojuje, vieną ir tą patį darbą dirbs. Ir vieni ir kiti būsite vadais ir vienodai vesite mūsų jaunesnius brolius kareivius į garbingą tėvynės gynėjo darbą, į kautynių lauką. Tad skirtumo šiame darbe jokio negali būti tarp atsargos ir tikrosios tarnybos karininko. Bet iš antros pusės kaip vieni, taip ir antri, ponai karininkai, prašau labai giliai atsiminti, kad šis vieno kariuomenėje, kitų atsargoje darbas yra be galo svarbus, nes ir vieni ir antri esate pasirengę prie vadovavimo darbo. Juk jūs būsite vadais, jūsų pavyzdžiu ir jūsų pėdomis eis šimtai kitų karių. O nuo vado, ypatingai kautynių lauke, netikslaus sprendimo, nuo vado klaidos, kitą kartą gal netyčia padarytos, atsiminkite, geriausį mūsų draugai moka savo gyvybėmis ir mirtimi.

Kad vadovavimo darbas yra sunkus, Tamstoms, ponai jaunieji karininkai, jau gerai iš trumpos praktikos yra žinoma. O iš kitos pusės, imant savo stažą poligone ir pulkuose, kur ne vienam gal sunkų prakaito lašą teko išlieti vadovaujant būriui ar paprastam negausingam kautynių skyriui. Šis vadovavimo darbas ypatingai yra sunkus kautynių lauke, kur kiekviena klaida yra lydima draugų gyvybių. Iš to eina svarbi išvada, kad kiekvienas karininkas, kaip

būsimasis kautynių vadas, turi ne tik kitus mokyti, bet pirmiausia ir pats visą laiką mokytis. *Kiekvieno karininko, visvien ar tikrosios tarnybos ar atsargos, pirmutiniu ir svarbiausiu rūpesčiu turi būti ne restoranas, ne kortos, ne baliai, ne politika, bet dausmė, kariško mokslo pažanga, susiklausymas ir tėvynės meilė.* Tik tuo keliu eidamas kiekviena karininkas, be abejo, pasieks labai gražių jam skiriamų rezultatų.

Sveikindamas savo jaunesnius, kaip tikrosios tarnybos, taip ir atsargos, kolegas, aš nuoširdžiai linkiu, kad Tamstų darbas kariuomenėje ir atsargoje eitų kaip tik tėvynės meilės, dausmės, pasišventimo ir kariško mokslo pažangos keliu. Šitą sveikinimą perduodamas Tamstoms, aš kviečiu jus, jaunieji kolegos, o kartu ir gerbiamus svečius, pagerbti mūsų kariuomenę, kuriai visi mes, ponai karininkai, pradėdant nuo generolo ir baigiant leitenantu ir eiliniu kareiviu, aukojame savo žinias, mokslą ir darbą. Tat lai gyvuoja drausminga, morališkai ir materiališkai stipri Lietuvos kariuomenė ir jos karininkai!

Iš įsakymų Kauno įgulai

1

Gen. ltn. Čaplikas, priėmęs vidaus reikalų ministeriją, Kauno įgulos viršininko pareigas perdavė gen. št. plk. Griganavičiui.

Gen. št. plk. Griganavičius Kauno įgulos viršininko pareigas pradėjo eiti nuo rugsėjo 11 dienos.

2

Atsargos jaunesniųjų leitenantų kursų klausytojams nustatyta dėvėti kariūnų uniforma ir skersai antpečių, kaip atsargos karininkų, aukso spalvos galionas.

Visi kareiviai turi sveikintis su atsargos jaun. leitenantų kursų klausytojais.

Vėl naujas spiečius

Šiomet, kaip ir kiekvienais mūsų nepriklausomo gyvenimo metais, rugsėjo mėn. 15 d. Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykla išleidžia gyveniman gausų būrį kariškai paruoštų jaunų ir energingų vadų — kadro ir atsargos karininkų. Valstybė ir tauta džiaugiasi sulaukus naujo spiečiaus, naujų kvalifikuotų krašto gynimo srityje darbininkų, kurių ypač šiuo sunkiu gyvenimo metu mums labai reikalinga.

Pažvelgus į išleidžiamuosius, matyti, kad ne eiliniai jie ir ne samdyti, bet patys sveikieji tautos sūnūs, pasiryžę savo jėgas, savo mokslą ir net brangiausią savo turtą — gyvybę pirmieji sudėti ant tėvynės aukuro, jei valstybės, o drauge ir visos lietuvių tautos nepriklausomybės išlaikymas pareikalautų. Ne vergų vaikai jie ir ne elgetos, bet fiziškai sveiki, šarvuoti mokslu, žiną garbingą savo tautos praeitį ir gerai prisimeną, kaip jų tėvai ir vyresnieji broliai sunkiame nepriklausomybės atstatymo darbe ties Radviliškiu, Širvintais ir Giedraičiais triuškinę atėjūnų mums dedamus pančius. Jie seka jų pavyzdžiu ir šiandien, pasiimdami tas atsakingąsias vadų pareigas, eina į gyvenimą geležine valia ir tvirtu pasiryžimu laimėti arba... žūti.

Šiandien štai 191 jaunas vyras, tik ką baigęs mokyklą, suglaustose eilėse susispietę Karo Mokyklos aikštėje po savo vėliava, stovi tarytum suakmenėję, o plieniniai jų akių žvilgsniai nukreipti į mokyklos rūmus. Jiems gaila su ja skirtis, kaip gaila išsiskirti žmogui iš savo mylimos šeimos ir artimųjų tarpo.

Kaip gi nebus gaila, juk čia jų pirmieji kariški žingsniai, pirmosios žinios kiekvienam tėvynės gynėjui žinotinos, kario karjeros pradžia; čia daug linksmų valandėlių išgyventa, daug vargo padėta, daug naktų nemiegota, čia kas rytas vakaras jų kariūniška daina skambėjo! Ir štai, atėjo diena, kada kariškai subrendę, kariško mokslo žiniomis apsišarvavę, turi palikti savo Almae Matris prieglobstį ir išsiskirstyti, pradėti savarankišką gyvenimą, vienį karių, kiti visuomenės eilėse.

— o —

Nors ankstyvas dar laikas, bet jau ant Karo Mokyklos rūmų, granito vartų ir tribūnos aukštų stiebų plakasi trispalvės vėliavos. Tai ženklas, kad A. Panemunėje šventė — P. L. P. Karo Mokykla leidžia spiečių, kaip kartą pats Tautos Vadas ir mokyklos Šefas yra išsireiškęs.

Rūmuose ramu, nes dar neduotas ženklas — leidimas jaunystės energijai pasireikšti, poilsio laiką trukdyti. Kariūnai dar guli, bet nebe visi miega. Štai vienas, ten antras, trečias ir daugiau atmerkę akis dairosi ir klaidžioja žvilgsniais kazematų lubose, tartum negalėdami suprasti: ar iš tikrųjų jau paskutinis kartas nubusti kariūnu, tartum atsiveikindami su sienomis, paveikslais, langais ir visais kariškais daiktai, pavyzdžingai išrikiuotais skirtose vietose. Taip, tikrai, dar iš vakaro sunešti ir tvarkingai kabyklose sukabinėti karininko drabužiai ir žibą kardai sakyte sako: „pirmoji tavo taip laukta karininko, o drauge intensyvaus darbo ir didžiosios pareigos diena atėjo“.

Staigus skardaus trimito garsas nutraukia visas abejones, pakrinka tylą: visi senu įpratimu šoka iš

lovų ir tvarkosi, rengiasi, „aušrinė“ suplėšo naktį.

— Kuopa kelk! Braukiu paskutinę dieną kalendoriuje! Sveiki, būsimieji leitenantai! — šaukia kuopos budėtojas.

— Valio...o...o..., — ilgai aidi visuose kazematuose.

— Vyrai ar debesuotas šios dienos dangus? Tai nemalonus ženklas mūsų savarankiško kariškojo gyvenimo pradžiai? — kažkas sušunka.

— Perplėšt jį!.. Perplėšt tokį ženklą! Valio...o...o...

— Kurion pusėn debesys plaukia?

— Į rytus

— Tegul, tuoj parodysim jiems kelią „...nach Westen“, valio...o...o...

9 val. 40 min. mokyklos batalionas rikiuojasi parado aikštėje. Laužtoje rikiuotėje dešiniajame sparne išleidžiamieji — būsimieji XVII laidos kadro ir X laidos atsargos jaunesnieji leitenantai, toliau kursantų, ats. jaun. leitenantų kuopa, dar toliau vyresniojo kurso kariūnų kuopa, o už jų kariūnai artileristai ir kavaleristai. Baltais diržais, baltomis pirštinėmis, išeiginiais rūbais, švariai apsiskutę, susitvarkę suglaustose eilėse riktiniai Lietuvos vyrai išsirikiuoja, išsilygiuoja.

Kuriam lietuviui nesuvirpės iš džiaugsmo širdis, matant, kaip auga mūsų kariškosios pajėgos, didėja krašto gynėjų eilės! Žiūrint į tuos rinktinis vyrus, tiesius, kaip ažuolus, į jų bronzinius saulės ir vėjo nudažytus veidus, į ryžtingumu veriantį akių žvilgsnį varu veržiasi pajusti ta nepalaužiama valia, į kurią turi sudūžti bet koks pasikėsinimas į tai, kas jiems pavedama saugoti. Nekalbūs jie, ne žodžiais galingi, bet drąsa ir pasiryžimu!

9 val. 50 min. iš išleidžiamųjų kariūnų išsiskiria vėliavos būrys, kuris, prisiartinęs prie aktų salės, išsirikiuoja. Visi stato šautuvus gubomis ir renkasi pamaldoms.

Aktų salėje, ties garbingai kautynių lauke žuvusių mokyklos auklėtinių marmuro lenta, paruoštas ir gyvomis gėlėmis papuoštas altorius. Šalia jo dviejų karininkų asistuojama tvirtose kariūno-vėliavūninko rankose mokyklos vėliava. Salės sienose užsitarnavusių Lietuvos vyrų paveikslai, atskiromis laidomis mokyklą baigusių karininkų sąrašai, o prie vienos jų stiklinė spinta su sporto arenoje kariūnų laimėtomis dovanomis.

Pradeda rinktis svečiai. Prie aktų salės vienas paskui kitą privažiuoja automobiliai ir žvalių juodbernių traukiamos kariatės.

Atvyksta Respublikos Prezidentas Karo Mokyklos Šefas Antanas Smetona, lydimas krašto apsaugos ministerio gen. ltn. Šniukštos. Kitų svečių tarpe matyti vidaus reik. ministeris gen. ltn. Čaplikas, kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis, kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius, senieji tautos veteranai — generolai Žukauskas, Bulota, generolai leitenantai Sutkus, Vimeris, Popeliučka, l. e. II div. vado p. gen. št. plk. Griganavičius, kar. šaud. inspektorius plk. Vitkauskas, Kauno įgulos dalių vadai, kariškų įstaigų viršininkai, Kauno m. burmistras ats.

Karo mokyklos aikštėje skaitomas pakėlimo aktas

A. Šulco foto

plk. Merkys, šaulių vadas plk. Saladžius, Kauno karo komendantas plk. ltn. Talevičius, prelatas Grigaitis, kariuomenės kapel. kun. Mironas ir kiti aukštieji karininkai ir svečiai.

Pamaldas laiko 5 p. p. kapelionas kun. Abraitis. Mišias groja didelis 2 p. p. orkestras. Po pamaldų

kun. Abraitis išeinantiems į gyvenimą jauniems vadamams primena tuos dorovės principus, kuriais vadovaujantis ir jauniems, jaunystės audrų blaškomiems vyrams, nesunku yra išlaikyti kryptis gyvenimo verpetuose ir siekiant tikslo išeiti nugalėtojais. Jauniems karininkams linkėdamas naujame gyvenime pasisekimo, pabrėžė teisingą pareigos supratimo svarbumą ir gero gyvo pavyzdžio valdiniam reikšmę.

Pasimeldę kariūnai vėl išsirikiuoja aikštėje.

11 val. 20 min. tarp šešių trispalvių tribūnoje aukštai pakyla valstybinė vėliava — ženklas, kad Tautos Vadas aikštėje. Griežta komanda, sustingsta vyrai, švysteli ginklai ir — pilnos pagarbos akys nukrypsta į didžiai gerbiamą ir mylimą savo Šefą. Tautos Vadas, kr. aps. ministerio, kariuomenės vado, mokyklos viršininko ir kitų lydymas apeina išsirikiavusias kuopas ir pasisveikina.

Mokyklos adjutantas skaito aktą, kuriuo pakeliamas 59 į tikrosios tarnybos ir 132 — į atsargos jaunesnius leitenantus.

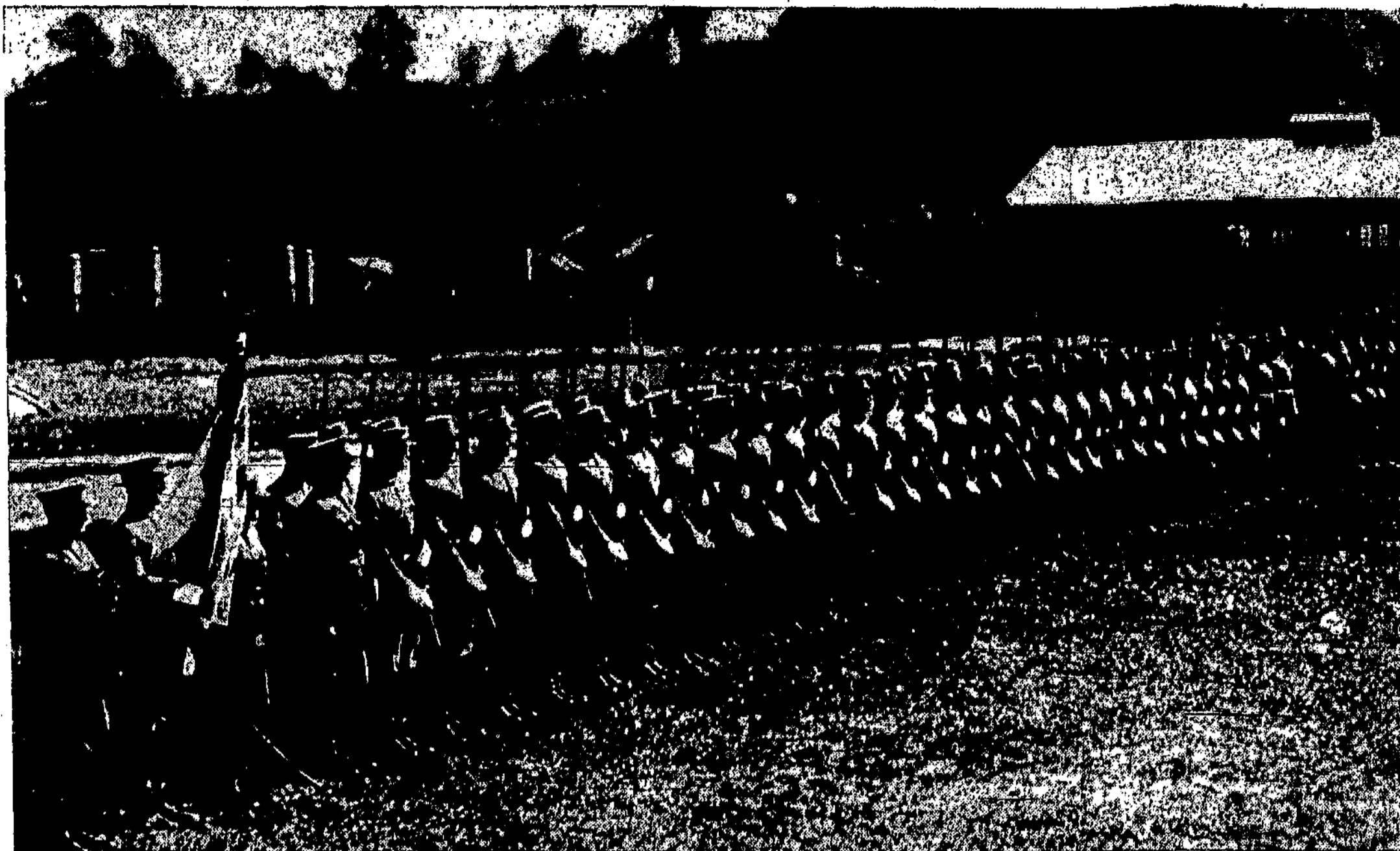
Ką jaučia, ką pergyvena pakeliamasis tokiu svarbiu momentu išgirdęs savo pavardę? Teisingai tą jaunuolio, pirmą kartą oficiališkai leitenantu pavadinto, sielos būseną tesupras tas, kuris pats tokį pat momentą yra pergyvenęs. Nei viena padėties atmaina, nei vienas bet koks laimėjimas gyvenime nepadaro tokio neišdildomo įspūdžio, kaip šis viešas pakėlimo paskelbimas, kuris tarytum neišdildomas antspaudas pasilieka labiausiai jaučiamas visą gyvenimą.

Perskaičius pakėlimo aktą, Tautos Vadas trumpais, bet nuoširdžiais žodžiais sveikina pakeltuosius. Orkestrui grojant giedamas tautos himnas ir Tautos Vadui griausmingai sušunkama triskart valio.

Po to, Tautos Vadas ir palydovai užima vietas tribūnoje, o visa mokykla, mokyklos viršininkui komanduojuojant, praeina iškilmės maršu. Gražus lygiavimas, tvirta koja ir kariškas grakštumas bei judesių

Išleidžiamieji kariūnai po parado bėga persirengti
Gaižučio foto

Karo mokykla prieš paradą savo aikštėje

A. Šulco foto

laisvumas tarytum parodo, ko verti išleidžiamieji, pasiryžę neapvilti savo viršininkų, globėjų ir auklėtojų.

Vėliavos perdavimo ceremonijoms batalionas išsirikiuoja prieš mokyklos rūmų fasadą. Bataliono vadui komanduojuojant, vėliavą perima einąs viršilos pareigas vyr. kurso kariūnas.

— Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklos vėliavą perduodu, — raportuoja senasis vėliauninkas, dabar jau aviacijos jaun. ltn. Lendraitis, ir priklaupdamas pabučiavęs ją atiduoda į nemažiau galingas naujo vėliauninko rankas, kuris taip pat raportuodamas ir bučiuodamas vėliavą priima. Po to vėliava grąžinama aktų salėn, o pakeltieji paleidžiami persirengti karininkų rūbais.

Aktų salėje ant ilgo žalia gelumbe užtiesto stalo išdėstyti žiba kardai, kuriuos pašventina kun. Abraitis.

— Be reikalo nepakelk, be garbės nenuleisk! — nuleisdamas kardą ant priklaupusio jauno karininko peties taria Tautos Vadas reikšmingus žodžius, kuriais kiekviename atskirai primena, kad šis karininkui suteiktas valdžios ženklas nėra papuošalas, bet ginklas tautos nepriklausomybę ginti. Paimdami kardus jaunieji vadai keliiasi, saliotuoja ir, mikliai įdėję į makštis, padaro griežtą sukinį ir stoja eilėn.

Kardus įteikus vyksta jaunųjų vadų priesaika. Pakėlę dešines rankas, susikaupę, ypatingu dvasios pakilimu kartoja jie kun. Abraičio tariamus priesaikos formulės žodžius, o paskui, orkestrui grojant „Marija, Marija...“ bučiuoja kryžių, evangeliją ir mokyklos vėliavą.

Įšventinimo apeigos baigtos. Orkestrui grojant maršą, Tautos Vadas, ministariai, kariuomenės vadas, generolai, mokyklos vadovybė ir aukštieji svečiai nuoširdžiai paspaudžia jauniesiems kolegoms rankas, po to visi drauge nusifotografuoja.

Šventė baigiama kariūniškais pietumis ir nuoširdžiomis kalbomis gražiai pačių kariūnų išpuoštoje gimnastikos salėje. Salės lubos ir kolonos apkabinėtos

žalumynų pynėmis, langai užtiesti užuolaidomis su vyčio kryžiais; vienoje galinėje sienoje, tarp Gedimino pilies ir švyturio siluetų, stovi didelis Tautos Vado paveikslas, apjuostas tautine vėliava, o kitoje šoninėje — pačių kariūnų sukomponuota kardų įteikimo ceremonija. Ilgi, lietuviško darbo staltiesėmis užtiesti stalai apkrauti užkandžiais ir gėrimais, o tarp jų gražūs gyvų gėlių buketai.

Salėje du orkestrai. Svečiai, jaunieji kadro ir atšargos karininkai susirinkę sustoja prie stalų, o Prezidento maršą grojant įeina Tautos Vadas.

Pietums baigiantis Tautos Vadas pasako kalbą. Jo kalbą palydi visų sugiedotas tautos himnas.

Krašto apsaugos ministeris, pabrėždamas šventės reikšmę, nurodo kliūtis, galinčias pasitaikyti karininko kelyje, kurios galėtų pažeminti garbingo karininko

Jaun persirengę karininko uniforma

Gaižučio foto

ko vardą ir palinkėjo, tų kliūčių išvengiant, būti gerais karininkais.

Kariuomenės vadas, kreipdamasis į išleidžiamuosius, pareiškia džiaugsmą matydamas gražų būrį naujų darbininkų.

Atsisveikindamas su savo auklėtiniais mokyklos viršininkas pareiškė viltį, kad išleidžiamieji nepamirš mokyklos, kurioje visu rūpestingumu buvo auklėjami tėvynės meilės, paklusnumo, pasiaukojimo, sąžiningos pareigos supratimo, blaivumo ir rūpinimosi jiems patikėtais valdiniais. Nurodydamas Tautos Vado pasiaukojimo ir tėvynės gerovei savęs išsižadėjimo pavyzdį, mokyklos viršininkas kviečia jaunosius paskirti juo ir užtikrina, kad tuo keliu eidamas karys nepadarys gėdos nei karo mokyklai, nei kariuomenei.

Išleidžiamųjų kadro karininkų vardu kalba pirmuoju baigęs jaun. ltn. Valkiūnas. Jis dėkoja savo buvusiems vadams ir auklėtojams už trūšą ir padėtas pastangas, kurių jie, šiandien švęsdami didelę savo gyvenimo šventę, prižada nepamiršti. Jis pabrėžė, kad tomis pastangomis per ištisus dvejus metus iš jų krūtinių nukaltas šarvas bus saugus mūsų tėvams, broliams ir seserims. „Klysta tie, kurie vienos divizijos tariamu pasivaikščiojimu krašto pasienyje tariasi išgąsdinsią tautą, kurių sūnų gyslose teka garbingų

protėvių kraujas“, — pabrėžia jaunas vadas ir savo kolegų vardu prižada, vadovaujantis tėvynės meile, apginti tą protėvių kaulais nusagstyta šalį, kurią karštai myli ir niekad neišsižadės.

Atsargos jaun. ltn. Dirmeikis visų savo kolegų vardu pasakė laiką didelę ir retą laimę galėję baigti karo mokyklą, kaip asmenybės atbaigimo institutą ir įstaigą, paruošusią juos ne vien kario v-ko darbui, bet ir platesniam visuomeniniam žygiui auklėjant tautą, kuri skirta ne stebėjimui, svyravimui ir pražūčiai, bet budėti, drausmingai dirbti kultūros darbą ir egzistuoti. Jis pareiškė, kad išgyventi mokykloje metai sustiprino jų charakterį, sustiprino valią, išmokė ryžtis, mažiau kalbėti, daugiau dirbti, išmokė klausyti ir įsakyti. Visa tai sudarą jų ginklą, su kuriuo jie stošią už Baltiją, Vilnių ir visa tai, kas tautai šventa.

Per pietus išleidžiamieji sudainavo daug gražių kariūniškų dainų, kurių, nuvykę į dalis, išmoks jaunosius savo brolius.

Baigiamos iškilmės, griausmingomis ovacijomis palydimas Tautos Vadas, ministrai ir svečiai.

Vakare Karo Mokykloje įvyko atsisveikinimo vakaras, kuriame prisirinko labai daug svečių.

Jova

Naujai pakeltieji į jaun. leitenanto laipsnį

Respublikos Prezidento š. m. rugsėjo 15 dienos aktu žemiau nurodytieji kariūnai, baigę P. L. P. karo mokyklos XVII-os laidos kursą, pakelti į jaunesniojo leitenanto laipsnį:

1) jaun. pusk. Valkiūnas, 2) jaun. pusk. Kasperavičius Juozas, 3) jaun. pusk. Vilkutaitis Vytautas, 4) jaun. pusk. Monkevičius Jonas, 5) virš. Poneelis Bronius, 6) vyr. pus. Kupstas Jonas, 7) virš. Lendraitis Leonas, 8) jaun. pusk. Jablonskis Juozas, 9) virš. Palubinskas Stasys, 10) vyr. pusk. Irlakis Valentinas, 11) vyr. pusk. Sinkevičius Vytautas, 12) virš. Gustas Antanas, 13) jaun. pusk. Valiuškis Antanas, 14) jaun. pusk. Norkevičius Liudvikas, 15) jaun. pusk. Ščepavičius Petras, 16) jaun. pusk. Ašmutaitis Herbertas, 17) jaun. pusk. Dubinskas Mykolas, 18) jaun. pusk. Žikorius Romas, 19) jaun. pusk. Rutelionis Vytautas, 20) vyr. pusk. Stankevičius Kazys, 21) jaun. pusk. Vaznelis Stasys, 22) jaun. pusk. Kemeklis Aleksandras, 23) jaun. pusk. Navickas Antanas, 24) jaun. pusk. Klimavičius Marijonas, 25) jaun. pusk. Stanickas Vladas, 26) jaun. pusk. Gamziukas Viktoras, 27) jaun. pusk. Gasperaitis Kostas, 28) jaun. pusk. Masiulis Antanas, 29) jaun. pusk. Stanislovičius Antanas, 30) jaun. pusk. Kasperavičius Bronius, 31) vyr. pusk. Landsbergis Leonas, 32) vyr. pusk. Miselis Antanas, 33) jaun. pusk. Babilius Juozas, 34) jaun. pusk. Blička Petras, 35) jaun. pusk. Vitkus Vladas, 36) vyr. pusk. Sargūnas Jonas, 37) jaun. pusk. Čaplikas Petras, 38) jaun. pusk. Naruševičius Gustavas, 39) jaun. pusk. Kvietinskis Vladas, 40) jaun. pusk. Augutis Jonas, 41) jaun. pusk. Lukša Leonardas, 42) jaun. pusk. Šarupičius Andrius, 43) jaun. pusk. Jaloveckas Eduardas, 44) jaun. pusk. Bieliauskas Vytautas-Kostas, 45) jaun. pusk. Šostakauskas Stasys, 46) jaun. pusk. Juškys Jonas, 47) jaun. pusk. Stelngis Antanas, 48) jaun. pusk. Vadopalaš Petras, 49) vyr. pusk. Pačebutas Antanas, 50) jaun. pusk. Bražinskis Antanas, 51) jaun. pusk. Kaunas Leonas-Kęstutis, 52) jaun. pusk. Vaitiekūnas Bronius, 53) jaun. pusk. Vitkauskas Vladas-Antanas, 54) jaun. pusk. Jablonskis Antanas, 55) vyr. pusk. Labašauskas Juozas, 56) jaun. pusk. Juodgudis Česlovas, 57) jaun. pusk. Janulevičius Leonas, 58) jaun. pusk. Katelė Jonas, 59) jaun. pusk. Račkauskas Ignas.

Be šių, tą pačią dieną dar buvo pakelti į atsargos jaunesniojo leitenanto laipsnį 132 kariūnai aspirantai. Iš jų pės-

tininkų karininkų korpo — 41, artilerijos — 22, kavalerijos — 22, pionierių — 11, ryšių — 14, automobilininkų — 10, aviacijos — 1, topografijos — 1, ginklavimo — 3, sanitarijos — 7.

NUODINGŲ DUJŲ SUNAIKINIMAS

„Rigasche Rundschau“ laikraštyje prof. Adelheim'as pasakoja, kaip buvo sunaikintos nuodingos dujos Vokietijoje po didžiojo karo. Dideliame žemės sklype (apie 6500 ha) ties Liuneburg'o miestu, Hanovere, buvo sukrauta 48.000 t vokiečių chemiškų sviedinių ir keletas tūkstančių tonų tokių pat sviedinių, atimtų iš priešų. Čia pat stovėjo geležinkelio cisternos ir milžiniški rezervuarai su dujomis. Ekspertai, kuriems buvo pavesta apžiūrėti sandėlius ir pasisakyti dėl būdų sunaikinti visą ten esamą atsargą, siūlė nuvežti visą į jūrą ir paskandinti. Tačiau 1919. X. 24 d. sandėliai sprogo. Priežastis liko neišaiškinta. Sprogo 48 sandėliai su chemiškais medžiagomis, apie 1.000.000 granatų, apie 1.000.000 kg nuodingųjų dujų, 430.000 minų, 40 geležinkelio cisternų. Kiek žuvo žmonių nepaskelbta ir iki šiol nežinoma.

Visa sandėlių teritorija buvo užversta visokiomis skeveldromis, nesusprogusiais sviediniais, iš cisternų ir rezervuarų veržėsi dujos. Vietos nuvalymas buvo pavestas privatinėms firmoms, kurios baigė šį darbą tik 1925 metais.

GUDRŲ KAVALERISTAI

„Mūsų Žinynas“ pasakoja apie tokį atsitikimą iš rusų-lenkų karo 1920 metais. Kavalerijos pulko šimtinė (eskadronui) buvo įsakyta susprogdinti geležinkelių tiltą, kurį saugojo lenkų lauko sargyba. Vadas paliepė vienam lenkiškai kalbančiam kareiviui pašalinti sargybinių. Šis kareivis nuėjo takeliu tiesiai į tiltą. Paskui jį, pasislepiant rugiuose, nušliaužė šimtinės vadas, o šimtinė išsiskleidė apie tiltą esančiuose daržuose. Sargybinis, pamatęs besiantinantį rusų kavaleristą, sušuko „štok“. Rusas pradėjo įtikinėti sargybinių, kad esąs lenkas, kad bolševikai juos sumušę ir jie traukiasi. Sargybinis patikėjo, o greit priėjęs prie jo rusas nutaikė į lenką savo šautuvą. Sargybinis sušukęs „ką darai“, atidavė šautuvą. Tuo metu prisiartino ir šimtinės vadas ir pasiklausė per savo kareivį belaisvio sargybinio „kur kitį?“ — „Ana ten miega“ — atsakė sargybinis. Nuginkluoti miegančią sargybą ir susprogdinti tiltą buvo nesunku.

Pasinaudosime proga

Visi žinome ir suprantame, kad savojo krašto laisvės ir nepriklausomybės tikrasis laidas esame mes patys. Kiek įstengsime tam saugumo reikalui pasiręgti, sustiprėti, tiek pajėgsime gintis ir apsidrausti.

Gyvename neramius visokių netikėtumų laikus. Visur smarkus ginklavimasis, kariškosios nuotaikos kėlimas. Tatai vyksta ne tik toliau, bet ir arti, netoli mūsų sienų. Tos aplinkybės verčia ir mus akyliau budėti, daugiau rūpintis savo saugumo reikalais.

Sakau saugumo, nes mes niekad jokių užgrobimo tikslų neturėjome ir neturime. Tačiau jei kas mėgintų kėsintis į mūsų laisvę ir nepriklausomybę, tam lengvai nepasiduosime. Išglebimas, bejėgiškumas būtų didžiausias nusikaltimas prieš savo tautą ir istoriją.

Tiesa, nelengvi dabar laikai mūsų ekonomiškam gyvenime, visai turime verstis ir varžytis, kad galus su galais suvestume. Todėl sunkiau yra ir su saugumo reikalais, kurie remiasi didele kariuomene ir turtinga gera technika. Atsižvelgdami į visus sunkumus, vis dėlto neturime ir negalime pasilikti krašto apsaugos dalykuose. Jei nedidinama kariuomenė, tai didinamas visos tautos kariškasis pasirėngimas ir pajėgumas: stiprinami šauliai, rengiamas mokyklose jaunimas, gausiai plaukia aukos ginklams, kariškai technikai stiprinti. Kas negalima biudžeto, sąmatos keliu, tai daroma visuomenės parama.

Mūsų visuomenė visada jautri ir klusni tiems reikalams. Dažniausiai pati, ilgai neraginama, neverčiama, atsiliepia ir visomis išgalėmis prisideda. Taigi ir čia ne tiek noriu raginti, kiek priminti, pabrėžti tą mūsų vyriausybės norą ir pageidavimą dėl naujosios dragūnų tarnybos.

„Dragūnai, — kaip pasakyta tos tarnybos įstatymo įžangoje — mums duos ne tik saugumo jausmą,

kad pavojaus valandą kiekvienam Lietuvos kampely šoks ant savo žirgo ginkluotas ir kariškai mokytas lietuvis kovotojas, bet jie skleis krašte ir ūkio kultūrą, gerindami žirgo kokybę, kuri lietuviai senovėje taip mylėjo, kuriuo senoji Lietuva garsėjo ir kurio vaizdas iš senų laikų yra virtęs mūsų valstybės ženklu“.

Išties, kilni garbinga dragūnų tarnyba. Ji labai naudinga kraštui, drauge patogi ir pačiam sau. Iš vienos pusės, padidės mūsų kariuomenės skaičius su mažesnėmis išdardais, o iš kitos — palengvės kariškos prievolės atlikimas.

Dragūnai tikroje tarnyboje tarnauja tik 7 mėn.; jų tarnyba pradėdama balandžio 1 d. ir baigiama lapkričio 1 d. Lygtinėse atostogose pasilieka 7 metus. Per tą laiką susirgę, jei liga susijusi su tarnybos pareigų ėjimu, gydomi nemokamai, kaip tikrosios tarnybos kariai. Be to, dėl tarnybos nustoję darbingumo jie patys arba jų šeimos gauna pensiją.

Dragūnai, po 7 mėn. vykdamy namo, gauna didelį kraitį: arklių, aprangą, ginklą ir arklio aprangą. Arkliu gali naudotis savo ūkio reikalams, gali dalyvauti jojimo rungtynėse. Į dragūnų tarnybą gali stoti ir su savo arkliu, tuomet jam, jei arklys tinkamas, užmokama. Už gerą arklio ir turto priežiūrą mokamos premijos, ligi 50 lt. Pasibaigus lygtinėms atostogoms, dragūnui visiškai, kaip nuosavybė, pasilieka — arklys, balnas ir apranga.

Tajgi, skelbiamomis Karyje dragūnų tarnybos įstatymo vykdymo taisyklėmis turėtų ypatingai susidomėti tiek patys tėvai, globėjai ir visi kiti rūpintojai, tiek patys dalyviai — kavalerijos atsargos karininkai ir kareiviai, kareiviai, baigia tarnauti kavalerijos pulkuose, naujokai ir prieššaukiamojo amžiaus savanoriai.

Dragūnas

Lietuviai, ant žirgų!

(žr. Kario 37 nr.)

Į dragūnų tarnybą!

Dragūnas, ligi jis tarnauja lygtinėse atostogose, gali persikelti gyventi tik į tokį kitą apskritį, kur yra susikūręs arba kuriamas dragūnų eskadronas ar būrys.

Lygtinėse atostogose neatitarnavę dragūnai į užsienį leidžiami tik krašto apsaugos ministeriui sutikus.

Dragūnai gali būti kasmet šaukiami 1 mėnesiui karo pratimų.

Karo pratimų pašauktieji dragūnai ir jų arkliai išlaikomi valdžios lėšomis ir aprūpinami reikalingais daiktais, kurie po pratimų gražinami.

Dragūnus karininkus į aukštesnį laipsnį pakelti pristato kavalerijos viršininkas, o kareivius pats pakelia.

Iš lygtinių atostogų arba mobilizaciją paskelbus dragūnai į kariuomenę šaukiami pagal sudarytus planus.

Susirgusieji dragūnai, kai jų liga įgyta tarnybos pareigas einant arba dėl tarnybos pareigų ėjimo, gydomi kaip tikrosios tarnybos kariai.

O kas dėl tarnybos nustos darbingumo, jiems ir jų šeimoms bus mokamos pensijos Karių pensijų įstatymu.

VI. Dragūnų aprūpinimas

1. Aprūpinimo tvarka

Tikroje karo tarnyboje dragūnai aprūpinami nustatyta tvarka.

Dragūnams, tarnaujantiems lygtinėse atostogose, duodamas išjodinėtas arklys ir šis turtas:

A. Apranga:

1) kepurė su kokarda, 2) pošalmis, 3) kav. munduras, 4) trumpas vilnonės kav. kelnės, 5) marškiniai, 6) apat. kelnės, 7) autai vilnoniai ir drobiniai, 8) pirštinės, 9) kav. milinė, 10) kav. batai, 11) kareivių diržas, 12) kareivių juosmeninis arba perpetinis kardosaitis, 13) kareivių kardo spurgas su dirželiu, 14) pentinai su dirželiais.

B. Ginklai: kardas.

C. Arklio apranga:

1) kamanos su žaslais ir saitu, 2) gūnia arba pobalnis, 3) du krūvio dirželiai, 4) balnas su visais

priedais: a) 2 odiniai daiktakrepšiai, b) avių maišelis, c) sausainių maišelis, d) druskos maišelis, e) cukraus maišelis, f) kavos arba arbatos maišelis, g) ginklų valymo ir įrankių maišelis (ginklavimo turtas), h) siuvimo įrankių maišelis, i) pasagų maišelis, j) brezentinis kibiras, k) žiupčius, l) rezginės, m) šepetys arkliui valyti, n) arkliašukės, o) apinasris su grandine.

Lygtinių atostogų dragūnas leidžiamas su duotu jam arkliu ir visu tuo turtu.

Dragūnams arklius perka Krašto Apsaugos Ministerija.

Jeigu dragūnas turi dragūnų tarnybai nustatyto tipo tinkamą arkli, tai jam gali būti nupirktas jo paties arklys.

Nupirktieji arkliai duodami išjodinėti remonto eskadronui arba kavalerijos pulkams.

Tikroje karo tarnyboje dragūnui paskirtas arklys ypatingais atsitikimais, pulko vadui leidus, gali būti pakeistas kitu.

Dragūnams duodamieji arkliai suženklinami ir jiems duodami vardai bendra tvarka, o balne, uniformos ir aprangos daiktuose įdedama „D“ raidė, davimo metai ir dragūno vardo ir pavardės raidės.

Ištarnavus dragūnui lygtinėse atostogose 7 metus, duotasis arklys, balnas ir apranga perleidžiama dragūno nuosavybėn.

Jeigu 7 metus lygtinėse atostogose ištarnavęs dragūnas būtų paliktas dar 3 metus lygtinėse atostogose tarnauti, o jo arklys būtų komisijos pripažintas tolimesnei tarnybai tinkamu, tai jis gauna kasmet iš Krašto Apsaugos Ministerijos už arkli atlyginimą, lygų $\frac{1}{7}$ daliai arklio kainos.

Jeigu 7 metus atostogose ištarnavusio dragūno arklys būtų komisijos pripažintas tarnybai nebetinkamu, tai dragūnas gali gauti kitą arkli, sumokėjęs $\frac{1}{7}$ jo kainos, arba gali pristatyti kitą tinkamą savo arkli, gaudamas $\frac{1}{7}$ remonto komisijos šiam arkliui nustatytos kainos.

Kai dragūnas savo tinkamo arklio neturi, o už jauną dragūno arkli primokėti negali, jam duodamas kadrinės kavalerijos arklys, ne jaunesnis kaip 13 metų.

Paliktas dar 3 metams papildomai lygtinėse atostogose tarnauti dragūnas gauna už uniformą ir aprangą kasmet piniginių atlyginimą lygų $\frac{1}{7}$ tų naujų daiktų vertės, jeigu tie daikta dar tinkami tarnyboje vartoti, o jei nebetinkami, dragūnui duodami atitinkamos vertės kiti vartoti daiktai.

Malonu tarnauti su žirgu

A. Šulco foto

Naujas balnas, uniforma ir apranga dragūnui gali būti duodami tik užmokėjus $\frac{1}{7}$ jų kainos.

Dragūnui mirus, žuvus, kariuomenėje tarnauti teises praradus, įstojus į valstybės pripažintų tikybių dvasininkų luomą, pabėgus, be žinios dingus, taip pat apskrities naujokų ėmimo komisijai pripažinus dragūną dėl nesveikatos tinkamu tarnauti tik nerikiuotėje arba visiškai karo tarnybai nebetinkamu arba paleidus į atsargą anksčiau nustatyto laiko, jam duotą arkli ir kitą valstybinį turtą apskrities komendantas gražina kavalerijos pulkui. Nuostoliai išieškomi bendra tvarka.

2. Turto ir arklių laikymas, keitimas ir priežiūra

Arklius dragūnai privalo valyti, šerti, girdyti, maudyti, kreikti, kaustyti ir arklidėje laikyti pagal Arklių priežiūros taisykles (Vt. — 1).

Gautus arklius dragūnai gali naudoti visiems ūkio darbams, tik kad darbas neviršytų arklio pajėgumo ir neprasizengtų su Gyvulių globos įstatymu (V. Ž. Nr. 441, eil. 3068) ir to įstatymo vykdymo taisyklėmis (V. Ž. Nr. 457, eil. 3184).

Bet kokie darbo lenktyniavimai draudžiami.

Ūkio darbams sumažėjus, dragūnas turi arkli jodinėti, tik kad jodinėjimas drauge su kitu dienos darbu perdaug nenuvargintų arklio.

Dragūnams leidžiama tam tikromis sąlygomis dalyvauti vietos apylinkėje rengiamose arklių rungtyne (tik ne greitumo).

Susirgusius ar sužeistus dragūnų arklius dykai gydo artimiausios kariuomenės dalies veterinarijos karininkas arba puskarininkis, o kai kariuomenės dalių arti nėra — artimiausios vietos veterinarijos gydytojas arba felčeris, kuriems atlygina Kr. Aps. Ministerija (karo veterinarijos viršininkas).

Dragūno arkliui staiga arba sunkiai susirgus, susižeidus arba kritus, neatidėliojant kviečiamas veterinarijos gydytojas, kuris susirgimo, susižeidimo arba kritimo aplinkybėms išaiškinti pasikviečia kaimo seniūną ir du arba, reikalui esant, daugiau liudytojų.

Neišgydomai susižeidę arkliai, gydytojui nusprendus, nukaunami.

Dėl kieno kaltės arklys susirgo, susižeidė arba krito, iš kvotos sprendžia karo veterinarijos gydytojas.

Jeigu dėl dragūno kaltės arklys kristų, neišgydomai susižeistų arba dėl blogos priežiūros pasidarytų darbui netinkamas, tai apskrities komendantas išreikalauja iš dragūno Krašto Apsaugos Ministerijai padarytus nuostolius.

Dragūno arkliui kritus, neišgydomai susižeidus arba virtus darbui nebetinkamu, jam duodamas iš kavalerijos pulko kitas tinkamo amžiaus arklys.

Arklio gavimo reikalu dragūnas kreipiasi į apskrities komendantą.

Dragūnų arklių išlaikymą ir sveikatą kasmet tikrina karo veterinarijos viršininkas arba jo įgaliotas veterinarijos karininkas, dragūnus karo pratimų pašaukus. Arkliai gali būti tikrinami ir dragūnų gyvenamose vietose.

Už gerą arklių ir turto priežiūrą ne daugiau kaip 3 dragūnams iš kiekvieno būrio kasmet gali būti išduodamos ne didesnės kaip 50 litų piniginės premijos.

Gautąjį turtą — ginklą, balną, uniformą ir aprangą — dragūnas privalo laikyti pagal nurodymus, įlipdytus į jo atsargos liudymą.

Uniformai susidėvėjus, dragūnas privalo savo lėšomis įsitaisyti naują, kuri turi visiškai atitikti nustatytus pavyzdžius.

Pražudęs arba nepataisomai sugadinęs bet kurį jam duotą turtą, dragūnas privalo tuoju pranešti vietos policijai ir apskrities komendantui, nurodydamas, kokiomis aplinkybėmis turtas žuvo arba sugadintas.

Netarnyboje ginklus nešioti bei uniformą dėvėti dragūnas gali: visais šventadieniais, dalyvaudamas kariuomenės dalių šventėse, savo sutuoktuvių dienoje ir prisistatydamas viršininkams, o kitais atsitikimais — tik jo viršininkams leidus. Uniformoje dragūnai privalo laikytis kariškos drausmės ir mandagumo taisyklių.

Pražudyto turto vietoje dragūnas gauna kitą apskrities komendanto reikalavimu iš to kavalerijos pulko, kuriame tarnavo. Kai turtas buvo pražudytas dėl dragūno kaltės, nuostoliai išieškomi.

Žuvusių ar pagedusių ginklų vietoje kavalerijos pulkas išduoda dragūnui naujus, o balno, uniformos ir aprangos vietoje — vartotus, bet sveikus. Nauji daiktai gali būti išduoti tik tuo atveju, kai dragūnas primoka tiek kartų po $\frac{1}{7}$ jų kainos dalį, kiek metų jis lygtinėse atostogose ištarnavo.

Dragūnui susirgus arba jį suėmus, jo arklys ir turtas lieka už tą arklių ir turtą atsakyti pasižadėjusių asmenų arba jų šeimos narių globoje, apie ką pastarieji turi ne vėliau kaip per 7 dienas pranešti apskrities komendantui. Jei dragūno turtas būtų paliktas tokių asmenų globoje, kurie nėra pasižadėję už jį atsakyti, apskrities komendantas pasirūpina, kad tas turtas būtų atiduotas globoti artimiausiai kariuomenės daliai.

Išvykdamas į užsienį dragūnas savo arklių ir turtą globoti paveda apskrities komendanto nurodymu.

Apskričių komendantai įpareigojami nuolat daryti, kad dragūnai jiems duotą turtą prideramai užlaikytų. Pagrindinai turtas tikrinamas, pašaukus dragūnus karo pratimų. Be to, turtą bet kada gali tikrinti viršininkai, kurie tikrina kariuomenės turtą. Turtui tikrinti dragūnai gali būti surenkami tam tikrais rajonais vienon vieton.

VII. Leidimas atsargon

Nustatyta laiką (7 arba 10 metų) lygtinėse atostogose ištarnavę, dragūnai leidžiami į atsargą. Gautus ginklus jie gražina savo apskrities komendantui.

Karys kasdieniame gyvenime

Dauguma mūsų vyrų, atliekančių karinę prievolę, kilę iš kaimo. Kaimo žmonių gyvenimas visapusiškai skiriasi nuo miestiečių. Miestietis visuomet dinamiškesnis už sodietį, labiau apsipratęs su žmonėmis. Taigi, tasai faktas parodo savotiškų rezultatų ir karinės prievolės atlikimo metu. Kaimo žmogus kuklesnis už miestietį, labiau varžosi ir gerbia autoritetą. Miestietis gi, patekęs į vieną bendruomenę su kaimiečiais, jaučiasi daug gudresnis už juos ir tąjį savo gudrumą visur stengiasi pabrėžti. Tačiau šis jų „gudrumas“ yra arba ne vietoj, arba išeinąs iš ribų.

Ne paslaptis, kad didžiausias karių simulantų procentas iš miestiečių tarpo, kurie, vieną sykį susimuliavę, stengiasi šio „meno“ dar labiau išmokti ir toliau simuliuoja, tuo pačiu demoralizuodami ir kitus silpnesnes valios karius. Bet dar blogiau. Toki nedrausmingi kariai, išėję į atsargą, daug neigiamos įtakos padaro tiems, kurie dar turės eiti karinę prievolę atlikti. Mažos vertės tie žmonės, kurie stengiasi reklamuotis kitų akyse, tačiau gerbiami tie, kurie visai nesireklamuodami parodo savo išsilavinimą.

Nė vienas tikras karys, grįžęs į atsargą, nepasakos savo blogų darbų kariuomenėje. Jis jausis, kad jam tai negarbinga. Toks atsargos karys stengsis kituose skiepyti tikrą tėvynės meilę ir kels mintį apie auklėjamąją kariuomenės reikšmę. Palyginsim du vieno amžiaus žmones: vieną tarnavusį, o kitą netarnavusį kariuomenėje. Skirtumą tuoj pamatysim: pirmasis bus toli pralenkęs antrąjį, jis bus žvalus, tvarkingas ir energingas. Jis daug rimtesnis, tačiau jo rimtumas savo vietoj: kur reikia — juoksis, kur reikia — susikaups. Reikia atsiminti, kad atitarnavęs kariuomenėje karys nenustoją būti kariu tol, kol jis nėra visai iš tų pareigų paleistas.

Mūsų tėvynė nedidelė šalis, apsupta daug galingesnių priešų. Reikia, kad visi būtume kariškai subrendę, kad gerai įvertintume savo Nepriklausomybę, dėl kurios tiek daug kraujo pralietas. Turim būti tokie

pat idealistai, koki buvo Nepriklausomybės kovose savanoriai. Toks atsargos karys, kuris giriasi simuliavimu, nevertas kario vardo. Tačiau tokių visur pasitaiko. Jų yra, lyg piktžolių, sodiečių tarpe, o ypač miestiečių.

Jaunoji karta, kuriai dar teks atlikti karinę prievolę, dažnai yra silpnos valios, linkstanti ten, į kurią pusę vėjas pučia. Pasitikinti senesniųjų autoritetu ir besistengianti jų gyvenimo prityrimu pasinaudoti. Dar blogiau, kai toki, kurie kariuomenėje tarnaudami simuliavo, arba simuliuodami jos išvengė, ima patarinėti jaunesniems. Yra jaunuolių, kurie griežtai jlema pasipriešina ir juos pačius sugėdina, tačiau yra ir tokių, kurie kritiškiau nepagalvoję, sutinka su jų nuomonėmis ir padaro kokią nors kvailystę. Yra faktų, kad dėl tokių simulantų ne vienas pačiam jaunystės žydėjime į kapą nuvažiavo, arba invalidais liko. Kas kaltas? Kaltas, aišku, patarėjas.

Kaip galime traktuoti tokį atsargos karį, kuris vargais negalais, lyg sunkiausią prievartos našta nešdamas, atitarnavo kariuomenėje, bet iš jos grįžęs „nepataria“ jaunesniems į ją patekti, nes ten, girdi, labai kaulus išmankština. Kurs taip šneka, yra arba ne lietuvis, arba parsidavėlis, nes jis nesupranta žodžių laisvė ir tėvynė.

Atsargos karys neturi būti tėvynei lyg toji nudžiūvusi medžio šaka, bet tikras jos mylėtojas. Jai turi trokšti gero, stengtis, jei kada užpuls priešas, kad galėtume greitai suorganizuoti rimtą pasipriešinimą. Tie, kurie kariuomenėje netarnavę, negalės pirmose eilėse ginti tėvynę nuo priešų — tą garbingą žygį atliks tarnavusieji. Gen. S. Žukauskas yra išsireiškęs: „Tik drausmingas, gerai išmokytas, parengtas ir nepolitikuojas karys yra bailsus priešui, o susidurti su juo visada turime būti pasirengę.“

Karys turi eiti garbingą pareigą: skiepyti visuose krašto gynimo ir tėvynės meilės idėją, o ne atvirkiškai.

Bron. Dokšas

1.

Pulkas ką tik buvo grįžęs iš mokymo aikštės. Kareivinėse po visus kampus skambėjo išbarstytas juokas ir alkanas katiliukų tarškėjimas. Ties virtuvės langeliu įraudę veidai laukė virėjo palaimintos rankos. Kiekvienas norėjo, kad tik jo katiliuke storesnė riebalų pluta sugaruotų. Įkaitęs virėjas iškilmingai, tartum pirmąją pradalgę varęs piovėjas, mąjavo samčiu: čia giliau įkišdamas į garuojantį katilą, čia nuo paviršiaus brūkšteldamas riebalų akytę.

— Sąžiningiau pilstyk, virėjau, — kažin kas šūktelėjo. — Senam kareiviui tu vis riebiau pakiši!

Virėjas pasižiūrėjo į nepatenkintąjį ir nusišypsojęs toliau varė maitinimo darbą. Jis jau buvo apsipratęs su naujokų išdaigomis. Amžinai jie nepatenkinti. Tai riebalų, tai sriubos maža. Tyčia, žalčiukai, iš sąžiningo valgio gamintojo juokiasi. Seni kareiviai rimčiau laikosi. Jie jau atgyveno triukšmingas naujokystės dienas.

Pietūs įpusėjo. Valgyklos stalai apgulti švariai nukirptomis galvomis. Kai kur švysteli jau ir ilgesnis seno kareivio plaukas.

— Baigt! Stot, ramiai! — pasigirdo skardus būdetojo balsas.

Vyresnysis kuopos karininkas, viršilos Giedriaus lydymas, ateina aplankyti pietaujantių. Klegesys

— Sąžiningiau pilstyk, virėjau! ..

nutilsta. Viršilos žvilgsnis klajoja po valgančiųjų veidus. Visi jaučia, jog viršila kažin ko ieško.

— Jaunesnysis puskarininkis Gerulaitis! — šūkteli viršila.

— Aš! — pašoksta tvirtas, grakštus vyrukas.

— Pavalgęs ateik į raštinę dokumentus pasiimti. Tėvams paprašius, pulko vadas atostogų paleido ūkio darbams. Dar šiandien galėsi išvažiuoti.

— Klausau, tamsta viršila!

Karininkui ir viršilai išėjus, draugai Gerulaitį apžėrė džiaugsmingais klausimais.

— Tai laimė! Dvi savaites, Jonai!

Gerulaitis žiūri į besidžiaugiančius ir vos nuryja mėsos kąsnį. Supratęs draugų klausiamus žvilgsnius, nusišypsojo ir nebaigęs valgyti pasikėlė.

— Žiūrėk, Jonai, iš Klaipėdos cigarų parvežk, — palydi draugai.

— Parvešiu, pa...

Jonas Gerulaitis ne tik viršininkų, bet ir draugų buvo gerbiamas ir mylimas. Visi jį vadindavo linksmuoju klaipėdiečiu. Kai po jaunų kareivių apmokymo būrio vadas paklausė, kas norėtų į mokomąją kuopą, Gerulaitis pirmas pasisiūlė. Tiesa, tada dar nevisiškai gerai lietuviškai kalbėjo, tačiau būrio vadas ir kiti viršininkai suprato, kad tokiu vyru, kaip Gerulaitis, pasitikėti galima. Ir neapsivylė. Jonas mokomąją kuopą pirmuoju baigė. Netrukus pulko įsakymas skelbė, kad eilinis Gerulaitis, kaip labai gerai baigęs, pakeliamas į jaunesniojo puskarininkio laipsnį. To negana, kuopos vadas Gerulaitį paskyrė pirmojo būrio būrininko padėjėju. Valdiniai greitai pamilo savo viršininką, nes jis buvo tiesus ir teisingas. Visą laiką valdiniais tėviškai rūpinosi. Atsirado klaipėdiečių, kurie ir šnairomis žiūrėdavo į Joną, tačiau pajutę veriantį jo žvilgsnį, susigėsdavo ir juokais nuleisdavo savo nepasitenkinimą.

— Tu, Johan, neišskiriamas didžlietuvis, — sakydavo jam.

— Pirmiausia, aš ne Johan, bet Jonas. Antra, jokių didžlietuvių bei mažlietuvių nėra. Ir tu, Albertai, ir aš, — esame lietuviai, — atsakydavo šis.

Draugai patraukydavo pečiais ir nueidavo. Tiesa, jie turėjo pagrindo stebėtis. Klaipėdoje gyveną Jono tėvai vokiškumą labiau vertino, negu lietuviškumą. Iš pat kūdikystės dienų jie savo sūnui skiepijo svetimos tautos nuodus. Taigi, niekas neabejojo, kad Johan Gerulat išaugs tikru vokiečiu. Dar gimnaziją lankant tėvas sakydavo: „Johan, po metų-kitų tave pašauks į žemaičių kariuomenę, tačiau tenai tu turėsi

dirbti Vokietijai“. Sūnui ėmus abejoti, tėvas pagrasydavo išpėdamas, kad Klaipėdos kraštas atplėštas nuo didžiulės Vokietijos kamieno. Taigi, kiekvieno vokiečio pareiga rengtis dideliems žygiams, o jei reikės, tai ir mirti už faterlandą. „Atmink, vaike, kad mes visi mintame Vokietijos pinigais“ — baigdavo tėvas. Jaunasis gimnazistas tada dar nesuprato jį laukiančių žygių. Jis tiek težinojo, kad sostinė Berlynas, o Klaipėdos kraštas lietuvių pagrobta Vokietijos dalis. Taip mokytojai sakydavo, aiškindavo. O mokytojams juk reikia tikėti. Tačiau, kaip nustebo Johan Gerulat, kai metus pabuvęs kariškoje šeimoje sužinojo tą suktą mokytojų ir tėvų melą. Pradžioje negalėjo suprasti, kaip galėjo gimdytojai taip akyp-lėšiškai jį mulkinti. Vėliau Jonas viską suprato. Iš dalies iš knygų, laikraščių, o daugiausia iš savo draugų „didžlietuvių“. Nuo to laiko tėvų laiškus, kuriuose jie gražiais žodžiais primindavo vokiečio - patrijotc pašaukimą, Jonas juokais nuleisdavo. Suprato, kad juose spindi ne tėviškas nuoširdumas, ne iš sielos gelmių plaukiąs patrijotizmas, bet Reicho markėmis papirkta propaganda. Kartą nežymiai ir tėvams laiškę apie tai išsitarė.

Tėvas, matyt, nujautė, kad kariuomenė jo sūnų lietuvininku padarys, todėl per pulko vadą paprašė sūnui atostogų lyg ir ūkio darbams. Jonas suprato tuos „ūkio darbus“. Žinojo, kad tėvas kviečiasi jį tiems „dideliems žygiams“, kurių dar tiksliai atspėti nepajėgė. Todėl viršilos pareiškimas, jog šiandien galis vykti atostogų, jį nelabai tenudžiugino. Atvirksčiai, kelionei rengdamasis galvojo, kaip pasielgti namuose. Ar griežtai pasakyti, kad jis jau žino jų suktą melą ir jodošiaus gražiais jo vokiečiu nepadarys, ar dviprasmiškai išsisukinėti. Tačiau laiko nedaug buvo, todėl nutarė bevažiuodamas nuspręsti. Susitvarkęs ūkvedžiui nunešė valdiškus daiktus ir draugų palydėtas išskubėjo į stotį. Traukinys jau buvo atėjęs.

— Laimingai, Jonai, tik pažadėtuju lauktuvių nepamiršk!..

— Taip, taip, visiems po cigarą, — šyptelėjo Gerulaitis, užtrenkdamas vagono duris.

2.

Rytmetį pajuodęs traukinys atvežė Joną į Klaipėdos stotį. Dar traukiniui judant, Gerulaitis pastebėjo perone belaukiantį tėvą. Širdis smarkiau suplakė.

— Klai-pė-da! — šūktelėjo konduktorius. Iš vagonų ėmė griūti keleiviai. Jonas pirmas išlipo.

— Johan, sūnau!

— Tėve!

Apsikabino. Jono veidas pajuto šiltą drėgnumą. Argi tai tėvo ašaros? Ko jis verkia?

— Vaike, ar tu dar gyvas? Ar neužkankino mūsų tautos priešai?

— Kokie priešai, tėve?

Tėvas suraukė kaktą.

— Be reikalo būkštauji, tėveli, — kalbėjo sūnus, — kariuomenėje klaipėdiečius ypatingai gerbia. Tenai visi lygūs: ir klaipėdietis, ir žemaitis, ir dzūkas...

— Ak, vaike, vaike, — prašvokštė tėvas, — pasirodo neklydau. Tie prakeikti lietuvininkai jau apgadino tave, bet... atmink, Johan, kad čia svarbiu reikalu tave...

Sūnui įtariamai žvilgterėjus, tėvas nebaigė. Pašaukė vežiką ir, šūktelėjęs gatvės pavadinimą ir numerį, išoko.

— Jau savaitė, kai kas rytas atvykstu į stotį tavę laukti.

— Argi taip pasiilgai, tėve? Rodos, laiškus rašiau, net fotografiją atsiunčiau.

— Laiškus? Ak, taip tuos laiškus... Sudeginau juos Johan.

— Jonas pabalo. Sudrebėjo.

— Tačiau, tėveli...

— Nė žodžio, Johan!

Gerulaitienė apsiverkė iš džiaugsmo. Ji vos bepažino savo sūnų.

— Kodėl niekada į namus neparvažiuoji, sūnau?

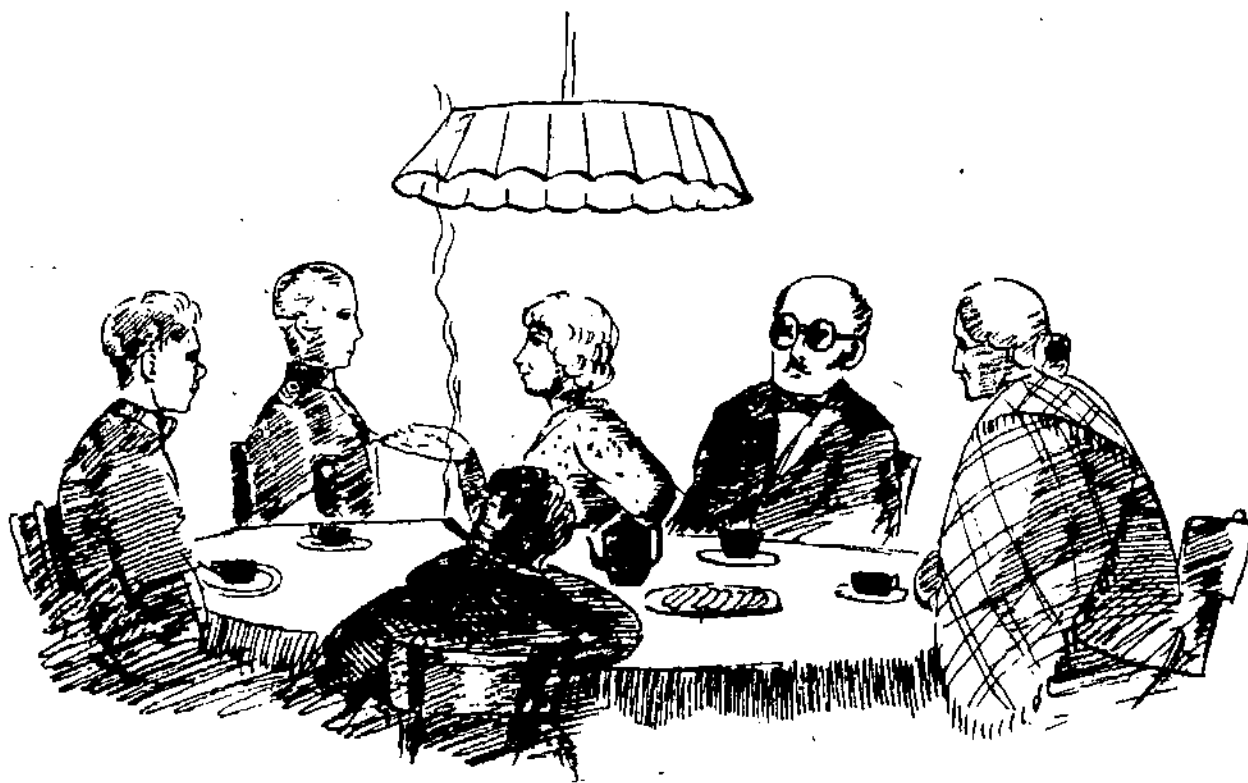
— Negaliu, motute, dirbti reikia.

Bevalgant pradėjo rinktis svečiai. Paskutinė atskubėjo Lina Varkalaitė. Prieš kariuomenę Jonas su ja nuoširdžiai draugavo.

— Sveikas, Johan, — džiaugsmingai ištarė, — koks tu pasikeitęs.

— Gal gražesnis? — šyptelėjo Jonas.

— Gražesnis? Fi, tie kareiviški rūbai visiškai tau nepritinka. Mesk tuos skarmalus.

— Fi, tie kareiviški rūbai visiškai tau nepritinka. Mesk tuos skarmalus...

Jonas išblyško. Linos žodžiai, tarytum karštu vandeniu, nuplikino jo skruostus. Varkalaitė taip pat pajuto, kad paduotoji kareivio ranka dreba.

— Hea, cha, cha! — kvatojosi. — Her Gerulat, — kreipėsi į tėvą, — iš Johan galvos, matyt, išgaravo vokiškumas. Tik žvilgterk, jis tuos nurudusius skarmalus labiau myli, negu laisvą ir puošnų civilišką drabužį.

— Ne drabužis žmogų puošia, Lina.

— Tai kas? — Gal šitokie kareiviški skudurai?

Jonas nieko neatsakė. Juto, kad su tokia moterimi, kaip Lina, neverta ginčytis. Tik buvo labai skaudu, kad buvusioji draugė taip šlykščiai su juo pasielgė. Svečiai žiūrėjo tai į raustantį, tai balstantį puskarininkio veidą ir pašiepiamai šypsojosi. Tėvas suprato svečių klasingus šypsnius.

— Johan! — kreipėsi.

— Klausau, tėve!

— Reikalauju pasiaiškinti. Atvirai, visiems gir-dint, prisipažink kas esi?

Jonas garsiai nusikvatojo.

— Ne juoktis tave iškviečiau, — pyktelėjo tėvas.
— Atmink, kad dabar mes neturime atliekamo laiko. Tik šiandien padarėme išimtį, nes tu atvykai.

— Kuo mane kaltini, tėve, jei turiu prisipažinti?

— Kad tu jau užmiršai savo paskirtį. Tu nebe vokiečiai?

Jonas žvilgterėjo į susirinkusius, tarytum norėdamas jų akyse išskaityti greitą atsakymą. Staiga jo veidas surimtėjo.

— Klysti, tėve; visi čia susirinkusieji klystate — aš tikras vokiečiai.

— Prisieki!

— Kareivio žodis priesaika.

Gerulaitienė, visą laiką sekusi aštrų ginčą, pravrėjo.

— Ak, seni, seni... ar šitaip reikia sutikti vaiką? Ir kodėl jį kamantinėjai. Matai, kad jis vokiečiai.

— Nesikišk, motin, — sudraudė tėvas, — atmink, kad Vokietijos sūnų didysis išsivadavimo planas jau artėja. Dabar visiems reikia subrukti. Esu pasižadėjęs, kad mano sūnus atliks didelį žygį. Manau, tėvas turi teisę iš savo vaiko reikalauti pasiaukojimo ar pasiaiškinimo.

Jonas pasižiūrėjo į įsikarščiąsį tėvą. Jau norėjo drąsiai pasakyti, kad jis supranta jų melą, tačiau parūpo sužinoti, kokio pasiaukojimo tėvas reikalauja.

— Vaike, — prabilo tėvas, kurį laiką pasitaręs su susirinkusiais, — mes tikime, kad tu tebesi vokiečiai. Suprantame, kad toks staigus ir nelauktas mūsų užsiuolimas tave kiek sujaudino. Kitaip negalėjau pasielgti, nes reikalas skubus. Tave iškviečiau darbui, dideliu, atsakingam darbui.

Tuos žodžius ištaręs Gerulaitis nutilo. Pasižiūrėjo į sūnų, tarytum spręsdamas ar verta toliau kalbėti. Jono veidas buvo rimtas.

— Johan, sūnau, — pagaliau ryžosi tėvas, — tu turėsi surinkti kai kurių žinių apie savo pulką.

— Aš?!

— Taip, Johan. Tau tai pavyks, nes, kiek žinau, pulke visi tavimi pasitiki, todėl niekas neįtars. Kas gi pamanytų, kad jaunesnysis puskarininkis Gerulaitis yra...

— Šnipas! — ištarė sūnus.

— Žinoma, turėsi saugotis, — kalbėjo toliau tėvas, — nes tai sunkus darbas. Tačiau nenusigąsk, vaike, atmink, kad netrukus Klaipėdos krašte iš tūkstančių krūtininių veršis galingas „Deutschland, Deutschland über alles“...

Lina prišoko prie išsiblaškusio kario. Apkabino. Lyg katė glaudydamosi pradėjo šnibždėti:

— Ak, Johan, tu būsi didvyris! Tavo vardas skambės Kuršių pamaryje...

— Atstok, Lina, dar ne laikas pergale džiaugtis. Antra, tokių didvyrių tūkstančius nešioja žemė.

— Kaip tai? — visi nustebo.

— Argi nesuprantate? Juk visuose penkiuose pasaulio kontinentuose šnipų knibždėte knibžda.

— Klysti, sūnau, — tarė tėvas, — tu būsi ne paprastas šnipas. Tu... tu... turėsi nu-žu-dy-ti.

— Ką nužudyti?!

— Apie tai sužinosi rytoj. Tiesa, per atostogas mūsų vyrus mokysi kariškų mankštų, nes kai kurie jau yra primirę.

— Tai ką gi jūs rengiate, tėve? — paklausė lyg nesuprasdamas.

— Išvaduoti Klaipėdos kraštą, sūnau!

3.

Visą dieną Jonas praleido sodelyje. Jo galvoje gimė tūkstančiai minčių. Ar galėjo kas tikėti, kad tėvas savo sūnų nori padaryti žmogžudžiu, šnipu. — Bėgti! — smilktelėjo puskarininkio galvoje. Pradėjo svarstyti. Tik bailiai bėga. Reikia iki galo laukti, viską sužinoti ir tada... Čia Jonas negalėjo rasti išeities. Pranešti policijai? Reiškia pražudyti savo tėvą, buvusius draugus, Liną... Ar turi teisę sūnus prieš tėvą pakelti ranką? Kaip nesistengė, įvairiausius planus pynė, tačiau kritiškai apsvarstęs atmesdavo. Pagaliau, Jonas ėmė svarstyti teises ir pareigas. Jei vaikas neturi teisės pakelti rankos prieš tėvą, tuo labiau tėvas negali versti savo sūnų šnipu bei žmogžudžiu būti. Sūnaus pareiga...

— Ne sūnaus, bet kario pareiga, — atbudo Jono sąžinė. — Juk tu karys! Prisieki saugoti ir ginti Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, nežiūrint kokios kainos gynimas reikalaujama.

Jonas sudrebėjo. Sąžinės balsas sukėlė audrą. Jo akyse, lyg ekrane, pradėjo mirgėti kariuomenės vaizdai. Štai pulko bažnyčia, toli, toli nutysusios tvirtų vyrų gretos, pulko vėliava, pakeltos rankos... „Prisiekiu Dievui Visagaliui, kad ginsiu Lietuvos laisvę... neišduosiu kariškų paslapčių... jei reikės — aukosiu savo gyvybę“... — šnibžda Jono lūpos priesaikos žodžius. Puskarininkis jaučia, kad smegenys liepsnoja, širdis krūtinę plėšo. Pašoko. Rankomis suėmęs galvą leidosi bėgti.

— Šnipas!.. Žmogžudys!.. — prikaišiojo medžiai, kiekvienas vėjo užtelėjimas.

Greičiau į pamarių. Gal tenai karys nurims, gal iš dūžtančių bangų šlamesio ir baltų žuvėdrų krykštavimų sužinos, kaip pasielgti. Žmonės žiūri į išsiblaškusį karį, stebisi. Jie nežino, kur jis taip skuba, kodėl puskarininkio judesiai primena beprotį.

— Puskarininki! — lyg per sapną girdi Jonas stabdant.

Sustoja. Pakelia akis. Prieš jį karininkas.

— Kodėl nesisveikini?

— Tamsta kapitone, jaunesnysis puskarininkis Gerulaitis... Karininkas suprato, kad jaunuolio širdyje vyksta kova.

— Kas yra, Gerulaiti? Ko toks susijaudinęs, neramus?

— Tamsta kapitone, leiskite paprašyti!

— Prašau. Jei tik galėsiu, visada patarsiu, padėsiu.

Puskarininkis apsižvalgė. Keli žiopliai stebėjo šią keistą sceną.

— Pone kapitone, čia nepatogu. Reikalas svarbus. Norėčiau, kad jūs patartumėte, išsklaidytumėte mano dvejojimus.

Karininkas tėviškai žvilgterėjo į kario veidą ir paduodamas vizitinę kortelę tyliai ištarė:

— 20 valandą...

— Klausau, tamsta kapitone! — išsitempė Jonas. Karininkui nuėjus, Gerulaitis žvilgterėjo į kortelę. Didelėmis, juodomis raidėmis buvo parašyta:

Antanas SAULENIS kapitonas, Klaipėda, Pakrančių alėja 17, but. 9.

Paslėpęs kortelę, jau ramesnis žygiavo toliau. Karininko žodžiai ir pergyventas pašnekesys gražino jėgas. — Taip, turiu pasiklausti, kas reikia daryti. Karininko žodis bus lemiamas, — šaltai pagalvojo Jonas. Beidamas nutarė aplankyti žveją Ruzgą. Dar mažas būdamas beveik kasdien pas jį nubėgdavo. Skambių dainelių iš jo išmoko. Per dešimt metų Jonas jį labai pamilo.

Miestas baigėsi. Skubą praeiviai žvilgterėdavo į žvalų puskarininkį. Kitas „labas vakaras“ šūkteldavo. Jonas ramiai žygiavo. Į praeivius didelio dėmesio nekreipė. Žinojo, kad karys turi eiti nesizvalgydamas, tačiau visus matyti. Bet... Jonas nenujautė, kad

...O Žygaudas, tarytum pakulų kuodelis, aukštelninkas griuvo...

jį seka įtartinas keleivis. Jau tada, kai kalbėjosi su karininku, dvi jautrios šnipų ausys klausė Jono kalbos. Tačiau, laimė, tiksliau pasakius, instinktyvus nujautimas puskarininkį išgelbėjo. Kažin kokios nesuprantamos jėgos verčiamas, Gerulaitis staiga atsigrižo. Pastabi kario akis pamatė, kad kažin koks vyriškis vikriai pasislėpė už sandėlio kampo. Jonui vyriškio judesiai pasirodė įtartini. — Įdomu, — pagalvojo, — o gal? Iki sandėlio buvo apie 25—30 metrų. Nedelsdamas Jonas pašoko. Keliais šuoliais atsidūręs prie sandėlio, vos neatsimušė į matytąjį vyriškį.

— Žygaudai! Bruno!.. — šūktelėjo Jonas.

— Nė žodžio, išdavike! — griežtai įsakė, įremdamas revolverį į Jono krūtinę. — Vadinasi, norėjai mus išduoti, paukšteli. Ne veltui tėvas įsakė tave sekti.

Bronius Žygaudas buvo Jono mokyklos laikų draugas. Viename suole sėdėjo. Prieš ketveris metus abu svajodavo, kad suaugę nuveiks didelius darbus. Tiesa, Žygaudas dar buvo netarnavęs kariuomenėje. Jo išvaizda ir žvilgsnis žiauriai išrodė. Nosis riesta, krūtinė plati, akys veriančios. Jau iš pirmo žvilgsnio kiekvienas suprastų, kad tai tvirtas, bet klastingas jaunuolis. Puskarininkis žvilgterėjo į Žygaudo akis.

Pastebėjo, kad jo dešinioji ranka rodomasis pirštas išlengvo linksta prie ginklo nuleidžiamojo kabelio. Truputį atsitraukė.

— Nė žingsnio! Rankas aukšty! — dar kartą riktelėjo. — Kaip šunį nudėsiu!

Šito Gerulaičiui buvo per daug. Nebuvo pratęs, kad kiekvienas pienburnis jam ginklu grasintų. Puskarininkio akys suliepsnojo. Tartum keldamas rankas, dešiniąja iš apačios smogė per ginklą, tuo tarpu kairioji Jono ranka triukšmingai atsimušė į pykčiu ir pagieža iškreiptą šnipo veidą. Ginklas išlėkė į yrišų, o Žygaudas, tarytum pakulų kuodelis, aukštelninkas griuvo.

— Džiaukis, išgama, kad dabar taikos metas, — prašvokštė Jonas, — kitaip tavo šuniška siela jau į pragaro vartus belstųsi.

Žygaudas drybsojo akis išvertęs. Negalėjo suprasti, kaip per kelias sekundes nuginkluotas šiukšlyne atsidūrė.

— Džiu - džit, bičiuli! — šyptelėjo Jonas. — Pamėni, gimnazijoje buvome pamėgę šį sportą. Kariuomenėje, žinoma, daugiau išsitreniravau.

— Nežudyk, Johan, — klastingai maldavo šnipas.

— Kas tave žudys. Neverta ir rankų tepti pasidavėlio krauju. Ko drybsai, kelk ir einame! — griežtai įsakė, paimdamas nupuolusį ginklą. Žygaudas pašoko. Iš nosies sunkėsi kraujas.

— Kiek „garbingieji“ tautiečiai tau moka už tą šunišką darbą? — paklausė Jonas.

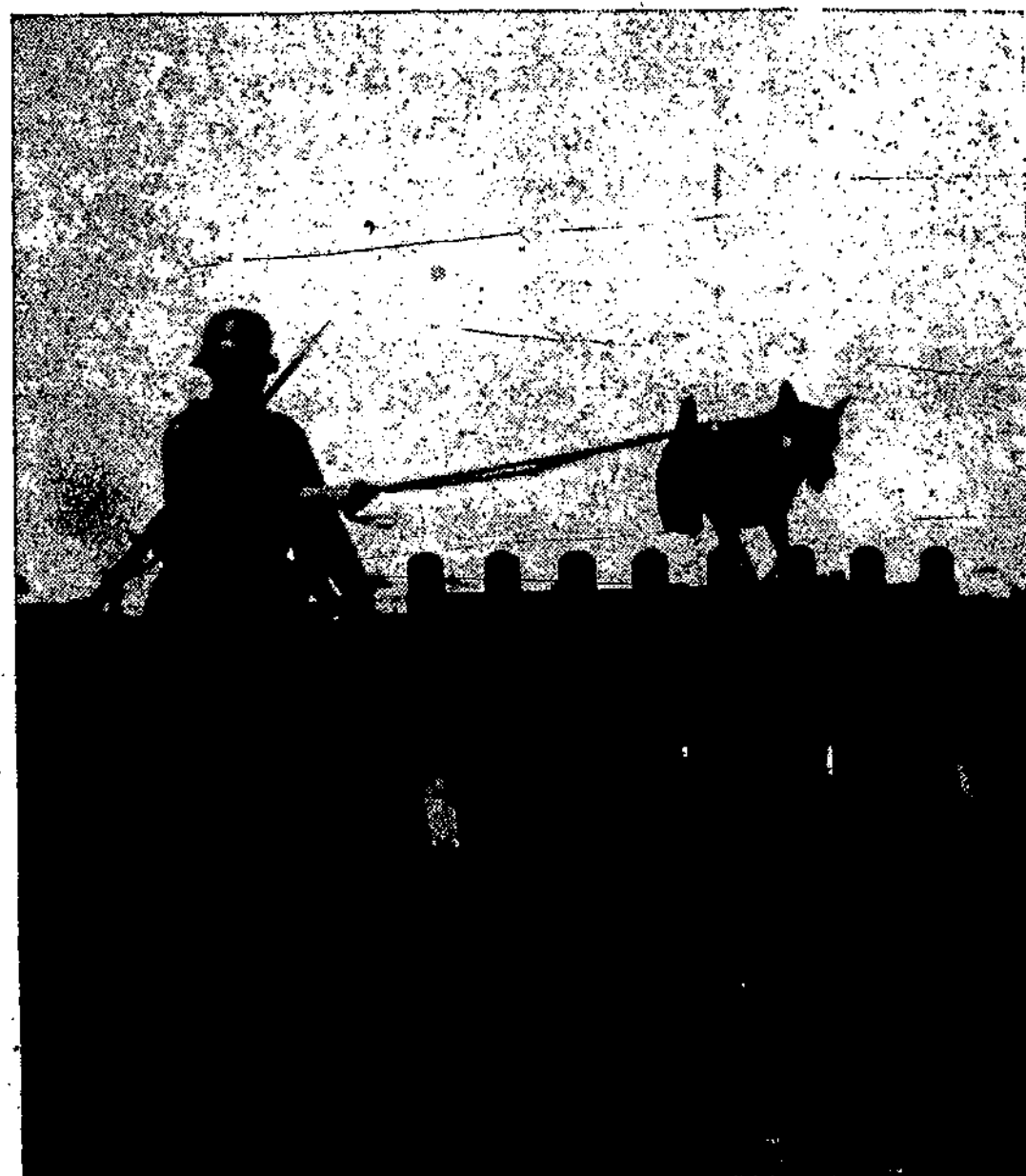
— Nieko nemoka... Iš patrijotizmo...

— Chaaaaa!.. Iš patrijotizmo! O už kieno pinigų motociklą nusipirkai, a?

— Tai, mat, pašalpos gavau už veikimą... — mikčiojo šnipas.

Žmonės žiūrėjo į einančius. Atrodė, kad ne areštuotąjį varo, bet du nuoširdūs bičiuliai linksmai šnekučiuodami skuba. Puskarininkio rankose ginklas Žygaudą avinėliu padarė. (B. d.)

VI. Burkauskas

Ryšių šuns treniravimas

Bombardavimas naktį

— Tik aviacijos pagalba galima priešas galutinai sutriuškinti, — yra pasakęs prancūzų maršalas Fošas.

Šiuos maršalo žodžius veik visos, o ypač agresingesnės valstybės palaikė tikrais nurodymais, kaip ruošti karui arba lyg ir kokią paslaptį, kurioje glūdi būsimojo karo laimėjimas. Dėlto šiandien į aviaciją žiūrima su didele viltimi. Iš jos reikalaujama, kad ji galėtų ne tik karo atveju mus ginti, bet taip pat sėkmingai sugebėtų pulti priešo kraštą. Užtat aviacijai nesigailima net didžiausių lėšų.

Jau didžiajame kare buvo įsitikinta, kad be aviacijos pagalbos karas būtų neįmanomas, tuo labiau būsimejame kare aviacijai bus skiriama labai svarbi rolė, nes aviacijos technika padarė negirdėtą šuolį pirmyn. Technikai tobulėjant, taktika stengiasi neatsilikti, net dar nurodo kryptis, kuriomis technika turi eiti.

Siekama, kad aviacija sugebėtų atlikti visus jai skiriamus uždavinius. O tų uždavinių labai daug.

Šį kartą pakalbėkim apie bombardavimo uždavinius.

Prieita išvadų, kad būsimejame kare svarbiausią rolę vaidins bombardavimo aviacija, nes ši aviacijos rūšis turi puolamą pobūdį. Prisiminkim taktinę tiesą: puolimas — geriausias apsigynimas. Reiškia, puldami ne tik darysim priešui žalą, naikindami jį medžiagiškai ir dvasiškai, dargi ginsime save, neleisim priešui pulti, versdami jį tik gintis.

„Kario“ Nr. 26 jau buvo trumpai kalbėta apie bombardavimą dieną. Kadangi dienos bombardavimas apsibrėžia tik bombardavimu artimų nuo fronto punktų (apie 60 km) ir daugiausia turi trukdymo pobūdžio, tai sunaikinimui svarbesnių ir toli prieš krašte esančių punktų bus daromas bombardavimas naktį. Bombardavimui naktį vartojama sunkūs bombonešiai (naktiniai bombonešiai), kurie dėl savo didelės keliamos galios bus geriausiu įrankiu greit ir netikėtai dideliu sprogstamosios ir nuodijančios medžiagos kiekiu pulti ir sunaikinti priešą.

Bombarduoti naktį pradėjo 1916 metais prancūzai, ypač gindami Verdeną. Pirmieji puolimai mėnesienos naktimis nusisekdavo kuo puikiau. Prancūzai stengėsi daužyti priešo geležinkelių stotis, bivaikus, artileriją pozicijose ir kitus svarbius objektus. Bet tų pačių metų pabaigoje vokiečiai išmoko saugotis — gesindavo šviesas, statė netikrus pastatus, apsirūpino priešlėktuvine artilerija ir prožektoriais. Vis dėlto prancūzai ir toliau organizavo nakties bombardavimą ir pasistatė svarbiausiu tikslu naikinti priešo svarbesnius pramonės centrus ir geležinkelių mazgus. Tuo būdu 1918 metų pradžioje buvo įsteigta bombonešių grupė Nr. 11, susidedanti iš 3 divizionų po 3 eskadriles (eskadrilė 15 lėktuvų) ir pavesta rytų fronto vado žinion. Kita grupė 14 Nr. — buvo paskirta šiaurės frontui aptarnauti. 1918 metais rugsėjo mėn. prancūzai jau turėjo 245 naktinius bombonešius. Tas skaičius norėta padvigubinti, bet sutrukdė taika.

Bendrai, karo pabaigoje, kaip prancūzai, taip ir anglai buvo priėję išvados, kad, norint nugalėti vokiečius, būtina nuolat bombarduoti jų teritoriją. Anglai jau buvo priėmę projektą steigti savarankišką

bombardavimo aviacijos korpusą, skiriamą represalinei akcijai prieš vokiečius — daužyti jų miestus. Anglų vadovybė buvo nuomonės, kad reikia sistematiškai veikti Vokietijos teritoriją moraliniais ir materialiniais sumetimais: daužyti tolimus karo pramonės ir politinius centrus.

Būsimejame kare bombardavimas bus vykdomas daugiausia naktį, nes naktį pasiekiamas didžiausias netikėtumas, mažiausiai bombonešiai nukentia nuo priešų priešlėktuvinės apsaugos ir daugiausia paveikia krašto gyventojus morališkai.

Kad visos valstybės ruošiasi šiai akcijai, rodos, nereikia jokių įrodinėjimų.

Vienos valstybės atvirai stato bombonešius ir nuslepia jų davinius, kitos stato lėktuvus lyg susisiekimui. Bet iš tikrųjų sunkių bombonešių skaičius auga smarkiai visose valstybėse. Vadinasi, visi pripažino, kad šiandien geriausias terorizavimo įrankis tai sunkūs bombonešiai.

Anglijos Handley Page Heyford

Sunkūs bombonešiai priklauso tiesiog vyriausiam kariuomenės vadui, kuris įsako tiesiogiai aviacijos viršininkui.

Bombardavimas naktį turi tikslą pakirsti prieš kariavimo galią. Dėlto jis siekia:

- v) sunaikinti prieš aviaciją, dar tebesančią angaruose;
- 2) sudaužyti lėktuvų ir jų motorų fabrikus;
- 3) susprogdinti ginklų ir maisto sandėlius;
- 4) išardyti geležinkelių mazgus, geležinkelių linijas, plentus ir t. t.;
- 5) sudaužyti transmisijų priemonių centrus: radio stotis, telef.-telegr. stotis;
- 6) bombarduoti pramonės, politinius ir kitus centrus.

Kitaip tariant, visa, kas tik gali padėti priešui kare, arba, kas gali turėti šios ar tokios įtakos karo veiksmams, turi būti bombonešių sudaužyta.

Kad nakties bombonešiai sugebėtų įvykdyti išvardintus uždavinius, jie turi turėti tam tikrų savybių. Štai kai kurių valstybių nakties bombonešių techniškai daviniai ir apginklavimas.

Prancūzija:

1) Farman 22/1-B Nr. 5 turi 4 motorus po 770 a. j., greitis 4000 m aukštyje — 276 km/val. Aukštumos lubos 7500 metrų. Ginkluotas 5 kulk. Bombų ima 2000 kg. Veikimo radiusas 2000 km.

2) Latecoere 35—0 — 3 motorai po 400 a. j. Bombų ima 2100 kg; greitis 240 km/val.

3) Latecoere 38—0 (hidroplanas) — 2 motorai po 650 a. j. Bombų ima 5100 kg, greitis — 214 km/val.

Anglija:

1) Handley — Page „Heyford“ — 2 motorai po 600 a. j. Bombų ima 1500 kg, greitis 4000 m aukšty — 250 km/v. Ginkluotas 5 kulk. Veikimo radiusas 1500 kilometrų.

2) Supermarine — Geant hidroplanas 6 motorai po 900 a. j. (Rolls Royce). Bombų ima 7000 kg, greitis 235 km/v. Veikimo radiusas 2100 km.

Vokietija:

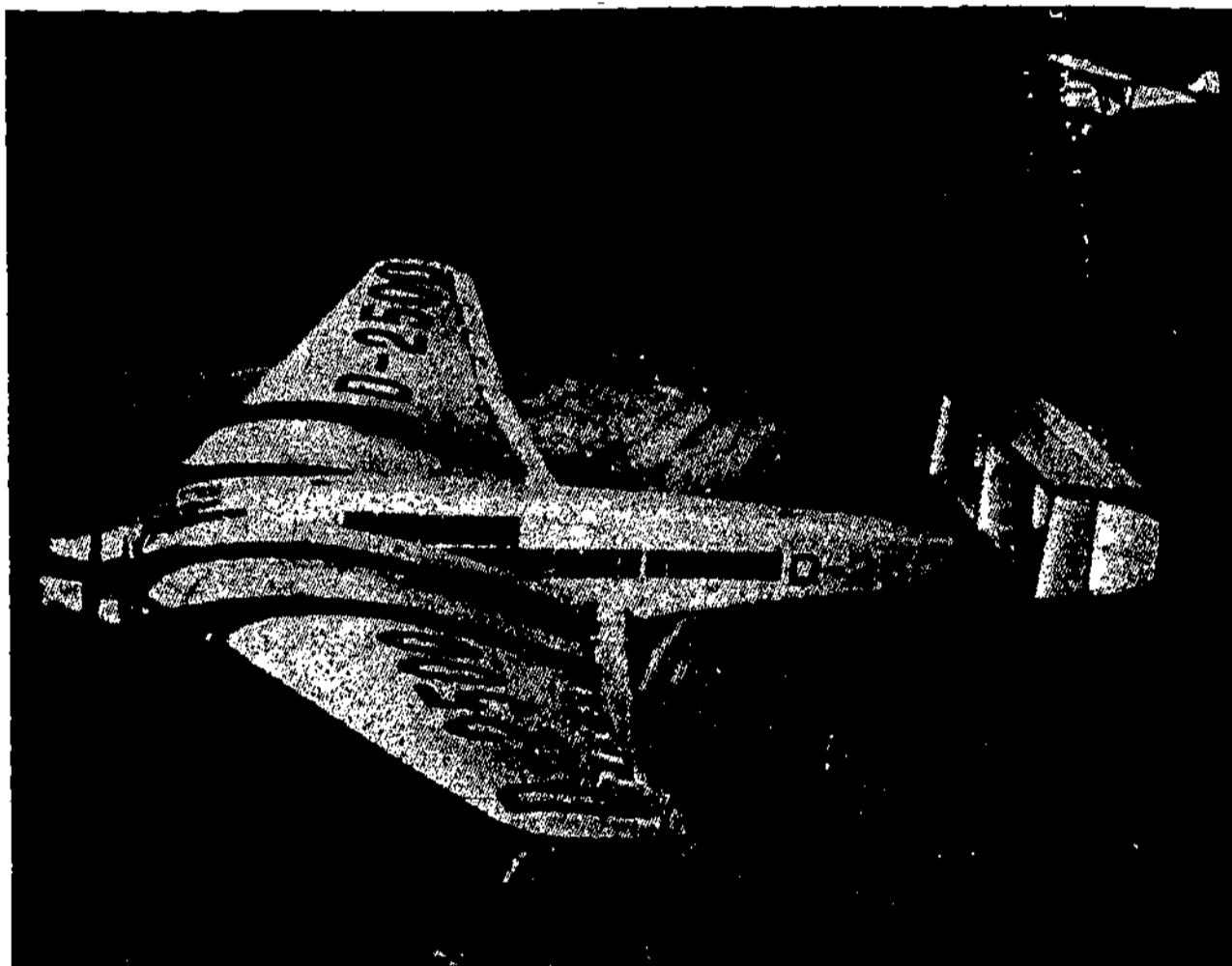
1) Junkers G. 38 — 4 motorai — 2400 a. j. Bombų gali paimti 7—11.000 kg, greitis 194 km/val.

2) Dornier Do-S (hidroplanas) 4 motorai po 600 a. j. Bombų ima 7000 kg., greitis 220 km/val.

3) Dornier Do-X 12 motorų — 6300 a. j. Pakelia krūvį — 24.000 kg, greitis 214 km/val.

Italija:

1) Savoia — Marchetti S. 66—3 motorai po 700 a. j. Bombų gali paimti 3040 kg. Greitis — 256 km/v.

Vokietijos Junkers G. 38—4 mot., 2400 a. j.

2) Caproni 70—4 motorai po 500 a. j. Bombų ima iki 4500 kg, greitis 160 km/val.

Bendrai, apibrėžiant sunkųjį bombonešį, galima pasakyti, kad jis yra lėktuvas milžinas. Svarbiausia iš sunkiojo bombonešio reikalaujama didelio keliamojo pajėgumo ir didelio veikimo radiuso. Jo skridimo greitis vidutiniškai 250 km per valandą. Bombų kelia apie 3000 kg — 6000 kg. Jautriausios lėktuvo dalys šarvuotos.

Nakties bombonešiams taikiniai parenkami iš anksto, dėlto jie turi būti pasiruošę vykdyti duotus jiems uždavinius jau taikos metu. Tam ligi laiko išstudijuoja į duotą taikinį kryptį, maršrutą. Kilus karui, žinios tik papildomos. Galutinis pasiruošimas — daugiau techniškai pasiruošimas.

Įsakyme skristi bombarduoti duodamos žinios apie savo kariuomenę bendrais bruožais, bet žinios apie priešą priešlėktuvinę apsaugą duodamos iki smulkmenų.

Vienas taikiny duodamas kaip pagrindinis, o kitas, arba keli, duodami padedamaisiais taikiniai.

Padedamasis taikiny duodama tam, kad bombonešis dėl tam tikrų priežasčių nesubombardavęs pagrindinio taikinio, galėtų įvykdyti kitą, kad ir mažesnės svarbos.

Be to, grįžus pavojinga su bombomis tūpti aerodrome.

Nakties bombonešiai, kad išvengtų susidūrimų ore, skrenda skyrium, tam tikrais laiko intervalais ir įvairiuose aukščiuose, o savam krašte dar savo padėti žymi šviesomis — lemputėmis ant sparnų ir uodegos. Šie intervalai neturi būti mažesni kaip 5 min., bet neturi būti ir dideli, nes nuo to priklauso bombardavimo efektas. Paprastai, minėti intervalai nebūna vienodi, nes tai neduoda priešui orientuotis priešlėktuvinių priemonių panaudojime.

Pirmomis karo dienomis bombardavimas turės būti greitas ir nuolatinis, panaudojant visas turimas priemones. Staigus bombonešių puolimas reikš karo paskelbimą.

Laikas čia vaidins svarbiausią vaidmenį. Kas pirmas sugebės teroru palaužti priešą valią, tas bus laimėtojas. Dėlto ne be reikalo šiandien aviacija ieško būdų, kaip per trumpiausį laiką nuskristi didžiausią atstumą. Čia ir glūdi aviacijos panaudojimo paslaptis — greit ir netikėtai sudaužyti priešą krašte visa, kas tik gali padėti priešui pulti arba gintis. Ir tol terorizuoti, kol priešas paprašys bet kokiomis sąlygomis taikos.

Visiems svarbesniems bombardavimo objektams iš laiko paskiriama tam tikras bombonešių skaičius. Staigumui pasiekti visų taikinių bombardavimas turi būti atliekamas vienu kartu.

Naktinis bombonešis į duotą taikinį tiesiai ne skrenda. Iki fronto skrenda trumpiausiu keliu. Prieš pusėj parenkamas toks maršrutas, kur yra gerų orientyrų. Bombonešis pradžioje skrenda į išėties ribą, kuri esti nuo taikinio apie 15 km. Išėties riba turi būti charakteringas, gerai surandamas punktas, iš kurio lengva surasti pagrindinį taikinį. Jei nerandama išėties ribos, galima nerasti ir taikinio. Iš išėties ribos į taikinį skrendama daugiausia planuojant. Tokiu būdu nusižeminam ir neduodam sekti savęs klausomiems aparatams.

Po bombardavimo ant taikinio išmetama apšviečiamų bombų, kad patikrintų bombardavimo rezultatus, ir padegamų bombų, kad kiti bombonešiai galėtų geriau atlikti uždavinį.

Skridimo ir bombardavimo aukščiai nevienodi. Normaliai bombarduojama iš mažesnio aukščio ne kaip skrendama. Bombų mėtymo aukštis priklauso nuo techniško bombos įrengimo.

Bombonešio kelias atgal turi būti kuo trumpiausias.

Bombonešių panaudojimo galimumas daug priklauso nuo jų veikimo radiuso. Svarbu, kad bombonešiai galėtų pasiekti priešą krašte visus svarbesnius objektus.

Nuolatinis priešą krašto bombardavimas priešą silpnina ne tik materialiai, bet ir morališkai; atitraukia daug jėgų į krašto gilumą priešlėktuvinei apsaugai. Vadinasi, silpninamas frontas.

Kpt. Baipšys

Lietuvių kariuomenė Amerikoje

Papildydami š. m. „Kario“ Nr. 31 dar duodame žinių apie lietuvių kariuomenę Amerikoje.

Dr. A. M. Račkaus muziejuje, kuris buvo parodytas Vytauto Didžiojo universiteto rūmuose, galėjome pamatyti, kaip toji kariuomenė atrodė, kaip organizavosi ir kas buvo jos organizatoriai bei vadai. (Šį muziejų dabar galime pamatyti jau Vytauto Did. muziejaus būstinėse).

1894 m. Amerikoj išleidžiama knygelė vardu: „Knygelė dėl Lietuvos kariuomenės Amerikoje. Parasė Lietuvos Kareivis. Plymouth Pa, 1894 m.“ Lietuvos kareivis — kun. Juozas Žebrio slapvvardė. Kun. J. Žebrys, visai nebūdamas kareivis ir nieko apie tai nenusimanydamas, vis dėlto rašo knygelę apie kariuomenės organizavimą, nustato lietuviškos rikiuotės terminus, vadovybės laipsnius ir t. t. Tai buvo pirmasis lietuviškosios kariuomenės organizatorius, jos tėvas. Įdomus jo gyvenimas, tačiau dabar apie tai nerašysiu. Tik pažymėsiu, kad kun. J. Žebrys buvo politiniais sumetimais nužudytas 1915 m. vasario 8 d.

Tos knygelės įžangoje tarp kito „Lietuvos kareivis“ rašo: „Lietuviška kariuomenė dabar tverentisi Amerikoje, tur pridoti viltį prisikėlimui Lietuvos. Lavinimas arba muštras Amerikos kareivių turės būti pamatu eilinio mokymo kareivių Lietuvos atgijusios, žinoma, vis einant pirmyn ir gerinant šiadieniškus įstatymus. Lietuviams ne ant juoko reikia rīstis kareiviškona draugystėna ir persiimti visiems kareiviška dvasia ir t. t.“

Toliau yra taisyklės apie karišką mokymą. Įdomu pažymėti tos kariuomenės rikiuotės būdą (citatu kalbos netaisome. R e d.).

„1. Pirmutinis uždavimas yra pastatyti kareivius eilion. Pakol ko mokyti pradės, kareiviams vyresnysis, kurs ketina mokyti, balsu sušunka: Eilion! Ant to žodžio visi kareiviai turi stoti šalyje kits-kito tiesiai į tiek eilių, kiek prisako viršininkas. Pagal augio nuolaidžiai, mažieji pirma, o ant galo didžiausieji. 2 Antras dalykas yra eilių surodymas ir pataisymas kiekvieno kareivio, kad taip stovėtų, kaip reikia. Stovintiems eiliose kareiviams sako viršininkai: Lygytis! Ant to žodžio stengiasi kiekvienas taip pasitaisyti, kad nei prasikištų prieš kitus, nei pasilikytų užpakalyje. Po tam sako: „Lygytis per kairę! Suprask, petį ir pusę veido taip, kad galėtum biskį matyti veidą ir krūtinę ketvirtojo. Kojas taisyti! Ant to žodžio reikia kulnis kojų suglausti, o paburnius prakėsti pusėtinai. Galvą taisyti! Reikia kiekvienam atsistoti tiesiai. Kad taip visi stovės, kaip reikia tiesiai, drutai, geriausia nemokančius pripratyti prie kareiviško stovėjimo, todėl vyresnysis biskį palaukia, apeina eiles, pažiūri pro galus ir užpakalyje, ar viskas gerai. Po tam lie-

KNIGELĖ

— dėl —

LIETUVISZKŲ KAREIVIŲ

Amerikoje

Parasė Lietuvos kareivis.

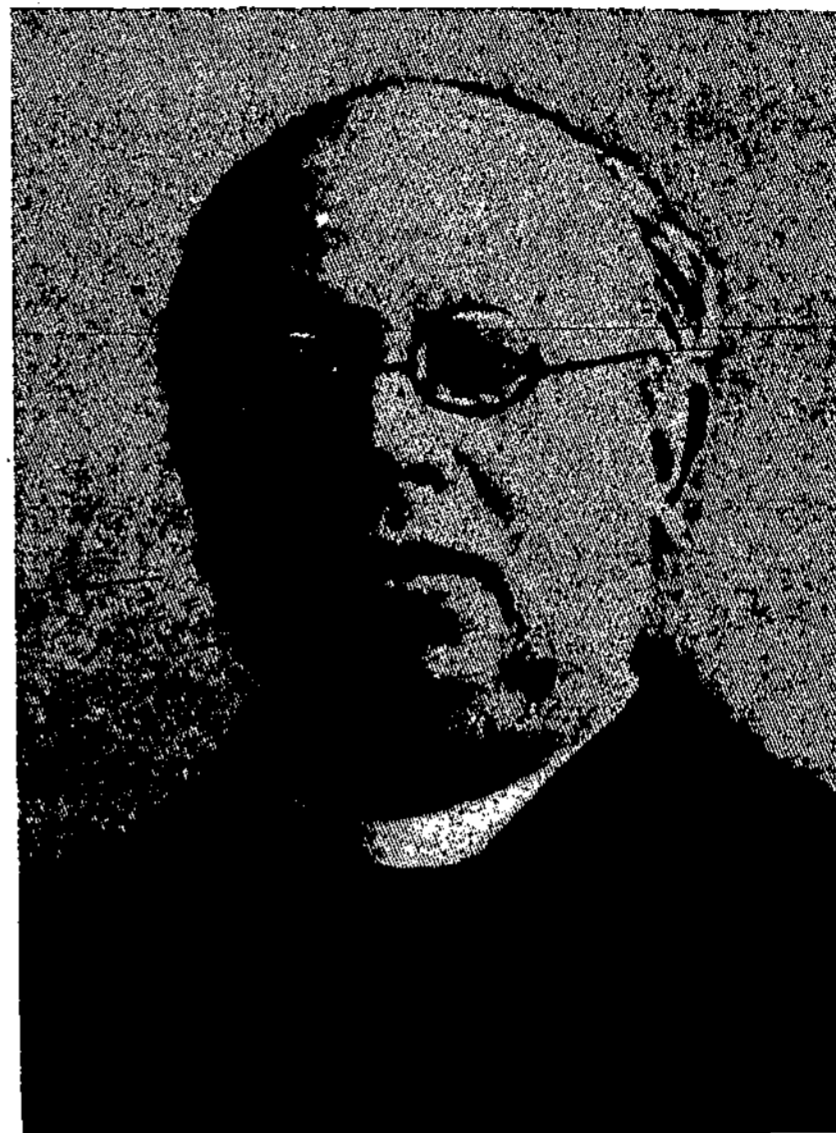

Plymouth, Pa.

Kasztu ir Speustuvėje, Jūzo Paukszcio,
1894 m.

Kunigo J. Žebrio knygelės titulinis lapas

pia prasiskirti taip, vienas nuo kito, kad būtų pilnas sprindis, sakydamas: „Prasiskirkit, kad tarpe būtų sprindis.“

Kun. Juozas Žebrys,

pirmas lietuviškos kariuomenės organizatorius Amerikoje, kuris 1894 m. parašė: „Knygelė dėl lietuviszkų kareivių Amerikoje“.

Naruševičiaus foto

Toliau eina apie „dvailinimą“ ir kitokius dalykus. Pagaliau knygutėje aprašomi tos kariuomenės laipsniai, jos vadovybė.

„Vadai dalių ir vadų. Skyriai po 10 asabų vadinasi dešimtimis, po 100 šimtais; jų viršininkai yra dešimtininkais ir šimtininkais; ketvertas dešimčių daro ratą; ketvertas ratų batalioną, ketvertas batalionų pulką; ketvertas pulkų diviziją; ketvertas divizijų korpusą arba stuką. Stukai yra pirmas, antras, trečias ir t. t. Viršininkai ligi ratos, tai yra mažiau 40 kareivių turinti, vadinasi kovais: kovas, didesnis po kuriuom arti 20 kareivių už dvidešimties kovas didžiausias; turintis keletą kovų po savim yra oficeris mažiausias ir didžiausias, tai yra majoras. Ant tų viršininkas yra vadinasi pulkauninku, ant pulkaunininkų yra jenerolas arba vadas kariuomenės, vadas divizijos (skyriaus), vadas kariuomenės pirmo, antro ir t. t. stuko, korpuso“.

Be visų taisyklių, toj knygelėj dar yra kelios kareiviškos dainos, kurias kareiviai turi dainuoti vaikščiodami. Viena daina prasideda žodžiais::

„Gana, broliai, mums miegoti
Ant kapo motinos,
Nėr ką ilgai ir dūmuoti,
Nosį pakabinus.

Eik, eik, kariauninke,
Į svodbą kruviną,
Marš, lietuviški kareiviai,
Prikelti motiną.

Iš tironų krist tur kožnas
Arba likt sumuštas,
Idant anie mūsų ronas
Po smerties pajustų.

Marš, marš visi žmonės
Griebdami už plieno,
Ir kapoti be malonės
Tironą kiekvieną.

Marš, marš, Lietuva.
Marš žemaičių šalis,
Dievui dėkui dar nežuvo
Tėviškės mūsų dalis.

Ar tai girioj, mieste, lauke,
Ant bent kokios vietos,
Tegul kraujas upėm plaukia
Tironų pralietas.

Marš, marš kas tik gyvas
Smertį aniem nešti,
Bus maskoliui didis dyvas,
Kaip imsime pešti.

Marš, marš, vajauninkai,
Lietuvos, žemaičių,
Nupuls geležų vainikai
Nuo kojų ir rankų.

Kaip maskolius išvaysim,
Tad kitomis durims
Ir vokiečius išvaikysim
Tiktai su kepurėms.

Marš, marš, Lietuva,
Atimt savo prūsus,
Karaliaučius bus kaip buvo
Ir vėl liks jis mūsų.

Nes ta graži žemė mūsų,
Kur vokiečiai sėdi,
Buvo ilgas amžius mūsų
Patys savim rėdė.

Marš, marš, vajauninkai,
Drąsūs senų Prūsų,
Nes jūs esat lietavninkai,
Kaip mes broliai jūsų“.

Nuo 1889 metų prasidėjo didesnis kariuomenės organizavimas. Kūrėsi šimtinės, pulkai ir divizijos. Kalbėjo, kad susidarius daug ir geros kariuomenės vyks į Lietuvą ir čia išmuš rusus ir atgaus Lietuvą. Tik laukė atitinkamos progos.

Pulkai turėjo savo vėliavas. Tada dar nežinojo, kokia yra Lietuvos tautinė vėliava. Pirmoji vėliava buvo mėlyna-balta. Vėliau buvo žalia-balta-raudona ir tik 1919 m. sužinojo, kad tautinė vėliava yra geltona-žalia-raudona.

Ypač smarkiai kariuomenės organizavimas prasidėjo 1914 metais. Tada visos lietuvių kariškos draugijos, visos divizijos turėjo vieną bendrą vadovybę, generalinį štabą. Vyriausias visos lietuviškos kariuomenės vadas buvo Stasys Pacevičius, Vytauto gvardijos generolas, vadinamas generalisimus. Pacevičius buvo rusų armijos generolas leitenantas ir atvykęs į Ameriką tuoj tapo visos kariuomenės vadu. Dar ir dabar Pacevičius tebėra gyvas, tik jau paseno ir labai sunkiai serga. Serga vėžio liga ir taip baigia savo gyvenimo dienas Čikagos ligoninėje.

Pažymėtini Šv. Kazimiero karalaičio gvardijos, įsteigtos 1914 m. lapkričio 8 d., tikslai. „Šita gvardija užsideda dėl to, idant lavinti ir mokinti lietuvius ir žemaičius kareivystės, idant laike kares už tėvynę nešti pagelbą Lietuvai su ginklu rankoje, idant parodyti svetimtaučiams narsumą Šv. Kazimiero karalaičio, kuris savo narsumu pamynė visus Lietuvos ir Žemaičių neprietelius po kojų“. Tai liudija, kad tosios draugijos tikslas ginklų rankoje kovoti dėl Lietuvos laisvės.

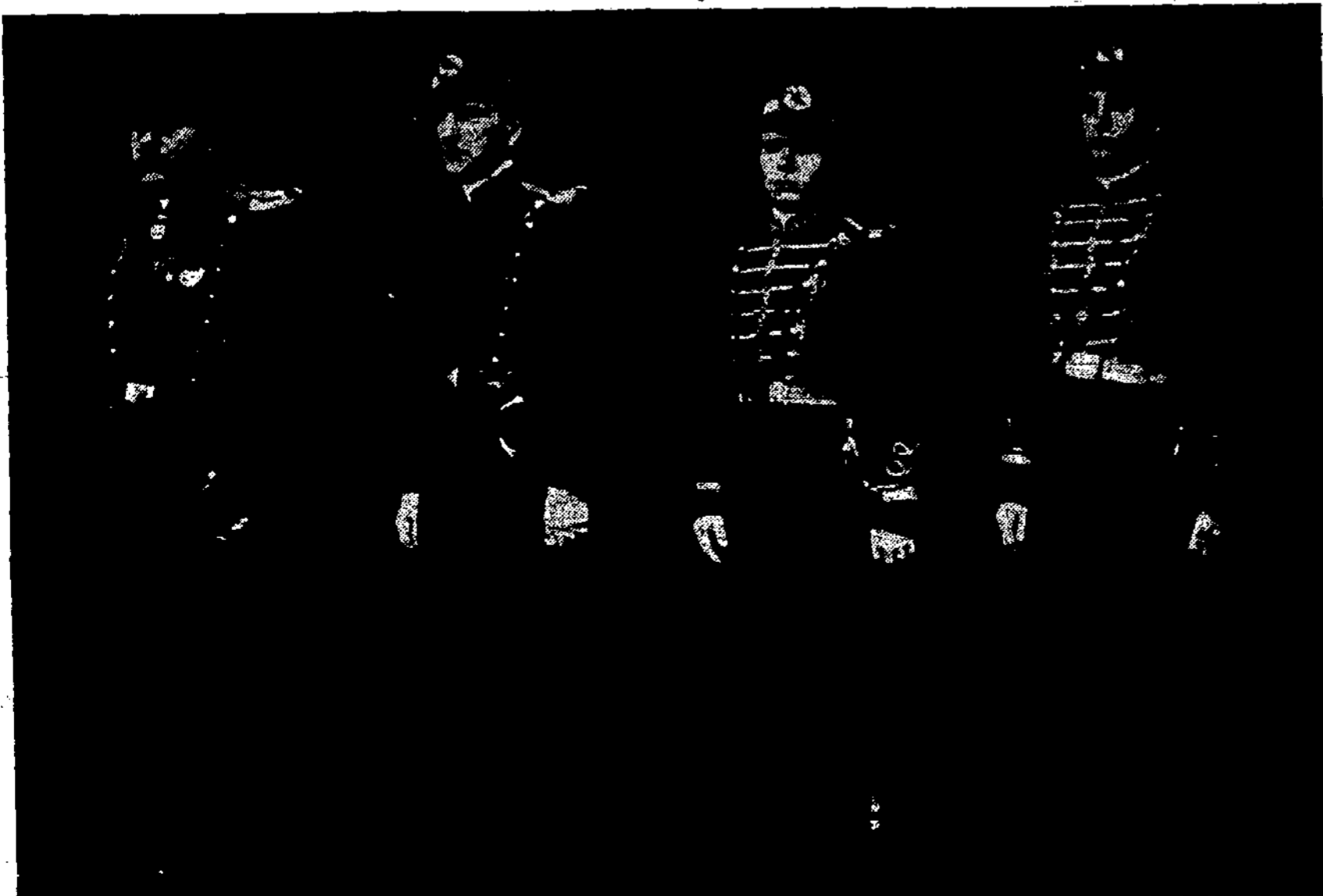

Stasys Pacevičius,
Vytauto gvardijos generolas — visos lietuviškos kariuomenės
Amerikoje vadas, generalisimus

Dr. Račkaus muziejuje-parodoje yra parodoma, kaip toji lietuviška kariuomenė atrodo. Uniformos tamsiai mėlynos, kepurės mėlynos su balta juosta aplinkui. Ant diržų sagčių lotyniškai užrašyta: „Pluribus unum“.

Tokia uniformuota ir gerai išmokyta kariuomenė per lietuviškas šventės iškilmingai žygiuodavo Amerikos didmiesčių gatvėmis. Tie žygiavimai džiugindavo lietuvių širdis, o svetimtaučių tarpe keldavo susidomėjimą. Svetimtaučiai, pamatę žygiuojančią lietuvišką kariuomenę, sužinodavo, kad pasauly yra tokie lietuviai, kurie neturi savo valstybės, bet yra svetimųjų pavergti.

Kai Amerika 1917 m. įsikišo į karą ir ėmė organizuoti savanorių pulkus, tai lietuvių labai daug rašėsi ir stojo į tą kariuomenę. Jie norėjo kaip nors nuvykti į Europą — arti Lietuvos. Kada 1919 m. pasibaigė karas, lietuviai kareiviai, būdami Prancūzijoje, apie 6000 jų pasiuntė Amerikos valdžiai prašymą, kad leistų jiems vykti į Lietuvą ir ten kariauti su lenkais, bolševikais ir vokiečiais. Tame skaičiuje buvo mūsų adjutantais St. M.

Lietuvių kariuomenės Amerikoje vadas
gen. Stasys Pacevičius su savo štabo
adjutantais

Naruševičiaus foto

Moksleivi, prisidėk ir tu!

Savaime suprantama, kad lietuvis yra ir turi būti šeiminiuku savajame krašte. Niekas neturi teisių drumsti jo ramų gyvenimą ir trukdyti savo reikalų tvarkymą. Tačiau kai kuriems mūsų kaimynams toji tiesa visai nesuprantama. Polonizacijos ir germanizacijos bangos tyko Lietuvą įvairiausiai grasindamos. Bet lietuviai, drąsūs ir atkaklūs, tų grasinimų nepaiso, bet atvirksčiai, ėmė stipriai glausti savo eiles ir stiprinti saugumą. Iš visų Lietuvos kampų smarkiai ėmė plaukti aukos įsteigtam **Ginklų Fondui**. Štai skaitome spaudoje: Gerą pavyzdį davė Valstybės Prezidentas ir vyriausybės nariai, paaukodami Ginklų Fondui savo visus paskolos lakštus. Kai kurios įstaigos taip pat gausingai parėmė Fondą paskolos lakštais. Dabar skaitome, kad susisiekimo ministeris išleido aplinkraštį, ragindamas savo tarnautojus paskolos lakštus aukoti Ginklų Fondui. Iš provincijos kasdien gaunama žinių, kad aukų rinkimas sparčiai organizuojamas ir jau duoda gerų vaisių.

Mes, moksleiviai, būdami jautrūs svarbiems valstybės ir tautos reikalams ir matydami tokių vyriausybės ir plačios visuomenės pavyzdį, turime pagalvoti, ar negalėtume ir mes, menkieji, prisidėti? Ar negalėtume, kiek mūsų ištekliai leidžia, pasiryžti surinkti aukų Ginklų Fondui. Atsakymas aiškus: galėtume ir net turėtume. To reikalauja bendrasis mūsų tautos saugumas. Mes, lietuviai, netrokštame karo ir nenorime, kad tautinės, ekonominės ar kultūrinės problemos būtų sprendžiamos ginklu, bet mes, savaime aišku, taip pat nenorim, kad mūsų pasiryžėlių krauju ir aukomis atpirkta laisvė būtų kieno nors vėl paminta. Ginklo reikšmė, manau, kiekvienam lietuviui suprantama. Tiesa, mes turime būti tvirtai apsiginklavę dvasiniai, bet tas dvasinis atsparumas turi būti ir ginklu paremtas. Tauta gali sėkmingai kovoti su visokiais pavojais, kada jos ranko-

je yra tvirtas ginklas, kai kiekvienu atveju ji yra pasirengusi kovoti.

Mes džiaugiamės kiekvienu žygiu, kuriuo siekiama mūsų tautos laisvė išlaikyti ir sustiprinti ir patys prie to darbo nuoširdžiai prisidedame. **Ginklų Fondas** kaip tik ir yra įsteigtas, kad kiekvienas, kas kuo galėdamas, turėtų progos prisidėti prie krašto saugumo stiprinimo. Turėdami tai galvoje, turime atsiminti, kad **Ginklų Fondo išgalės didės, augs ne tik tada, kai bus aukojama didelėmis sumomis, bet ir tada, kai į jį plauks ir mažmenos.** „Grūdas prie grūdo — ir aruodas!“ Ir iš mažmenų susidaro dideli dalykai. Svarbu, kad kiekvienas aukotų pagal savo išgales. Čia negali būti jokių pažiūrų skirtumų, jokių nesutikimų. Visi turi suprasti bendrą tautos reikalą. Pasidairę po pasaulį matome, kad visur jaučiamas didelis įtempimas. Ag, ir mūsų geografinė padėtis tikrai nepavydėtina. Esame mažieji tarp didžiųjų. Pietų bei vakarų kaimynų norai peržengia savo ribas, nebepatenkinami. Dažnai rodo ne dvi-prasmiško agresingumo žymes. Nekarta mums juk yra tekę nuo abiejų gintis ir nekartą per mūsų žemę jau yra traukusios naikinančios jų bangos. Atoslūgio dar nematyti, kad, sudėję rankas, galėtume ramiai ilsėtis.

Todėl, neperdėdami pavoju, mes nė vienai akimirkai negalime užmiršti ir krašto saugumo. **Tik ginklo dėka galime laiduoti sau nepriklausomą gyvenimą.** Tad mes, moksleiviai, visa tai puikiai suprasdami ir atjausdami, nepasitenkinkime tik gražiomis kalbomis, bet, įrodydami savo norą ir pasiryžimą ginti savo kraštą, prisidėkime ir realiais darbais prie krašto saugumo stiprinimo. Tad visi, kaip vienas, į talką! Visi prie **Ginklų Fondo išteklių didinimo!** Kiekvienas paaukotas centas yra maža plytelė tai užtvarei statyti, į kurią turi skaudžiai atsimušti priešų pasikėsiniai, jų norai! Ginklų įsigijimas mus įgalins sėkmingiau gintis, nepasiduoti ir neužleisti nė vienos savo žemės pėdos.

Algirdas Vingrys

Didelis palengvinimas pradžios mokyklų mokytojams jaunesniusius skautus kuriant

Norint įkurti jaunesniųjų skautų vieneta, reikia pasirengti. Reikia susipažinti su skautybės ideologijos pagrindais, organizacija, programomis, darbo metodais ir t.t. Iki šiol pasirengti būdavo labai sunku, nes nebuvo vienoje vietoje sukauptos medžiagos. Jaunesniųjų skautų organizavimą ir jų vadovavimą liečianti medžiaga paskirais straipsniais, studijėmis ir oficialiais aplinkraščiais buvo išblaškyta po „Skautų Aido“, „Skautų Vado“ ir „Vadovės“ puslapius. Dabar visa toji medžiaga surinkta, peržiūrėta, išlyginta, gerai suklasifikuota ir išleista atskira knygele, pavadinta — „Skautybė mažiems vaikams Lietuvoje“ (124 psl. kaina 1,50 lt.). Turėdamas tą knygelę, kiekvienas pradžios mokyklos mokytojas jau gali imtis jaunesniųjų skautų organizavimo darbo.

Pačioje pradžioje patiekta Lietuvos skautų šefo Antano Smetonos ir skautybės kūrėjo lordo Baden-Powellio mintys apie skautybę. Kaip Baden-Powellio mintys paaiškina bendruosius skautybės pagrindus, taip mūsų skautų šefo mintys apibrėžia Lietuvos skautų lietuviškąjį charakterį.

Toliau skyrelyje „Skautybė mažiems vaikams ir jos uždaviniai Lietuvoje“ pabrėžiama, kad skautybė nesiekia pakeisti šeimos, mokyklos ar bažnyčios auklėjimo, bet kad skautybė stengiasi būti tinkama auklėjimo talkininkė.

Lietuvos jaunesniųjų skautų programiniai tikslai taip formuluoti:

1. Ugdyti vaikuose norą ir pasiryžimą gera daryti.
2. Ugdyti meilę pasaulio Kūrėjui ir Jo tvariniams.
3. Ugdyti meilę savo tautai, valstybei ir jų vadams.
4. Ugdyti drausmingumą ir mandagumą.
5. Grūdinti vaikus fiziniai ir dvasiniai (23 psl.).

Tų tikslų siekdamas jaunesniųjų skautų vadas, pradžios mokyklos mokytojas, lengvai gali iškiepyti į savo jaunųjų vaikučių širdes daug gerų įpročių.

Knygelėje taip pat paaiškinti būdai ir priemonės, kaip tų tikslų siekti. Čia yra išaiškinti jaunesniųjų skautų įstatai, įžodis, šūkis, pasisveikinimas; patyrimo laipsnių programos: religinis auklėjimas; specialybės (bendros ir berniukų ir mergaičių atskiros); uniformos ir ženklai (berniukų, mergaičių, vadų); vienetai, jų sudėtis ir ženklai (būrelis, draugovė); vienetų vadai, jų pareigos ir paskyrimas (būrelio vadas, dvišes vadas, adjutantų, būrio vadas); sueigos (sueigų elementai, kaip vesti sueigas, tvarka ir susiklausymas); iš-

kylos (bendrosios pastabos, trumpalaikės iškylos pavyzdys, ilgesnės iškylos); lavinimas ir egzaminai; žodis (diena, iškilnių aplinka, apeigos, linksmoji dalis); kaip įsteigti jaun. skautų d-ve; medžiaga jaun. skautų vadui ir k. Gale pridėtas skautiškos literatūros lietuvių kalba sąrašas ir nurodyti jaunesniųjų skautų reikalais rašyti straipsniai „Sk. Aide“, „Skautų Vade“ ir „Vadovėje“. Prie tam tikrų skyrelių sa-liūtai, uniformos, gairės, specialybių ir kiti ženklai parodyti paveikslėliais ir piešinėliais.

Nors ir labai daug čia patiekta gerai sutvarkytos medžiagos, tačiau knygelės redaktoriai sako, kad „ši knygelė, tačiau, netiekia visų žinių, kurios yra reikalingos įsteigiamam ar norinčiam steigti jaunesniųjų skautų-čių vieneta vadui. Tai tik mažutis prieangis laukiant pilno visus jaunesniųjų skautų-čių auklėjimo ir organizavimo reikalus apimančio vadovėlio“ (7 psl.).

Na, galima laukti ir pilno vadovėlio, bet šiuo tarpu ir šis yra visai tinkamas teik tiems, kurie norės naujai pradėti kūrimo darbą, tiek pat ir tiems, kurie toliau dirbs nuo seniau pradėtą jaunesniųjų skautų vadovavimo darbą.

Mok. Aug. Žag.

Latvijos jaunimo karinis rengimas

Seimo laikais karinis rengimas didelio pasisekimo neturėjo. Tik po pereitųjų metų gegužės 15 d. perversmo į jį kreipiama daugiau dėmesio. Karinio rengimo įstatymas dabar papildytas šiais nuostatais.

1. Karinis auklėjimas ir mokymas visose mokyklose sujungiamas su fiziškuoju auklėjimu (gimnastika), kurio tikslas yra ugdyti mokyklinio jaunimo fizines jėgas, stiprinti sveikatą, ugdyti savitvardą ir draugiškumą. Per gimnastikos pamokas mokiniai supažindinami su sveikatos dėsniais ir pirmosios pagalbos suteikimu nelaimingais atvejais. Visose klasėse, kurioms privalomas karinis rengimas, gimnastikos moko tik vyrai.

2. Mokiniai, kurie sėkmingai yra išėję karinį rengimą, atlikdami tikrąją karo tarnybą gauna tam tikrą lengvatą.

3. Karinis rengimas įvedamas pradinėse mokyklose, žemesniosiose amatų mokyklose, gimnazijose, mokytojų institutuose ir tolygiose mokyklose pagal karinio mokymo nuostatus, kuriuos nustato karo ministeris susitaręs su švietimo ministru. Tuose nuostatuose yra bendrieji nurodymai, mokymo laiko skirstymas ir mokymo programos.

4. Gimnazijose, mokytojų institutuose ir tolygiose mokyklose karinį rengimą dėsto tikrosios karo tarnybos karininkai. Kariuomenės vado atskiru leidimu gali būti leidžiama dėstyti karinį rengimą ir atsargos karininkams bei karininkų pavaduotojams.

Karinį rengimą pradinėse mokyklose, žemesniosiose amatų mokyklose ir tolygiose mokyklose dėsto tikrosios tarnybos karininkai, o jų trūkstant atsargos karininkai, išėję į atsargą po 1925 m. sausio 1 d., ir rikiuotės puskarininkai, baigę aukštesnias mokyklas. Tikrosios tarnybos karininkai, dėstą aukščiau sakytose mokyklose, karinį rengimą, yra pilnateisiai mokytojai.

5. Visi karinio rengimo dėstytojai per 5 metus turi baigti karinio rengimo mokytojų kursus, kuriuos rengia švietimo ministeris susitaręs su karo ministru. Karo ministerija duoda nemokamai kursų patalpas, mokymo priemones ir karo dalykų lektorius, o visa kita parūpina švietimo ministerija.

6. Karo ministeris kas vasarą gali pašaukti į mokomąsias stovyklas iki 15 d. visų gimnazijų, mokytojų institutų ir tolygių mokyklų vyresniųjų klasių mokinius. Karo ministerija duoda nemokamai patalpas, ginklus, avalynę ir mokytojus, o maistą ir drabužius už tam tikrą atlyginimą, kurį moka patys mokiniai.

PIRMOJI KARINIO RENGIMO PAMOKA

Šiaulių vyrų valdzios gimnazijoje, prasidėjus mokslo metams, rugsėjo 6 d. buvo pirma karinio rengimo pamoka. Pamokos metu lektorius buvo apibertas įvairiais jaunimą dominančiais klausimais dėl šiemetinės programos numatomo kurso.

Toks gyvas susidomėjimas kariniu rengimu pasireiškė ne vien noru gerai mokėti vartoti ginklą, bet ir dėlto, kad ne vienas lankas gimnaziją rengiasi kitais metais papildyti mūsų karių eiles.

A. J.

BUS LIETUVIŠKA TERMINOLOGIJA

Šiomis dienomis prie K. K. Rūmų sudaryta komisija sulietuvinti nelietuviškus žodžius, vartojamus įvairiose spor-

to šakose. Komisija savo darbą jau pradėjo ir tikisi netolimoje ateityje baigti. Kiek komisijai pavyks viską sulietuvinti pamatysime, bet kad daugelį terminų galima tikrai lietuviškai išversti, pasirodė galima. Latvijoje daugelis terminų sulatvinta ir tarptautinius terminus labai mažai tevertoja. Gal ir mums panašiai pasielgti pavyks.

PLAUKIOJIMO BASEINAS PALANGOJE

Palangos miesto ir kurorto vadovybė pasiryžo kitais metais Palangoje įrengti modernišką plaukiojimo baseiną. Šiomis dienomis kreipėsi į K. K. Rūmus prašydama nurodymų ir patarimo kaip įrengti baseiną, kad jame galėtų rengti visas plaukiojimo rungtynes, ne tik vietinio pobūdžio, bet ir tarptautines. Rūmai pasižadėjo padėti ir reikia tikėtis, kad kitais metais Palangoje bus rengiama plaukiojimo rungtynių ir vasarotojai galės pamatyti ne tik vietinių, bet ir iš užsienio atvykusių plaukikų bei patys bus skatinami susidomėti plaukiojimu.

ORO TRAUKINYS ŠIAULIUOSE

Rugsėjo 14 d. 12 val. pro Šiaulius ir pulko rajoną praskrido vykštą į Taliną mūsų oro traukinys. Graži trejukė, susidedanti iš lėktuvo, velkančio sklandytuvą, ir autožiras, sukėlė pasigerėjimo jausmą mūsų aviacijai.

A. J.

KELIAVIMO NAMAI

K. K. Rūmai, globodami mokyklinės jaunuomenės keliavimus ir skatindami aplankyti idomesnes Lietuvos vietas, ypač Klaipėdos kraštą, sutinka rimtą kliūtį, tai nakvynių namų stoka, kur keliaujantis jaunimas galėtų pailsėti ir laikinai apsistoti. Tai kliūčiai pašalinti Rūmai rūpinasi pastatydinti Klaipėdos krašte (Nidoje, Juodkrantėje ir kitur) keliaavimo namus ir tuo palengvinti Klaipėdos ir mūsų pajūrio lankymą.

I KAUNO VL. PUTVINSKIO ŠAULIŲ BŪRYS

Rugsėjo 15 d. susirinkime pradėjo šauliškąjį darbą pagal naują Lietuvos šaulių sąjungos įstatymą.

Buvusis kuopos valdybos pirmininkas šaulys Kalnėnas perdavė būrio vėliavą ir pirmininko pareigas naujai paskirtam būrio vadui šauliui Kl. Masevičiui.

Būrio vadas perskaitė šauliams naują L.Š.S. įstatymą, kurį rinktinės štabo atstovas ats. ltn. Varanius plačiau paaiškino.

Baigdamas susirinkimą, būrio vadas pasiūlė susirinkusius šaulius po kiek kas gali paaukoti (susirinkimo proga) ginklų fondui. Šį pasiūlymą šauliai vieningai parėmė. Pažymėtina, kad šaulys Vytautas Garkauskas paaukojo 50 litų paskolos lakštų.

Brg.

GRAŽIOS ŠAULIŲ RAITELIŲ RUNGTYNĖS

Panevėžys. Rugsėjo 15 d. Panevėžy, Skaistakalny, vietinės šaulių rinktinės vadovybė buvo surengusi raitelių rungtynes, kuriose dalyvavo gražus būrelis šios apylinkės raitelių sporto mėgėjų. Pradedant rungtynes, rinktinės štabo reikalų vedėjas kpt. Petruškevičius pasakė gražią kalbą išsirikiavusiems raiteliams, primindamas jų pareigą kaip šaulių ir rungtynių prasmę. Konkūruose dalyvaujant raiteliai buvo suskirstyti į tris grupes. Pirmojoje grupėje pirmąją vietą laimėjo Jonas Navickas, antrojoje — Jurskis ir trečiojoje — Marčiūška. Konkūrų dalyvių dauguma pasirodė nebloginai. Daugelio arklių buvo geri ir miksūs. Didesnio masto raitelių lenktynės rengiamos spalio mėn. pradžioje.

Al. Rūstulis

XIV RINKTINĖS SPORTO ŠVENTĖ

Rugsėjo 15 d. 9 p. pulko aikštėj, Marijampolėj, buvo XIV rinktinės sporto šventė. Šventėj dalyvavo apie 80 sportininkų (vyrų ir moterų). Kaip pernai, taip ir šiemet, pasiekta gerų rezultatų. Pereitais metais XIV rinktinė buvo laimėjusi taurę, ant kurios parašyta: „Lietuva bus nepriklausoma, jei turės gerų sportininkų ir šaulių“.

Kuriai rinktinėi teks taurė šiemet, dar neaišku.

Štai geresni šios šventės rezultatai: 100 m — 1. Budrevičius 12,2, šuolis į tolį — 1. Szanskis 5,75, Granata — 1. Kamičaitis 63,5.

Be lengvosios atletikos, buvo taip pat ir rikiuotės judesiai.

VI. Ramanauskas

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

ATLIKO PIRMUOSIUS ŠAUDYMO PRATIMUS

Rugsėjo 12 d. Jesios šaudykloje priešlėktuvinės apsaugos rinktinės jauni kareiviai atliko pirmuosius šaudymo pratimus kovos šoviniams. Aplamai, sušaudė neblogai. Gerai sušaudė mokomosios komandos jauni kareiviai. Sąlygų neįvykdžiusių buvo visiškai mažas procentas. Geriausiai sušaudė j. k. Mickevičius (47 t.) ir j. k. Abukevičius (47 t.). Šaudymu visi labai domėjosi, nemaža buvo tokių, kuriems pirmą kartą savo gyvenime prisėjo šauti.

J. k. A. V.

DAR PAGRAŽINSIM SAVO RAJONĄ

7 p. p. I bataliono vadas kpt. Černius paskelbė puskarininkiams ir kareiviams bataliono rajono pagražinimo konkursą. Norį dalyvauti konkurse turi pristatyti bataliono vadui planus ir pagražinimo piešinius. Už viso rajono pagražinimą bus duodamos 3 pinigines premijos, t. y. I — 20 lt., II — 15 lt. ir III — 10 lt. Konkurse dalyvauti rengiasi karių dauguma.

San. pusk. M. Grinius

ATSVENTĖM METINĘ ŠVENTĘ

Rugsėjo 12 d. I inžinerijos batalionas ir auto rinktinė šventė šešioliktąją metinę šventę kartu. 9 val. 30 min. su orkestru nuėjome į bažnyčią. Paradui vadovavo I inžinerijos bataliono vadas plk. ltn. Grigaliūnas. Paradą priėmė technikos dalių viršininkas gen. ltn. Popeliučka. Jis pasakė, kad šešiolika metų tautų gyvenime neilgas laikas, tačiau dabartinės techniškas dalis palyginus su 1919 m. galima pastebėti didelis skirtumas. Tai gali paliudyti visi tie, kurie patys buvo ano sunkaus laiko liudytojai. Ne vieną naują technikos priemonę, kurią turi užsienio kariuomenės, mes įsigijome, ne vieną tūkstantį gerų specialistų praleidome pro savo eiles. Toliau generolas apibrėžė karo technikos vaidmenį praėity ir dabar. Baigdamas gen. ltn. Popeliučka palinkėjo sėkmingo darbo, drausmingumo. Tada neapvilsi-me savo vyriausybės ir tėvynės.

J. kar. Trumpa

PIONIERIAI ŠVENTĖ IR ATSKIRAI

Pionieriai, be bendrų iškilmių, technikos dalių šventę minėjo ir atskirai.

Rugsėjo 12 d. iš pat ryto jie gyveno pakelta dvasia. Po visų paradų, kur jie pirmieji praėjo, buvo iškilmingi pietūs. Pietuose dalyvavo bataliono vadas plk. ltn. Grigaliūnas, visi karininkai ir kareiviai. Plk. ltn. Grigaliūnas pasveikino karių šventės proga. — Mes daug jau atlikome praėity, bet dar sunkūs uždaviniai laukia mūsų, — jis pabrėžė, — svarbiausias uždavinys — Vilnius. Jo kariuomenė niekada neturi pamiršti. Nors mes maži, bet dėl to neturime nusiminti. Kartoju amžiais nesėstančią taisyklę: laimi ne skaičius, bet moralė, stipri dorovė, dvasia ir noras žūt būt nugalėti“. Per pietus griežė savo orkestras ir dainavo pačių chorąs. Po pietų ltn. Metelcinas skaitė paskaitą iš pionierių istorijos. Ypač plačiai pavaizdavo 1919—21 m. laikotarpį, kada ėjo kovos su priešais.

J. k. V. Trumpa

KARIAI NEŠUTELPA SKAITYKLOJE

Artėjant ilgiems rudens vakarams, ryšių bataliono kariai vėl labai pamėgo skaityklą ir jau skaityklos būstinėse veik nesutelpa. Kartais net neužtenka laikraščių, kurių skaitykla ir taip nemaža gauna.

Taip pat karių tarpe labai didelis susidomėjimas šachmatais. Kadangi esančių skaitykloj šachmatų neužtenka, tai apie lošiančius sustoja net po kelias eiles karių ir visi gyvai seka.

Karių tarpe jau yra keletas net gerokai stiprių šachmatininkų ir turi įsigiję savo šachmatus.

KARIAI DOMISI VILNIEČIŲ SPAUDA

Ryšių batalione beveik visi liktiniai puskarininkiai išsirašo net po kelis laikraščius, kurių tarpe daug yra vilniečių lietuvių leidžiamų laikraščių ir žurnalų.

Taip pat ir eilinių karių tarpe yra vienas kitas, kurie išsirašo net dienraščius.

Mk. Valaitis

UŽ SAŽININGĄ TARNYBĄ TINKAMAS IR ATPILDAS

Rugsėjo 8 d. Tautos šventės proga 3 artilerijos pulko vadas už gerą pareigų žinojimą, sąžiningą jų atlikimą ir drausmingumą pakėlė 21 grandinį į jaun. puskarininkio laipsnį, 2 eilinius į sanit. jaun. puskarininkio laipsnį ir 18 eilinių į grandinio laipsnį.

E. Z.

KAREIVIAI GERAM TIKSLUI TAUPO PINIGUS

1 p. pulke teko pastebėti, kad daug kareivių gaunamas algas pasideda pas savo viršininkus ir tauposi. Tokių skaičius nuolat didėja, nes nusižiūri vieni iš kitų tą gražų ir pavyzdinę darbą. Kai kurie meta rūkę ir menkniekius pirkę, kad tik daugiau susitaupyti ir nusipirktų gražius drabužius vykti į atsargą.

J. ltn. V. Urbutis

SAVANORIAI KŪRĖJAI KARTOJA KARIŠKUS PRATIMUS

Panevėžys. Norint pagyvinti skyriaus veiklą, rugsėjo 10 d. valdybos posėdyje nutarta šaukti skyriaus narių susirinkimus rajonais. Pirmasis toks rajoninis skyriaus susirinkimas numatytas sušaukti rugsėjo gale Subačiuje. Jei gerai pavyks — tokie susirinkimai bus vykdomi ir kituose provincijos miesteliuose. Susirinkimuose numatyta skaityti paskaitas apie šių dienų ekonominę būseną, savanorių s-gą liečiančiais reikalais, karinio rengimo ir t.t.

Be to, spalio m. vidury numatyta sušaukti skyriaus narius kariškiams pratimams ir atlikti kovos šoviniams prizinį šaudymą. Prizams pirkti, manoma, kad Panevėžio visuomenė nepašyktės savo duosnumu, kuri visada įvertina gražius tikslus. Lapkričio 23 d. numatyta surengti pirmąjį skyriaus koncertą.

Aplamai, panevėžiečiai savanoriai yra linkę neatsilikti nuo karinio rengimo ir, kiek leis aplinkybės, tobulintis kariškame moksle ir pakartoti iš dalies primirštus kariškus pratimus, kad reikiant jie, kaip ir 1918—20 m., galėtų stoti į tėvynės gynimo darbą kartu su savo jaunesniais broliais.

P. Pl-kaš

KAREIVIUS SUPAŽINDINA SU TEISE

Ulonų pulke dažnai rengiamos paskaitos kultūrinėmis temomis. Neperseniai teisėjas P. Jocys visam pulkui išpuodingai kalbėjo apie bylinėjimąsi ir jo pasėkas.

Minint žygį į Vilnių, jis taip pat gražiai apibrėžė šio žygio reikšmę kariuomenei ir visai Lietuvai.

Rugsėjo 12 d. teisėjas Jocys laikė paskaitą pulke apie melą teismuose ir jo pasėkas gyvenime.

Ulonai jam labai dėkingi už suteiktas naudingas žinias ir gražų pamokymą.

I PĖST. PULKŲ ŠVENTĖ

1 p. D.L.K. Gedimino pulkas rugsėjo 8 d. iškilmingai šventė Tautos šventę ir minėjo savo septyniolikos metų gyvavimo sukaktį.

Rytą 10 val. visi pulko kariai dalyvavo pamaldose parapijos bažnyčioje. Po pamaldų Kęstučio aikštėje buvo paradas.

Vėliau buvo iššauktos 1 ir 2 kulk. kuopos, kurios šiais metais iš Gaižiūnų poligono parnešė pulkui didelius laimėjimus. Pulko vadas padėkojo kulkosvaidininkams už rūpestingą tarnybą ir laimėjimus ir įteikė abiem kuopom garbingai užtarnautus prizus, — po gražų didelį bronzinį Respublikos Prezidento Antano Smetonos atvaizdą su tam tikrais užrašais...

Reikia pažymėti, kad gedimininkai garbingai atstovauja šaudymus poligonuose (Varėnos, Gaižiūnų) jau nuo 1926 m. ir beveik kiekvienais metais iš eilės laimi prizus, ypač tuo pasižymi 2 kulk. kuopa, kuri jau turi surinkusį 6 prizus.

Po prizų įteikimo batalionuose buvo bendri pietūs kareiviams, kuriuose dalyvavo batalionų vadai ir visų kuopų karininkai. Po pietų batalionuose karininkai skaitė kareiviams paskaitas apie Tautos šventę, 1 p. pulko kūrimosi, plėtojimosi etapus, jo kovas ir pasižymėjimus.

Vakare visi pulko kareiviai komandomis buvo nuvesti į kiną.

J. ltn. V. Urbutis

PULKO ARTISTAI PRADĖJO RUDENS VAIDINIMŲ SEZONĄ

Rugsėjo 8 d. ulonų pulko artistai rudens sezono atidarymo proga surengė liktinių puskarininkių vakarą. Buvo suvaidinta „Amžiams dienojant“ drama ir „Uošvė į namus — tylos nebebus“. Vaidino du kartus. Pirmą kartą buvo suvaidinta ulonams nemokamai, o paskui publikai su bilietais. Gautas pelnas paskirtas pulko vaikų darželio naudai. Vaidinimas pasisekė labai gerai. Rengiant pasidarbavo p. Zavištanavičienė. Be jokio atlyginimo režisavo ir turėjo svarbiausią rolę, kurią atliko labai meniškai. Ponia Zavištanavičienė ir ateity sutiko režisuoti ir atlikti svarbesnes roles. Kiti artistai, nors ir mėgėjai, atliko savo roles gerai. Žodžiu publika buvo labai patenkinta ir laukia kito vaidinimo, kurį žadama surengti spalio 1 d. pulko šventės — 15 metų sukakties proga. Vakarėly dalyvavo Amerikos lietuvaite dainininkė p-lė Metrikaitė, kuri labai gerėjosi vaidinimu ir pavyzdinga vakarėlio tvarka, o taip pat pažadėjo pulke padainuoti ulonams.

Gaistų fronte. Prieš perduodant savo įrankius ir aprangą kitam daliniui, Vytauto Didžiojo kuopos ugniagesių komandai kartu su Jonavos savanoriais ugniagesiais rugpjūčio 9 d. teko dalyvauti didelio gaisro gesinime Jonavos mieste. Degė miesto kvartalas tarp Ramiosios, Sodų ir Kauno gatvių. Buvo karšta diena ir liepsna nepaprastai greit išsiplėtė lūšnų kvartale. Į pagalbą buvo atvykę Kauno miesto savivaldybės, savanorių ir Vilijampolės savanorių ugniagesių komandos skyriai su autocisternomis ir motoriniais siurbliais. Tačiau gaisrą rado jau lokalizuotą. Per gaisrą susižeidė 3 ugniagesiai. Nuostolių pareikšta apie 50.000 lt. Gaisro gesinimo darbams vadovavo paskutinį kartą Jonavos brandmajoras ltn. Meškauskas.

Rugsėjo 10 d. 6 val. 30 min. 2 pėst. pulko 5 kuopos trobesyje Nr. 3, Jonavoje, užsidedė kamine suodžiai. Gaisras buvo pastebėtas gretimo ginklų sandėlio sargybinio. Kuopos komanda per 12 min. užslopino ugnį. Trobesyje Nr. 3 yra kuopos virtuvė, krautuvė ir viršilos butas. Kaminas buvo sveikas, todėl pats trobesys nenukentėjo. Ugniagesiams vadovavo 1. kuopos komandos viršininko p. viršila Šopa.

VIRŠININKŲ PAKEITIMAI

Kėdainių ir Jonavos miestų brandmajorai kpt. Maksimavičius ir ltn. Meškauskas perkelti į kitas įgulas.

DIDELĖS RAITŪJŲ RUNGTYNĖS KLAIPĖDOJE

(Sv) Rugsėjo 14 — 15 d. Klaipėdoje, aerodrome, buvo didžiulės raitųjų rungtynės su konkūrais, kuriose dalyvavo 1 husarų pulkas, 2 ulonų pulkas, 3 kavalerijos pulkas, 4 artilerijos pulkas ir keli civiliai jojikai. Rungtynės vyko gana įspūdingai ir gražiai, sutraukdamos, ypač sekmadienį, kelis tūkstančius žiūrovų. Jas aplankė kelios ekskursijos iš Latvijos ir iš Didž. Lietuvos. Tai pabrėžia, kad arklių sportu susidomėjimas visur yra gana didelis, o jam augti, plėstis ir tobulėti pas mus irgi yra keliai atviri.

Šias rungtynes suorganizavo vietos įgulos viršininkas gen. št. plk. Lanskoronskis. Jų vyr. teisėjas buvo inž. Sližys, teisėjais: kavalerijos mjr. Labutis ir artilerijos mjr. Steikūnas, sekretoriais: jaun. ltn. Ruzgys ir jaun. ltn. Kačergius. Pačios rungtynės prarastos gana gražiai ir tvarkingai.

Šeštadienį pirmiausia buvo kavalerijos ir artilerijos pulkų vachmistų ir puskarininkių užjojimas, kategorija švarumon. Distancija 600 m, kliūčių — 10, aukštis iki 1,20 m, plotis iki 2,5 m ir mažiausias greitis 350 m per minutę. Šio užjojimo rezultatai šie: I vietą laimėjo vyr. pusk. Želvys su arkl. Uostas — 1:14 min., II vietą — vyr. pusk. Mileris su kumele Japonė — 1:17 min., III vietą — vyr. pusk. Kežys su arkl. Indultas — 1:19 min., IV — vyr. pusk. Šimkus

su arkl. Imbiras — 1:13 min. su 4 tašk. ir V — vyr. pusk. Gauronskis su kumele Gimnazija — 1:14 su 4 tašk. pabaudos.

Tą pat dieną kavalerijos ir artilerijos pulkų karininkų užjojime kategorija švarumon, distancija 600 m, kliūčių 10, aukštis iki 1,30 m, plotis iki 3,60 m ir mažiausias greitis 350 m per minutę. I vietą laimėjo jaun. ltn. Babickas su arkl. Anašasas — 1:13¹/₂ min., II vietą — jaun. ltn. Pakalniškis su kumele Naktis — 1:17 min., III vietą — jaun. ltn. Lastauskas su kumele Kova — 1:16 min., IV vietą — jaun. ltn. Sribikė su arkliu Azijatas — 1:14, ir V vietą — jaun. ltn. Garbenis su kum. Izida — 1:17¹/₂ min.

Tos pat dienos civilių lenktynėse 1000 m distancijoje I vietą laimėjo Staneikā su arkl. Strausas — 1:20 min., II vietą — šaulys Buncevičius su arkliu Maruzas — 1:21 min. ir III vietą — Jakutis su arkl. Traviata — 1:25 min. Tai tuo ir baigėsi šeštadienio sportas.

Sekmadienį, nors buvo skelbta, kad rungtynės prasidės 14 val., tačiau jau nuo 13 ir net 12 val. būreliai žmonių traukė į Rumpiškius, į arklių lenktynes.

Pradžioje buvo grupinis kavalerijos karininkų užjojimas Klaipėdos įgulos pereinamai dovanai laimėti. Distancija 600 m, kliūčių 10, aukštis iki 1,40 m, plotis iki 4 m, mažiausias greitis 400 m per minutę. Šio užjojimo rezultatai šie: I vietą teko 2 ulonų pulkui — 16 tašk. 7:08²/₅ min., II vieta — 1 husarų pulkui — 16 t. 7:55¹/₅ min. ir III vieta — 3 kavalerijos pulkui 20 t. Tuo būdu pereinamoji Klaipėdos įgulos dovana teko 2 ulonų pulkui.

Vėliau sekė kavalerijos karininkų grupių užjojimas kariuomenės vado pereinamai dovanai laimėti. Distancija, kliūtys ir laikas tie patys, kaip ir pirmojo šios dienos užjojimo. Rezultatai šie: I vieta — 1 husarų pulkas, II vieta — 2 ulonų pulkas ir III vieta — 3 kavalerijos pulkas. Dovana teko 1 husarų pulkui.

Kavalerijos pulkų vachmistų ir puskarininkių grupių užjojime kavalerijos viršininko pereinamai dovanai laimėti, distancijoje 600 m, kliūčių 10, aukštis iki 1,20 m, plotis iki 2,50 m, mažiausias greitis 400 m per minutę, I vietą laimėjo 1 husarų pulkas, II vietą — 2 ulonų pulkas ir III — 3 kavalerijos pulkas. Dovana teko 1 husarų pulkui.

Civilių lenktynėse 1000 m distancijoje I vietą laimėjo šaulys Buncevičius su arkliu Maruzas — 1:18 min., II vietą — Staneika su arkliu Strausas — 1:21 min. ir III vietą — Jakutis su arkliu Traviata — 1:22 min.

4 artilerijos pulko laimės kategorijoje distancija 600 m, kliūčių 10, aukštis iki 1,25 m plotis iki 2,5 m, I vietą laimėjo ltn. Juozaitis su kumele Jamaika ir vyr. pusk. Naujokas su arkliu Kipšas.

Vėliau sekė dūrimas, kirtimas ir džigitavimas, kuriais žiūrovai labai domėjosi. Miklūs ir prityrę mūsų kareivėliai taip mikliai žaidė su kardais ir pikėmis, priversdami publiką tik stebėtis.

KARO AVIACIJOS SPORTO ŠVENTĖ

Rugsėjo 15 d. buvo metinė karo aviacijos sporto šventė. Gražus oras sutraukė nemaža žiūrovų. Šventės programa buvo plati ir įdomi. Lengvojoje atletikoje pasiekti rezultatai yra labai geri. Ypač pabrėžtinai 60 metrų bėgimas. Šią distanciją pirmuoju prabėgo eil. Kavaliūnas per 7,3 sekundes, gi Lietuvos rekordas yra tik 0,1 sek. geresnis — 7,2 sek. Antras šią distanciją prabėgo vyr. pusk. Paltarokas per 75 sek. 4 km bėgimą laimėjo jaun. kareivis Ivanauskas, šią distanciją nubėgęs per 14 min. 55 sek. ir gavo dovanų albumą. Šokime į aukštį pirmąją vietą laimėjo vyr. pusk. Paltarokas, peršokęs 1 m 70 cm ir gavo dovanų gražų lėktuvo modelį. Antrąją vietą laimėjo j. ltn. Pupelis. Šokime į toli geriausiai pasirodė mok. mechanikas Sendžikas, nušokęs 6 m gavo dovanų kišeninį laikrodį su grandinėle. Eil. Talačka numetė toliausia diską — 32 m 50 cm ir gavo dovanų gražų stalo laikrodį. Taip pat eil. Talačka toliausia numetė ir ietį — 48 m. 17 cm. Mok. mechanikas Leščius numetė granatą 66 m 10 cm ir gavo skirtą dovaną albumą. Eil. Palaikis rutulį nustūmė 11 m 17 cm ir gavo stalo laikrodį. Šokime su kartimi nugaletoju liko vyr. pusk. Petkevičius, peršokęs 2 m 95 cm ir laimėjo skirtą dovaną — gražią rašalinę su statulėle. Prie įrankių gražiausiai pasirodė mok. mech. Sendžikas. Jis laimėjo ir skirtą dovaną — kišeninį laikrodėlį su grandinėle. Eil. Kavaliauskas, kaip greičiausias 60 m bėgikas, gavo dovanų dailų lėktuvo modelį.

Prieš lengvosios atletikos varžybas buvo bendra karo aviacijos dalinių mankšta. Malonu buvo žiūrėti kaip sutar-

tinai, ritmingai, husarų orkestrui griežiant, kareiviai vykdė mankštą. Žymėtina, kad pratimai buvo specialiai šventei sukomponuoti gabaus sportininko, karo aviacijos fizinio lavinimo vadovo ltn. Marcinkaus. Nemaža šventės programoje buvo ir komiško sporto, kaip „bulvės varymas“, „gėrimas iš bonkos“, „puodynės daužymas“.

Po visų lengvosios atletikos varžybų buvo futbolo rungtynės tarp karo aviacijos ir Kauno apygardos aukštosios lygos „Tauro“. Rungtynės baigėsi lygiomis 0:0. Aviacijos komandoje žaidė mums žinomi futbolininkai ltn. Marcinkus ir ltn. Bulvičius.

Po sporto programos aviacijos viršininkas pasveikino laimėtojus ir įteikė dovanas, pažymėdamas gražų tos dienos sportininkų pasirodymą, primindamas sporto reikšmę, aplamai, žmogui ir kariui.

Brkšt.

6 PĖST. P. K. MARGIO PULKO SPORTO ŠVENTĖ

(Sv) Rugsėjo 14 d. buvo didžiulė 6 pėst. pulko sporto šventė kareivių pratimų aikštėje. Joje dalyvavo beveik tik kariai, nes dėl apsiniaukusio oro civilės visuomenės mažai teatsilankė. Į šventės programą įėjo lengvoji atletika, grupinė mankšta, palapinių statymas, pavojus, piramidės ir komiškas sportas.

Išsirikiavusias per 500 sportininkų eiles pasveikino atvykęs pulko vadas gen. št. plk. Lanskoronskis. Po to visi sportininkai pradėdavo pro estradą. Netrukus pradėta vykdyti lengvoji atletika. Baigus lengvąją atletiką, sportininkai parodė sutartinę grupinę mankštą, sudarė keletą sudėtingų piramidžių. Štai vėl greit staigus pavojaus trimitas ir vienas sportininkų būrys bėgo išsitiest palapines, antras gi, kurį sudarė mokomoji kuopa, bėgo į kareivines apsirengti pilna kautynių apranga ir kuo greičiausiai grįžti į sporto aikštę. Pralinkus minutei, kitai, aikštėje išdygo palapinių miestas, o iš kareivinių grįžo apsirengę pilna kautynių apranga pirmūniniai kareiviai. Be to, dar buvo pademonstruota grupinė mankšta su šautuvais, imant pagrindu durtuvų kautynes. Visa šventės programa buvo pajvairinama komišku sportu: boksas bačkose, puodo daužymas užrištomis akimis, lenktynės maišuose ir t. t. Buvo leista ir žiūrovams mokiniams šiame sporte bandyti savo jėgas. Baigus šventės programą, visi dalyviai vėl pražygiavo pro žiūrovų tribūną.

KARO AVIACIJA — JSO A KL. 3:2 (1:0)

Rugsėjo 11 d. Makabi aikštėje buvo futbolo rungtynės tarp karo aviacijos ir Kauno lygos komandos JSO A kl. Rungtynės buvo gyvos ir įdomios. Nors JSO komanda buvo sudaryta iš geriausių A kl. ir lygos žaidėjų, tačiau aviacijos komanda pasirodė žymiai tvirtesnė ir rungtynes laimėjo 3:2.

Brkšt.

IŠVYKO LENGV. ATLETIKOS TRENERIS

Vengras dr. Magdinecz keturis mėnesius uoliai ir sumaniai treniravo mūsų lengvaatletus. Rugsėjo 14 d. jis, lydimas s-gos pirm. plk. Kazitėno ir grupės sportininkų, išvyko namo. Jam buvo įteikta dovanų ir adresų.

KARO POLICIJOS MOKYKLA — RYŠIŲ BAT. 5:0

Rugsėjo 14 d. karo policijos sporto aikštėje buvo draugiškos futbolo rungtynės tarp ryšių bataliono rinktinės ir karo policijos komandų.

Abiejų puslaidžių rungtynės buvo įdomios — energingos ir baigėsi 5:0 karo policijos mokyklos naudai.

Reikia pabrėžti, kad karo policijos futbolo komanda yra stipri ir gerai išsiteniravusi.

St. Sagatas

NAUJA KAŽO VADOVYBĖ

Jau pereitam „Kario“ nr. rašėm, kad nauju kamuolio žaidimo sąjungos vadovu paskirtas p. Barkauskas. Senoji Kažo vadovybė buvo atsistatydinusi ir šiomis dienomis naujas vadovas sudarė naują. Jos sudėtis dabar tokia: pirmininkas p. Barkauskas, futbolo vadovas — p. Butavičius, krepšiasvydžio — p. Čerėkas, orasvydžio ir kumščiasvydžio — p. Vencius, teisėju — p. Janulevičius ir ūkio — p. Dromelis.

Pirmajam posėdy Kažo vadovybė, be kitų reikalų apsvarstymo, nutarė nuolat apie savo darbus informuoti spaudą.

ESTAI PIRMIEJI SPORTO BIČIULIAI

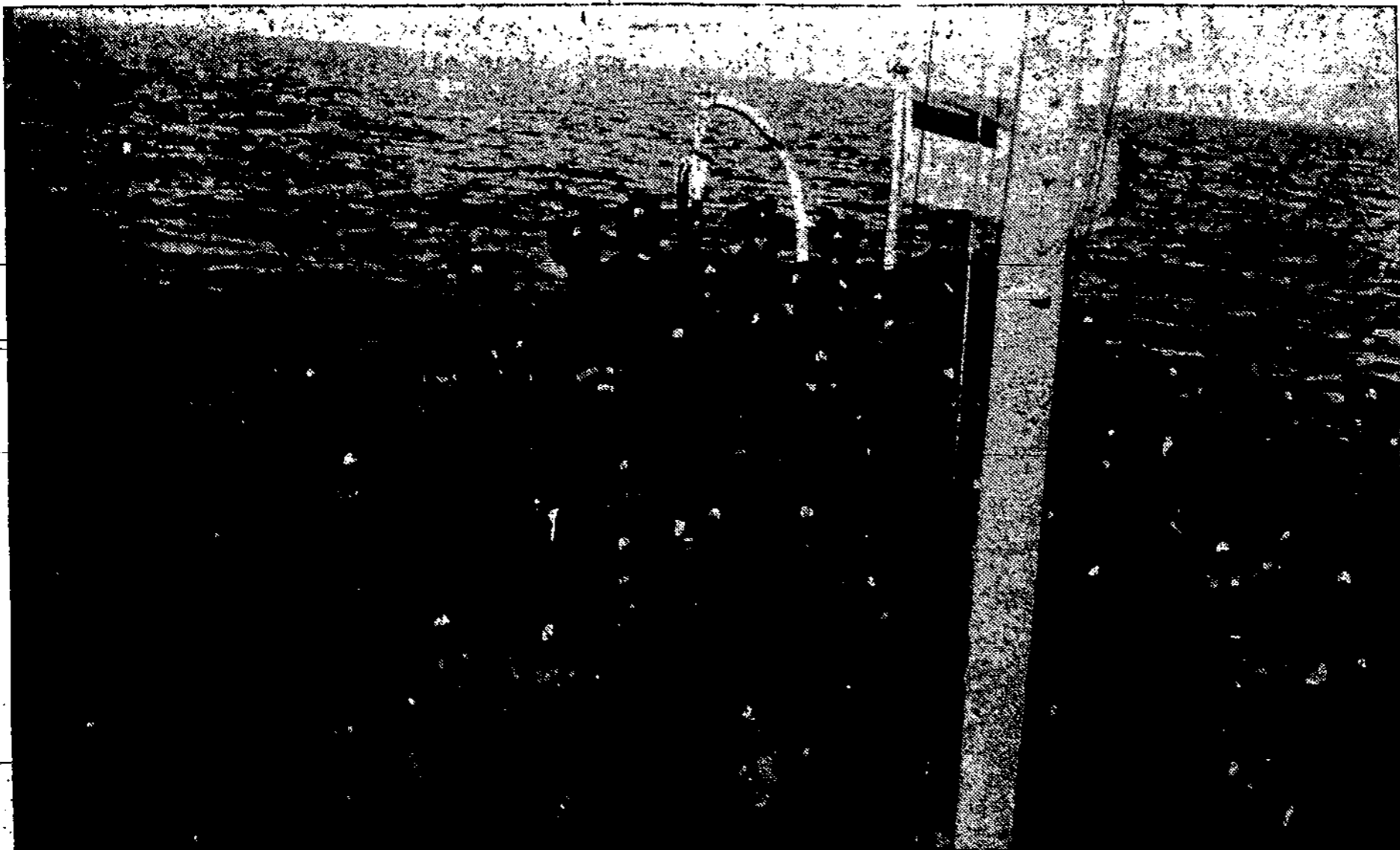
Sporte esam toli pažengę ir savo jėgas palyginę su nemaža kitų kraštų sportininkais, tačiau pirmieji mūsų sporto bičiuliai buvo ir lieka estai. Su jais 1923 m. sužaidėm pirmas tarpvalstybines futbolo rungtynes ir pralaimėjom net 0:5. Bet simpatiški ir džentelmeniški estai neatsisako nuo santykių palaikymo ir kitais metais. Kviečia pas save mūsų kius ir pralaimi 0:1. Po to prasidėjo kasmetinės tradicinės rungtynės ir iki šiol jau sužaidėm 18 kartų. Dėl įdomumo paduodam visą lentelę: 1923 m. Kaune pralaimėjom 0:5, 1924 m. Taline laimėjom 2:1, 1925 m. Kaune pralaimėjom 0:1, 1926 m. Taline pralaimėjom 1:3, 1927 m. Kaune pralaimėjom 0:5, 1928 m. Taline pralaimėjom 0:6, 1929 m. Rygoj pralaimėjom — 2:5, 1930 m. Klaipėdoj laimėjom 4:0, 1931 m. Taline pralaimėjom 1:4, 1931 m. Taline pralaimėjom 0:2, 1932 m. Kaune laimėjom 1:0, 1932 m. Rygoj laimėjom 2:1, 1933 m. Kaune lygiomis 1:1, 1934 m. Kaune lygiomis 1:1, 1935 m. Taline lygiomis 2:2, 1935 m. Taline laimėjom 2:1.

Turim pažymėti, kad 7 kartus iš pažymėtų rungtynių buvo sužaista per Pabaltijo turnyrus, kurio šiemet esam laimėtojai. Golų santykis yra 22:41 estų naudai. Suvedus lentelę išeina: 6 rungtynes esam laimėję, 3 sužaidę lygiomis ir 9 pralaimėję. Rugsėjo 18 d. Kaune buvo sužaistos XIX rungtynės ir apie jas parašysime kitam nr.

RINKTINĖ — LFLS 5:2 (1:2)

Rugsėjo 15 d. treniruotės pobūdžio rungtynes žaidė rinktinė su LFLS. Abi komandos išėjo nenumatytų sudėčių, todėl rungtynės nepasiekė savo tikslo.

Pirmą puslaidį LFLS buvo geresnė ir puslaidį baigė savo naudai. Golas: Dirgelos ir Karaliaus. Antram puslaidį rinktinė kiek atsigavo ir įmušė tris golus (Lingis, Jaškevičius ir Gudelis), o ketvirtą Ilgūnas į savo vartus.

Butegeidininkai marėse

P. Dzicevičiaus foto

NAUJI PASKYRIMAI LATVIŲ KARIUOMENĖJE

Žemgalios divizijos štabo viršininkas plk. Kleperis dėl nesveikatos paleistas iš karo tarnybos.

Tos divizijos štabo viršininku paskirtas 12 pėst. Bausko pulko vadas plk. Bubindus.

12 pėst. Bausko pulko vadu paskirtas 1 pėst. Liepojos pulko vado padėjėjas plk. Dzenytis-Zėnins.

Aukštosios karo mokyklos (generalinio štabo kursų) viršininkas plk. Jeske perkeltas ypatingų reikalų karininku prie kariuomenės vado, o tos mokyklos viršininku paskirtas plk. Rozenšteinas, buvęs kariuomenės štabo viršininko pirmasis padėjėjas. Aukštosios karo mokyklos naujo viršininko paskyrimui duodama didelės reikšmės, nes dabar, pagal naują kariuomenės kadrinių pareigūnų rengimo įstatymą, visas karininkų ir liktinių puskarininkų mokymas pavestas aukštosios karo mokyklos viršininkui.

NAUJI ARTILERIJOS SVIEDINIAI

„Artilerijiskij Žurnal“ rašo, kad Anglijoje bandomi priešlėktuvinės artilerijos sviediniai. Sviediniai užtaisyti ypatinga medžiaga, vadinama „vulkanika“. Kai sviedinys sprogs, tai „vulkanika“ sudaro dulkių uždangą. Pakliuvusio į šią uždangą lėktuvo motoras negali dirbti ir sustoja. Lakūnas verčiamas nutūpti. Bandymai atliekami žinomų specialistų chemikų. Anglų spaudoje bandymai laikomi labai svarbiais ir reikšmingais priešlėktuvinei artilerijai.

VOKIEČIŲ PRIEŠLĖKTUVINĖ ARTILERIJA

Prancūzų „Revue d'Artillerie“ žurnale duota žinių apie vokiečių kariuomenės priešlėktuvinę artileriją. Ji bus stipri ir gausinga.

Kiekvienoje pėstininkų ir kavalerijos divizijoje bus po 1 priešlėktuvinės artilerijos divizioną iš 4 baterijų, 1 prožektorių ir garsiagaudžių būrio ir 1 ryšių būrio. Iš baterijų — 3 yra ginkluotos 88 mm ir 75 mm patrankomis, ketvirta baterija — 37 mm automatiškomis patrankomis (6 patrankos baterijoje).

Prie armijos korpo bus dar po vieną priešlėktuvinės artilerijos pulką iš 2—3 divizionų, vienos 37 mm patrankų baterijos, prožektorių ir garsiagaudžių būrio ir vienos artilerijos parko voros.

Tuo būdu vienoje divizijoje iš viso bus 12 vidutinio kalibro ir 6 smulkiojo kalibro priešlėktuvinės patrankos, korpe 66—84 patrankos.

Užpakaliui saugoti Vokietija turi dideles 105 mm kalibro patrankas. Jų skaičius nežinomas. Numatoma, kad šios patrankos bus plačiai panaudotos krašto viduje — fronto užpakalyje.

LAUKO TARNYBOS MOKYMO REIKŠMĖ

Pulkininkas Altrichter'is vokiečių „Deutsche Wehr“ žurnale rašo apie lauko tarnybos mokymą. Jis turi išplėsti kariniuose reikalingas būdo savybes: pasitikėjimą savimi, santvarą, iniciatyvą ir narsumą. Kare nuolat tenka susidurti su įvairiais sunkumais ir netikėtumais. Todėl karininkai per lauko tarnybos pamokas turi pratinti kareivius griežtai laikytis statuto reikalavimų. Nedrausmingas ir apsileidęs kareivis pats nukentės ir pradžudys draugus. Nemokėsi sudėti daiktų — pavargsi žygyje, sumiši prieš netikėtumą — užmokėsi krauju. Reikia auklėti atsakingumo už savo veiksmus jausmą, reikia auklėti kareivius puolamojoje dvasioje.

ANGLŲ KARIUOMENĖS MANĖVRAI

Šią savaitę prasidės didieji anglų kariuomenės manevrai. Jose dalyvaus 50.000 pėstininkų, apie 3.000 tankų ir 80 artilerijos baterijų. Manevrai bus Hampshire rajone. Greta sausumos kariuomenės manevrų, bus ir didieji laivyno manevrai, kuriuose dalyvaus 60 karo laivų. Jie prasidės rugsėjo 17 d.

SKLANDYTOJŲ ŠASKRYDIS SOVIETŲ RUSIJOJE

Rugsėjo 7 d. Krome prasidėjo XI sklandytojų šaskrydis. Į šaskrydį atvyko iš įvairių vietų 17 oro traukinių, kurių vienas buvo sudarytas iš 1 lėktuvo ir 7 sklandytuvų. Vienas traukinys buvo sudarytas vien iš moterų.

BELGŲ PRIEŠTANKINĖ PATRANKA

„Pešadisko-Artilleriski Glasnik“ žurnalo žiniomis belgų kariuomenė bus apginkluota 47 mm prieštankinėmis patrankomis, kurios gaminamos Belgijos Foundery-Royal fabrikuose. Patranka sveria 315 kg. Sviedinys gali pramušti 40 mm šarvus 600 m distancijoje. Patranka vežama automobiliu, prie jos būna 54 sviediniai, o 150 sviedinių — automobiliams priekaboje.

Iki šiol belgų kariuomenėje buvo bandoma 31 mm Boksmanno patranka.

DVRATININKŲ REIKŠMĖ

Anglų spaudoje nurodomas dviratininkų dalinių reikalingumas. Jie galėtų atlikti tam tikrą divizijos kavalerijos uždavinių dalį.

Jei dviratininkams tektų veikti, tai jų motociklai gali būti palikti, nereikia rūpintis jų šerimu ir girdymu, kaip kavalerijoje. Dviratininkams lengviau pasislėpti nuo priešo aviacijos. Dviratininkas (motociklininkas) yra mažesnis taktinis, negu raitininkas. Į greitai važiuojantį motociklininką sunku pataikyti ir jį nukauti.

DRĄSUS ŽVALGAS VOKIEČIŲ APKASUOSE

„Mūsų Žinyne“ aprašytas didžiojo karo metu vakarų fronte buvęs įdomus atsitikimas. Vienas anglų karininkas, kuris gerai kalbėjo vokiškai, pasisiūlė išžvalgyti vokiečių apkasus. Iš perimtų prieš telefono pasikalbėjimų buvo sužinota, kad pas vokiečius tarnauja kapitonas Šmidtas. Persirengęs vokiečių karininko uniforma, sumanus anglas pasiėmė iš vieno vokiečių belaisvio kareivio atimtą laišką ir apie vidunaktį išlindo iš savo apkasų. Pasiekęs vokiečių vielos kliūtis, anglas palindo po jomis. Jis jau norėjęs išokti į vokiečių apkasus. Tačiau jį sustabdė mieguistas sargybinio klausimas: „kas eina?“ Anglas atsakė, kad jis ieško kapitono Šmidto. Sargybinis pamatęs, kad kalba su vokiečių karininku, atsistojo ramiai ir pasakė, kad kapitonas Šmidtas yra bataliono štabe. Anglas padavė vokiečių sargybiniui paimtą su savim belaisvio laišką ir pasakė, kad šis laiškas jų bataliono kareiviui rašytas ir pakliuvo klaidingai jam, karininkui. Po to palinkėjo ramios nakties sargybiniui. Staiga atsisukęs, anglas pažiūrėjo į sargybinių ir paklausė, koksai yra leidimas. Sargybinis pasakė. Anglas, sužinojęs leidimą, laisvai vaikščiojo po vokiečių apkasus. Jį stabdė sargybiniai, klausė leidimo. Jis pasakydavo leidimą. Drąsus žvalgas apžiūrėjo apkasus, šovinių sandėlius, minosvaidžių ir patrankų pozicijas, štabo buveinę, aplamai visą numatytą ruožą. Prieš švintant anglų karininkas laimingai grįžo į savuosius apkasus.

GUDRUMAS ŽVALGYBOJE

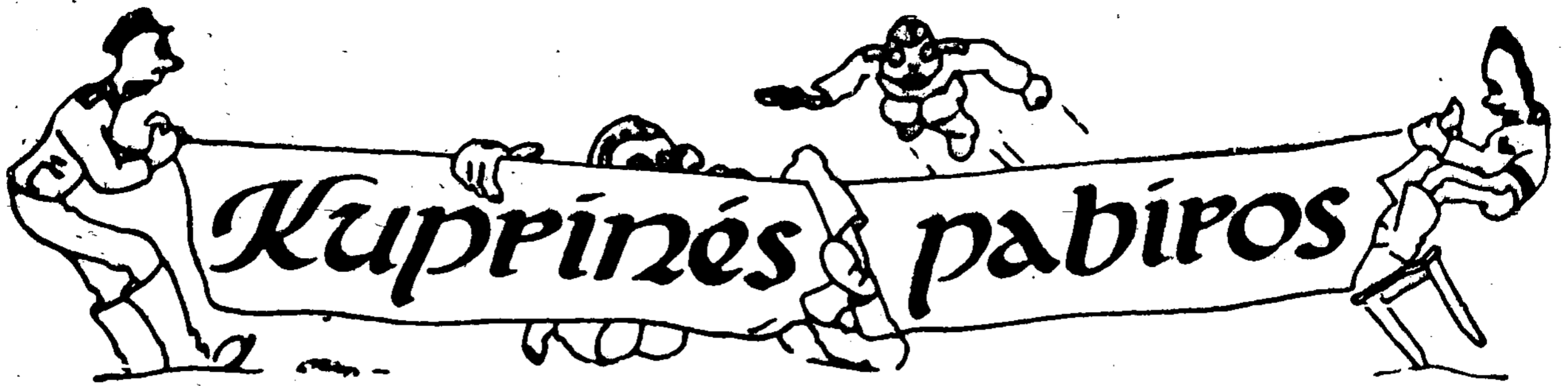
Didžiojo karo metu rytų fronte vokiečių kavalerijos pulko joja atsidūrė rusų priešakinių dalių užnugaryje. Karininkas surinko vis joją lomoje ir į visas puses išstatęs sargybinius. Kada jau visai sutemo, karininkas įsakė kareiviams užsidėti vietoj šalmų, kurių rusai anais laikais dar neturėjo, kepurės. O vokiečių kepurės buvo panašios į rusų kepurės, ypač tamsoje. Kavaleristai paėmė ietis jų apacias iškeldami į viršų, nes rusų kavalerija neturėjo ant iečių vėliavėlių, kai tuo tarpu jas turėjo vokiečiai. Po to vokiečių kavaleristai lėtai ir ramiai nuėjo po vieną tarp rusų jojos ir eskadrono. Iš abiejų pusių vokiečius sekė rusai ir davinėjo ženklus, nes tamsoje pamanė, kad tai yra rusai. Apie tai rašoma „Mūsų Žinyne“.

NAUJAS LAIKRAŠTIS DARBO LIETUVA

Rugsėjo mėn. 26 dieną pradeda eiti Lietuvos darbo žmoniems, tris kartus per savaitę, 8 — 12 pusl. naujas laikraštis vardu DARBO LIETUVA. Leidėjas — Salomėja Užupienė. Redaktorius Antanas Bružas (buv. „Mūsų Rytojaus“ redaktorius). Prenumerata: 1 mėn. 1 lt. 40 centų; 3 mėn. — 4 lt.; pusmečiui — 8 lt. Atsk. numeris — 15 centų.

Kas iki rugsėjo mėn. 24 d. atsiųs savo adresą, pirmuosius penkis „Darbo Lietuvos“ numerius gaus nemokamai susipažinti.

Redakcijos ir Administracijos adresas: KAUNAS, Daukanto g-vė 7.

Feljetonas

Literatų būrelis

Eilinio Benedikto Batūros pastangomis mūsų kuopoje įsisteigė literatų būrelis. Viršila pasveikino būrelio įsteigėją ir nežymiai leido suprasti, kad grandinio laipsnis kaip ir užsiūtas. Suprantama, kad po tokio eilinio Batūros išaukstinimo, atsirado ir daugiau kandidatų į grandinio laipsnį. — Jei Batūra galės būti grandiniu, tai kodėl aš ne, — garsiai išsitarė eilinis Žiogas. — Taip pat neblogger už jį kuriu...

Talentui įrodyti garsiai padeklamavo iš savo kūrybos ciklo vieną poezijos perlą.

Jos akys kaip žvaigždės...

O nosis, lyg mėnuo...

Draugan o adėjus į saują juoktis, poetas nutilo ir išdidžiai pareiškė, kad jie apie literatūrą tiek nusimaną, kiek

Svajonės ir tikrybė

Jis rimtai svajoja pakilti... į viršininikus
Dmt. Čibo foto

pulko kalvis apie apendicito operacijas. Į tokį Žiogo akypłėšiską pareiškimą eilinis Batūra garsiai nutarė reaguoti tik tada, kai jo antpečius puoš geltonos juostelės. Tuo ginčai ir baigėsi.

Kai po trijų dienų mūsų meniškiosios pajėgos sustiprėjo, t. y. sąrašė švytejo tryliką pripažintų ir nepripažintų poetų, visais balsais nutarė surengti pulko karių literatūros vakarą. Teisgirsta žemės kirmininai kūrybos žodį, — garsiai pagalvojome. Eilinis Batūra visiems įsakė pasirengti, atseit, parašyti ką nors literatiško, stipraus. Jisai pats skaitysias dramą „Sumainytos kelnės“, todėl patarė į šią meno sritį nekaišioti nosies. Žinoma, mes pažadėjome, nes nepatogu su mokytoju ir būrelio steigėju varžytis. Po šitokio pasitarimo visi šokome prie literatūros darbo. Iš pratimų grįžę jau nebedrybsome pilvus išvertę, bet kas už stalo, kitas pakrūmėje griaužėme pieštukus ir rašėme.

Virėjas, eilinis Karklaitis, samčiu diriguodamas, kūrė Duonelaitiškus hegzametrinis eilėraščius. Kasdien iš virtuvės sklido jausmingi lyrikos žodžiai.

Į tavąją sielą įkopt negaliu,

O skaiti žvaigždėle iš šančių:

Ateiki rajono gelsvu takeliu,

Nedaužyk mano širdį, lyg pančiu...

Draugai žiūrėjo į balstantį virėjo veidą ir stebėjosi.

— Kas gi su mūsų valgio gamintoju pasidarė? Pirmas toks vyras buvo, dabar sudžiūvo, susirietė...

— Kūryba, menas jėgas iščiulpė, — atsakinėdavo. — Žinokite, jog visi poetai sudžiūvę.

Draugai patraukydavo pečiais ir nuėdavo. Jiems vistiek buvo neaišku, kodėl poezija iš kūno riebalus iščiulpiama.

Šitaip visiems bedirbant, eilinis Žiogas vaikščiojo pakrūmiai švilpaudamas ir visą savaitę pieštuko į rankas nepaėmė. O pažadėjo net 7 eilėraščius perskaityti.

— Palauk, žalty, pamatysime ką tu perskaitysi taip tinginiaudamas, — galvojo literatų būrelio įsteigėjas eilinis Batūra. Jam vis dar buvo pikta už pisiųrimą, jog ir jis galys būti grandiniu, kad jo kūryba net geresnė esanti negu jo.

Repeticijos dieną eilinis Žiogas dingo. Kuopos budėtojas paaikšino, jog jis iš ryto būrio vado leistas į miestą išdūmęs. Dvylika likusiųjų literatų pagūščiojo pečiais ir išsiskirstė. Pulku paržygiavus iš pratimų ir pavalgius pietus, Žiogas grįžo. Eilinis Batūra visiems būrelio nariams įsakė susirinkti į skaityklą, kur būsianti pirmoji repeticija.

— Tik kūrybos nepamirškite atsi-
nešti, — pridėjo nuėdamas.

Už pusvalandžio pulko skaitykla pri-

gūžėjo kariuomenės atstovų (eilinių, grandinių, puskarininkių ir net jaunų kariuomenių). Visi norėjo išgirsti savo draugų menišką žodį. Plačiai atsidarius durims ir pasirodžius kuopos rašytojams, skaitykloje pasidarė tylu, nelyginant per būrio vado pamoką. Šimtai žvilgsnių susmigo į išdidžius literatų veidus. Ypač atrodė hegzametrinis eilėraščių kūrėjas eilinis Karklaitis. Jei dabar būtų išvydusi jo apdainuotoji šančių „žvaigždėle“, tikrai alpdama šūkteltų „Ak, Karklaiti, parnaso eilini!“ Žiogas, nors ir stengėsi tvirtai statyti kojas, tačiau iš vieno kampo į kitą klaidžiojančios jo akys liudijo, jog jis nekaip tesijaučia. Aplamai, visa jo išvaizda buvo panaši į pieno puodą pavertusį katiną. Būrelio įsteigėjas eilinis Batūra žvilgterėjo į sumišusį Žiogą ir nežymiai nusišypsojo. — Palauk, į pirmąsias pozicijas tą žaltį išsiųsiu, — dingtelėjo mintis. Literatai susėdo į atskirą suolą.

— Ginklo broliai, — prabilo Batūra, — šiandien susirinkome pirmą literatūriškai repeticijai. Šis pirmasis bandymas parodys, ar mūsų kuopoje gali tarpti menas, ar ne. Mums literatams itin malonu... (tuos žodžius ištarė garsiai ir kilstelėjo galvą. Prieš pat savo nosį pamatė besėdinti viršilą) ...mums literatams itin malonu, — susigriebė Batūra, — kad ir viršila nepatingėjo ateiti į pirmąjį kuklų literatūrišką bandymėlį. Iš šito matau, kad šioji repeticija ilgai pasiliks visų atmintyje. Taigi, kaip anksčiau minėjau, viršilos atsilankymas yra didelis kuopos literatų laimėjimas. Dabar pradėsime. Pirmas savo kūrybą perskaitys poetas eilinis Žiogas.

Žiogas, išgirdęs tariant jo pavardę, sumišo. Visiškai nesitikėjo, kad jam pirmiausia prisės skaityti. Delsti nebuvo kada, nes susirinkusieji nusikosėjo ir rimtai pasirengė klausyti. Poetas skubiai pasiknaisiojo primargintuose popieriaus punduose ir ištraukęs kelis parašytus lapus išdidžiai pradėjo. Nutilo, nurimo viršilos rūstybė, O virtuvė kruopos pakvipo; Agnieška! širdele! Tu mano skaistybe! Iš meilės širdis man nukrypo...

— Plagiatas! — kažin kas riktelėjo. ...Suprask, karalaite, kad mano jausmus viršila kasdieną kuteina.

Skaityklos galė pradėjo garsiai užti ir Žiogas liovėsi deklamavęs. Staiga ties viršila atsirado kuopos artelninkas eilinis Stragutis.

— Tamsta viršila, prašau leist kreiptis!

— Na, ką pasakysi?

— Eilinis Žiogas mano eilėraščių pasisavinol!

— Kaip tai? — nustebė viršila.

— Tą eilėraščių ne jis, bet aš esu parašęs ir pasiuntęs į „Kari“. Nuorašą galiu atnešti.

Klausytojų tarpe kilo pasibiaurėjimas. Visų lūpos, rodos, šnibždėjo „plagia-

tas, plagiatas! Ziogas paraudo ligi ausų ir stengėsi užsimaskuoti už eilinio Karklaičio nugaros.

— Eilini Zioge!

Ziogas išsitempė.

— Ar tiesa, ką eilinis Stragutis pareiškė?

— Matote, tamsta viršila...

— Be įžangų! Tiesa, ar ne?

— Tai jau teisybė, tamsta viršila, — prašvokštė Ziogas.

Po penkių minučių paaiškėjo, kad Ziogas tą eilėrašį iš „Kario“ redakcijos nukniaukęs. Dieną nuėjo į redakciją atsiimti savo nespausdintų raštų, o kai redakcijos sekretorius, atnešęs į krepšį tekinančius įvairių autorių rankraščius, liepė savo susiieškoti, jis ne tik savo, bet ir daugiau pasiglemžė. — Vistiek, į sąslaviną išmes, — pagalvojo, todėl jokios nuodėmės nejautė. Paaikšėjus šitokiai meniškai suktybei, viršila nežinojo ką ir besakyti. Tai buvo pirmas toks įvykis jo ilgametėje praktikoje.

— Eilini Zioge, po vakarienes į raštinę ateik! Dabar gali eiti.

— Klausau, tamsta viršila, — sulingavo nusidėjėlis Ziogas.

Literatų būrelis įsteigėjas eilinis Benediktas Batūra drebančiu balsu paskelbė, kad kitas savo kūrybą skaitys eilinis Karklaitis. Skaitykloje vėl visi nurimo, susikaupė.

VI. Kietis

GAILA!

(Liūdna atsarginio rauda, sekant Vaičaitį)

Gaila tų dienų jaunųjų,
Kurios praslinko be naudos.

Gaila kazematų pilkųjų,
Ilgai gyvenau kuriuos...

Gaila to puikaus rajono,
Kurį jaunas aš šlaviau...

Gaila Simo, gaila Jono,
Su kuriuo miestan drožiau...

Gaila juodbėrį palikti,
Ant kurio aš jodinėjau,
Su kuriuo man teko migti,
Kuris nešė mane kaip vėjas...

Gaila šautuvą palikti,
Su kuriuo sugyvenau,
Kuriam stengiausi įtikti
Ir kasdieną vis valia...

Gaila durtuvo storblauzdžio
Atiduoti sandėlin.

Būdavo — kai šūviai gaudžia —
Mes su juo pirmyn, pirmyn!..

Gaila man virėjo storo —
Patarnaut jis pasiruošęs —

Būdavo samtelių „dorą“
Jis įdrėbdavo man košes.

Gaila turniko, „kumelės“,
Ant jos „jodavau“ kas rytas —
Ech, tai būdavo dalelė —
Nesupras jos, gal būt, kitas...

Gaila man taip pat ir aikštės,
Kur tiek vargta, kur žygiuota,
O dažnai ir su „pagaikščiu“
Valandėlė prakaituota...

Gaila ir to poligono,
Kur praleidau vasarėlę —
Vasarojau sau, kaip ponas,
Deginaus gelsvame smėly.

Gaila miesto palapinių —
Net širdyje liūdna daros.
Kiek čia puikių atminimų,
Koksai linksmas buvo baras!..

Gaila, gaila tų dienų,
Kurios negriš jau amžinai —
Širdyje liūdna — neramu —
Sudiev, sudiev, mieli draugai!..

Baugus - Tinavičius

Naujieji leidiniai

Dim. pulk. A. Uspenskis. Didžiajame kare.

Kai kas yra, tur būt, jau skaitęs to pat autoriaus knygą rusų kalba „Na vojnie“. Kalbamoji knyga yra vertimas, žymiai papildytas. Įdėta gana daug iliustracijų ir schemų. Taip pat pažymėtina generolo S. Žukausko įžanga, kurioje ši knyga labai palankiai rekomenduojama Lietuvos kariams.

Autorius gana paprastai, bet rimtai ir smulkiai pasakoja savo patyrimus ir žygius su 27-os pėst. div. 106 Ufos pulku. Pulkas 1914 m., prasidėjęs karui, išvyksta iš Vilniaus ir stoja į pirmąsias Prūsų kautynes. To pulko kelias į Prūsiją ir atgal eina beveik per Lietuvos žemę. Drauge aprašomas ir 20-jo korpo žuvimas.

Smulkesnis knygos turinys toks: Mobilizacija. Pirmosios kautynės. Stalupėnai. Gumbinės kautynės. Traukimas Karaliaučiaus linkui. Tilto gynimas ties Allenburgo miestu. Pasitraukimas. Vokiečiai Lietuvoje. Antras Rytprusių užėmimas. Angerapės pozicija. Pasitraukimas iš Angerapės pozicijos. Kautynės ties Macharce.

Knygoje 240 psl. Kaina 3,50 lt.

J. Ambraška ir St. Zbarskas. Aušrelė.

Visai naujas elementorius ir pirmieji skaitymai vaikams. Elementorius imponuoja savo dailia išvaizda ir gyvais spalvotais paveikslais, pieštais Tarabildų. Sakalo b-vės leidinys. Kaina 1,20 lt.

Sigrid Undset. Kristina.

Išleista jau VII šio romano dalis, kuri pavadinta Gimnaisiais. 191 pusl. Kaina 2 lt.

J. Gvildys. Aritmetikos uždavinynas. I dalis.

Jis skiriamas pr. mokyklos I ir II skyriams. Išleistas dailiai. Daug paveikslų, kurie daro jį įdomų ir vaizdingą vaikams. 152 pusl. Kaina 1,50 lt. Sakalo b-vės leidinys.

K. Kliuksinas. Vidurinių amžių istorija

Vadovėlis skiriamas aukštesniosioms mokykloms. Turinys paaiškintas paveikslais, žemėlapiiais; pabaigoje chronologijos lentelė. Išleido Sakalas. 137 pusl. Kaina 2,75 lt.

Redakcijos atsakymai

Kar. Puskunigiui. Tamstos rašinys spaudai netinka. Nukreiptas tarnybos keliu.

P. Gaubiui. Pasiskaityk Vidaus tarnybos statuto 7 §, kurio iš dalies turėtų laikytis ir krašto apsaugos ministerijos civiliai tarnautojai.

Mk. Valaičiui. Tamstos iškeltas klausimas dėl kariuomenės radio pusvalandžio laiko (kad visi kariai galėtų klausytis) bus svarstomas ir tvarkomas tarnybos keliu.

J. Lebonkai. „Kario“ Nr. 36 įdėto rašinio autorius Tamstos minimo rašinio negalėjo matyti ir jo mintimis pasinaudoti, nes tasai rankraštis seniai atmestas. Čia tik atsitiktinai įvyko minčių sutapimas.

Vyr. pusk. Gelžiniui ir eil. VI. Petrauskui. Galvosūkio Nr. 33 sprendimo negalėsime įskaityti. Jeigu buvo kilę abejonių, galėjote pridėti ir antrą pavyzdį. Kiti taip ir padaro. Tuomet aišku, kad sprendėjas viską atidžiai apsvarstė. Galvosūkio ratui baigti reikia surinkti 12 taškų (kas pirmas tiek surenka laimi pirmąją vietą ir t.t. iki trečios imamai. Kiti į laimėjimus nebeįskaitomi). Šis ratas pradėtas nuo galvosūkio Nr. 30.

Įvairumėliai

PIRMIEJI FUTBOLO ŽINGSNIAI

Argentina futbole labai stipri ir pasaulio pirmenybėse užima vienas iš pirmųjų vietų. Tačiau Argentinos futbolas turi nedidelę istoriją. Pirmosios rungtynės Argentinoj buvo 1860 m. Buenos-Aires su anglų jūrininkais. Aikštė buvo nepažymėta linijomis, žaista be ypatingo prisilaikymo dar nenusistovėjusių taisyklių ir žiūrovai nieko nesuprasdami žaidimą pavadino „pašūtusių anglų žaidimu“. Vis dėlto futbolas patiko aristokratinės kilmės žmonėms ir jo tolimesni bandymai buvo perkelti į jų dalį — Palermo sodą.

Apie du anglus, futbolo mėgėjus (Childas ir Choldas), susispietė argentiniečiai, daugiausia banko tarnautojai ir geležinkeliniai, ir susidarius dviem komandom 1864 m. vasario m. 3 d. buvo paskirtos pirmosios rungtynės.

Žmonės taip susidomėjo ir jų tiek daug prisirinko, kad kiti žaidėjai gėdinosi išeiti. Vietoj 11 žaidėjų, komandose žaidė po 8 iš kiekvienos komandos. Dvi valandas vyko kova ant žaliosios pievos. Žiūrovams žaidimas patiko, žaidėjai ėmė žaisti azartą ir čia tuoj buvo sužaistos antros rungtynės, kurioms atsirado dar 20 žaidėjų.

Vėliau futbolas plėtėsi silpnai, pirmenybę užleisdamas irklavimui. Bet 1884 m. futbolo klubas atnaujino reguliarius futbolo žaidimus, o anglų aukštesnioji mokykla pakvietė specialų mokytoją. Tai pasekė valdžios mokyklos ir iš Kembridžo išrašė po sporto mokytoją.

Po penkių metų futbolas žaidė visi mokiniai, o 1892 m. buvo pirmos tarptautinės rungtynės su Urugvajumi. Atsi-

rado reikalus susikurti tarptautinei futbolo sąjungai, kuri vėliau ir įsikūrė.

1903 m. į Argentina atvažiavo anglų komanda „Sautgempton“ ir prie 8500 žiūrovų laimėjo prieš vietos komandą „Alumni“ 3:0. Paskutiniaisiais metais anglų komandos daug davė naujo futbolo technikoje, o argentiniečiai tai puikiai prisitaiko.

Pradedant 1917 m., Pietų Amerikoje reguliariai pravedamos pirmenybės. Finale dažniausiai susitinka Argentina su Urugvajum.

SENIAU IR DABAR

Vienam rusų žurnale 1914 m. įdėta kronika, kurioje aprašoma su nepaprastu nustebimu, kad gen. von Renenkampf su karininkais 50 km prajėjo per 4½ val. Žinutė pavadinta: „Narsus kavaleristų žygis“.

Pažymėtina, kad dabar pėsti Maratono distancijos bėgikai (42 km 200 m) prabėga per 2 v. 30 min., o apie kavaleriją netenka ir kalbėti.

Galvosūkių 34 nr. sprendimus

1. Jerubė. 2. Oranžė. 3. Nida. 4. Urvas. 5. Šnipas. 6. Atletas. 7. Slavas.

Iš pirmųjų ir trečiųjų raidžių išeina — JONUŠAS RADVILA.

Gerai išsprendė: 1) v. p. J. Zapkus (1 p. p.), 2) ats. v. p. Vaitiekūnas (K), 3) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.), 4) J. Sakalauskas (Pvk.), 5) eil. Vl. Petrauskas (4 p. p.), 6) v. p. Gelžinis (4 p. p.), 7) j. k. A. Šlapaitis (7 p. p.), 8) v. p. A. Pliuskys (I p. div. št.), 9) J. Astrauskas (Pvk.), 10) V. Zdanavičius (Gž.).

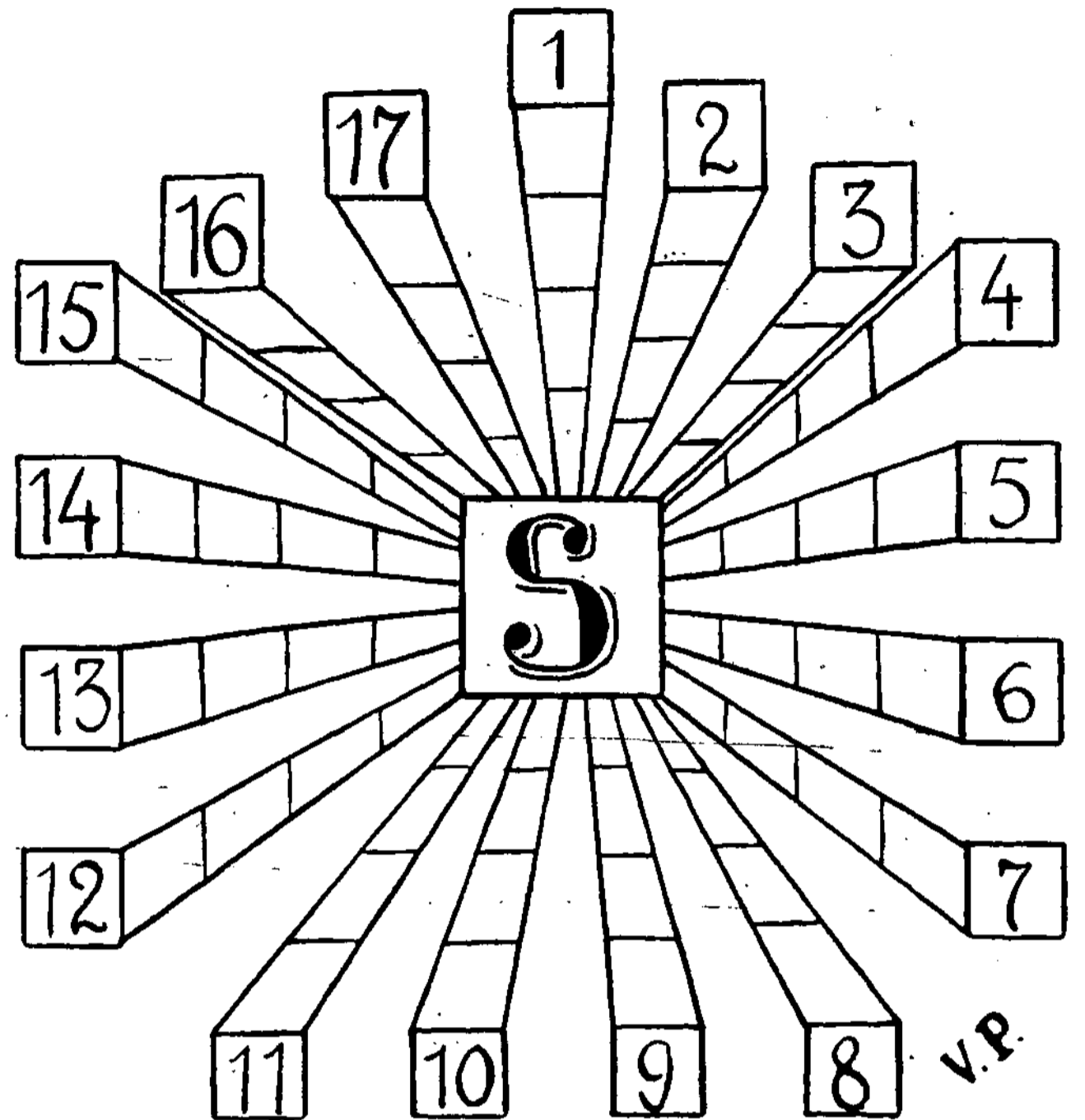
Galvosūkis Nr. 38

(vert. 2 tšk.)

Į kiekvieną eilutę įrašykite po 6 raides, kad gautumėte šios prasmės žodžius: 1) parazitas, 2) miškų vyresnysis,

3) augalas, 4) gėrimas, 5) klampi vieta, 6) sportininkas, 7) europietis, 8) Azijos plokštuma, 9) planeta, 10) mineralas, 11) rankos dalis, 12) kelionėje reikalingas, 13) laivelyje esti, 14) ašigalio gyvulys, 15) Lietuvos miestas, 16) Azijos valstybė, 17) mokestis.

Pirmos šių žodžių raidės sudaro vieną mums žinomą sūkį. — V. Paliulis

Ar Tamsta nori visą teisybę žinoti

kas dedasi pasauly ir aplink mus.

Centr. Kr
s al. 29
u n a s

KARY nerasi perdėtų ir išpūstų sensacijų, bet tikrą teisybę, nes jame svarbesniais reikalais rašo tik rimti dalyko žinovai.

KARYS rašo ne vien tik karluomenės ir krašto gynimo reikalais, bet deda daug gražių kariškų apysakų, eilėraščių, feljetonų, kariškų atsiminimų, istoriškų dalykų, praneša apie įvairius naujus išradimus ir t. t.

KARYS plačiai supažindina ir su kitais kaimyniniais kraštais, net specialius numerius tuo reikatu išleisdamas.

KARYS Tamstą ir liūdną bei susirūpinusį palinksmins savo „Kuprinės pabiromis“, kurios Tamstai kas savaitę pabers įvairiausių karikatūrų, eilėraščių bei kito juoko.

Jei taip, tai skubėk

išsirašyti gražų ir įdomų savaitinį laikraštį

KARĮ

KARIO KAINA: metams 8 litai, 6 mėn. — 4 lit., 3 mėn. — 2 lit.

Adresas:

Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „KARYS“

KARYS... duoda. Pav., metams žadėjo 1040 psl. bet 1934 m. davė 1116 psl. paties „Kario“ ir 40 psl. atkirų priedų. Šiais metais „Karys“ dar padidėjo 4 psl. kiekvienas numeris. Kaina paliekama ta pati. Be to, kiekvienas metinis skaitytojas gaus gražų 1935 m. sieninį karių kalendorių.

KARYS savo turiniu taikomas ne tik kariams, bet ir jų namiškiams ir visam jaunimui skaityti. Jo paveikslai, kiekvienam numerį gausiai dedami, dar labiau patraukia skaitytoją pamėgti „Kari“. Pav., 1934 m. buvo įdėta per 600 įvairiausių paveikslų, per 150 karikatūrų ir t. t.